

POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO

AINOLA

Museorakennuksen rakennushistoriaselvitys

Teija Ylimartimo

31.10.2014

Etukannen kuva: Ainolan pääjulkisivu 1930-luvulla.
(Pohjois-Pohjanmaan museo/Uuno Laukka)

Sisältö

I Johdanto.....	1
<i>Kohde ja ympäristö lyhyesti.....</i>	1
<i>Tutkimusaineisto.....</i>	1
II Kartta- ja kaavahistoria.....	2
<i>Hanhisaaresta Pakolaksi ja Ainolaksi.....</i>	2
<i>Varsinaiset asemakaavat.....</i>	5
<i>Yleiskaavat.....</i>	6
III Arkisto-, kirjasto- ja museotoiminta Oulussa.....	9
<i>Maakunta-arkisto.....</i>	9
<i>Kirjasto.....</i>	9
<i>Museo.....</i>	9
<i>Museoyhdistys.....</i>	10
<i>Pohjois-Pohjanmaan museo.....</i>	10
<i>Museon kokoelmat ja näyttelyt.....</i>	10
<i>Ulkomuseot ja henkilöstö.....</i>	11
<i>Museon toimitilat.....</i>	11
<i>Vanha Ainola.....</i>	13
IV Arkisto-, kirjasto- ja museorakennus.....	14
<i>Alkuperäisen rakennuksen kuvaus ja arkkitehtuuri.....</i>	17
<i>Ainolan portaali.....</i>	21
<i>Alkuperäiset rakenteet ja rakennusosat.....</i>	25
V Rakennuksen korjaus- ja muutostyöt.....	27
<i>Sotavahingot.....</i>	27
<i>Uusia kalusteita ja muita vähäisiä muutoksia 1940–60-luvuilla.....</i>	27
<i>Paloturvallisuusmuutokset ja pintarakenteiden korjaukset 1970-luvulla.....</i>	28
<i>Tilanahtaus ja tilamuutokset vuoteen 1983 mennessä.....</i>	29
<i>Maakuntamuseon hankesuunnittelu.....</i>	31
<i>Peruskorjaus 1984.....</i>	31
<i>1990- ja 2000-lukujen korjaus- ja muutostyöt.....</i>	32
VI Rakennuksen nykytila ja säilyneisyys.....	34
<i>Julkisivut.....</i>	34
<i>Sisätilat.....</i>	38
VII Arkkitehti Oiva Kallio.....	46
VIII Kaavoitus ja suojelutilanne.....	48
<i>Yleiskaava.....</i>	48
<i>Asemakaava.....</i>	48
<i>Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.....</i>	49
<i>Muut luettelot.....</i>	49
IX Yhteenveto.....	50
LÄHDELUETTELO.....	52
LIITTEET.....	55

I Johdanto

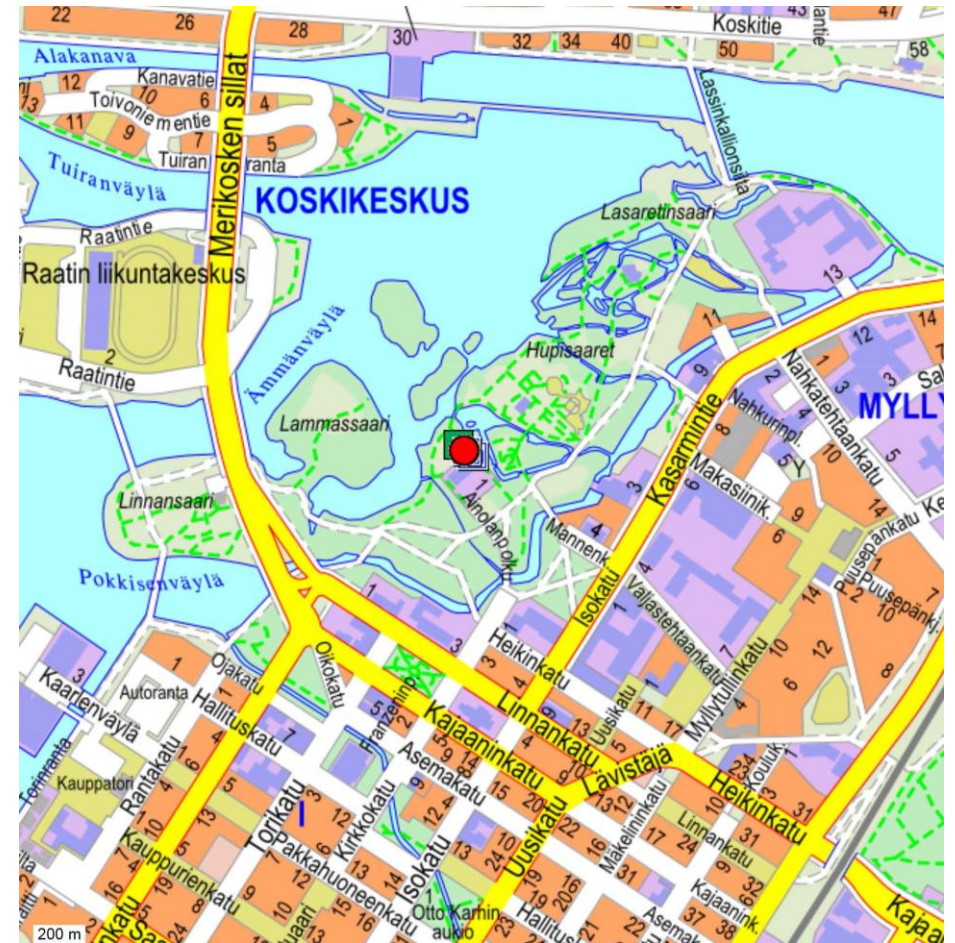
Tämä rakennushistoriallinen selvitys koskee Ainolana tunnettua Pohjois-Pohjanmaan museon toimitilarakennusta. Selvityksen tarve on noussut esiin Pohjois-Pohjanmaan museon, Oulun taidemuseon ja tiedekeskus Tietomaan yhdistymishankkeen myötä. Selvityksen tarkoituksena on toimia Oulun Museo- ja tiedekeskuksen tulevan päätöksenteon ja suunnittelun apuvälineenä. Selvitys on laadittu virkatyönä Pohjois-Pohjanmaan museossa. Työn käytännön toteutuksesta vastasi rakennustutkija Teija Ylimartimo.

Kohde ja ympäristö lyhyesti

Tutkimuksen kohteena oleva rakennus sijaitsee Oulujoen suistossa Pakolan saarella, Myllytullin (VI) kaupunginosassa korttelissa 27 Hupisaariksi kutsutun puistoalueella. Lähimmät rakennukset sijaitsevat viereisillä Kiikku- ja Sahasaarilla. Vuonna 1931 valmistuneen rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Oiva Kallio. Rakennus on rakennettu alun perin arkisto-, kirjasto- ja museorakennukseksi ja toimi alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan vuoteen 1983 asti, jolloin rakennus peruskorjattiin pelkästään museon käyttöön. Ainolan museorakennuksen pinta-ala on 2349m² (kokonaiskerrosala 2850m²), josta näyttelytilaa on 1469m². Rakennuksen tilavuus on 11200m³.

Tutkimusaineisto

Lähdeaineistona ovat olleet rakennusta koskevat asiakirjat, piirustusaineisto ja valokuvat Oulun kaupunginarkistossa, Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen arkistossa, Oulun kaupungin Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden arkistossa sekä Pohjois-Pohjanmaan museon arkistossa. Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen arkistoissa on löytynyt melko hyvin tutkimuksen kohteena olevaa rakennusta koskevaa piirustusmateriaalia ja muita asiakirjoja eri vuosilta. Aineistoa on täydennetty muun muassa Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelujen kartta- ja kaavamateriaalilla.

Kuva 1: Ainola Oulun kaupungin opaskartalla 27.10.2013 (Karttatie, Oulun kaupunki/Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut, OUKA/YYP)

Tutkimuskirjallisuutena on käytetty muun muassa *Oulun kaupungin historia - julkaisusarjan* osia IV-VI, Maija-Liisa Bäckströmin teosta *Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys 1896–1976*, Jonna Möllärin tutkimusta *Kulttuuriperinnön äärellä – Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistyksen toiminta vuosina 1977–2005*, Kaarina Niskalan teoksia *Hurmaavat Hupisaaret* ja *Tietoa & Tarinoita – Oulun kaupungin kirjastolaitos 130 vuotta* sekä Timo Jeskasan ja Pekka Leskelän tutkimusta *Oiva Kalliosta*. Näiden lisäksi on hyödynnetty internetistä sähköisiä lähteitä ja elektronista tutkimusaineistoa.

II Kartta- ja kaavahistoria

Hanhisaaresta Pakolaksi ja Ainolaksi

Tutkimuksen kohteena oleva rakennus sijaitsee Myllytullin (VI) kaupunginosassa Hupisaariksi kutsutulla puistoalueella. Puistoalue muodostuu Oulujoen kaakkoisrannalla sijaitsevista pienten putaiden halkomista saarista. Alue on kaupungin ydinkeskusta pohjoispuolella. Ainola sijaitsee alueen toiseksi eteläisimmällä saarella. Aiemmin saaren nimi oli Hanhisaari ja sen erotti viereisestä Plaatansaaresta pudas, joka on nykyisin lähes umpeen kasvanut. Pohjoispuolella oleva lähin saari on nykyiseltä nimeltään Paratiisisaari. Ensimmäisen kerran Hanhisaari on nimetty kartalle tietävästi 1700-luvulla¹.

Kuva 2: Karttaote Andersinin 1814 jäljentämästä kaupungin kartasta vuodelta 1763. (OUKA/YYP)

Kuva 3: Karttaote Nymanssonin kartasta vuodelta 1802. (OUKA/YYP)

Kuva 4: Karttaote Ehrenströmin asemakaavasta vuodelta 1824. (OUKA/YYP)

¹ Toropainen 2005. s. 267; Plan af Uleåborg - utgiforn 1839 af C H Gylden. (Oulun kaupunki/Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut, OUKA/YYP)

Saaret ovat olleet pitkään monenlaisessa käytössä. Alueella on ollut kaupunkilaisten vihannes- ja laidunmaita, pienteollisuutta jo 1600-luvulta, mylly ja saha, huvila, lastentarha, maaherran residenssi, sairaala jne.. Nykyiseen virkistyskäyttöön saaret ovat muotoutuneet vähitellen 1800-luvun alkupuolelta lähtien.

Kuva 5: Johan Oldenburg 1851, "Special Karta öfver de af Uleå elf" (OUKA/YYP)

1800-luvulla Hanhisaassa oli oululaisen Franzenin suvun maita huviloineen, ryytimaineen ja puutarhoineen. Ilmeisesti tämä huvila oli saaren ensimmäinen tunnettu rakennus. Se sijaitsi saaren koskenpuoleisessa päässä ja toisessa päässä, sillankorvassa oli talusrakennuksia. Huvilan ja talusrakennusten välissä oli muotopuutarha. Puutarhaa ja saarta ryhdyttiin kutsumaan Franzenien aikana Pakolaksi. 1870-luvun puolivälissä saari siirtyi kauppaneuvos Granbergille ja hieman myöhemmin edelleen kauppaneuvos Hemming

Åströmille, joka johti yhdessä veljensä kanssa Myllytullissa ja Hupisaarilla sijainnutta Veljekset Åströmin nahkatehdasta.²

Kuva 6: Karttaote G.W. Liljebladin asemakaavasta vuodelta 1887. (OUKA/YYP)

Hemming Åström rakennutti saarelle uuden huvilan vanhan paikalle. Kaksikerroksisen kansallisromanttisin tyyliin varustetun huvilan suunnitteli arkkitehti Johan Erik Stenberg; sama joka oli suunnitellut kaupungin seurahuoneen eli nykyisen kaupungintalon. Ainolaksi nimettyä rakennusta kutsuttiin kaupungilla "Piparkakkutaloksi" sen koristeellisuuden ja ruskean värin vuoksi. Huvila valmistui vuonna 1888. Entiset ulkorakennukset purettiin portinvartijan asuntoa lukuun ottamatta. Franzenien kasvitarha siirrettiin viereiselle Pelto- eli Paratiisisaarelle ja Pakolansaaressa rakennettiin puutarhuri J.C. Dahlströmin suunnittelema puutarha pitkin käytävien ja jalopuineen.³

² Niskala 2005. s. 19, 21; Gluschkoff 2009.

³ Niskala 2005. s. 21.

Hemming Åströmin leski Maria Åström ja tytär Hanna Frankenhaeuser lahjoittivat huvilan, Hanhisaaren ja osan Sahasaaresta (Paratiisisaari) Oulun kaupungille vuonna 1910. Lahjakirjan mukaan puutarhan tuli jäädä kaupunkilaisten käyttöön, kansanjuhlilta ja urheilulta rauhoitetuksi. Puistoa ei saanut yhdistää muihin puistoihin ja se tuli sulkea yöksi.⁴

Kuva 7: Kaupungin asemakartta vuodelta 1908. (OUKA/YYP)

Ainola-nimi vakiintui Åströmien huvilan myötä ja nykykäytössä tarkoittaa lähinnä saarella sijaitsevaa rakennusta. Saaren puisto on nimetty Ainolan puistoksi ja Ainolanpolku -nimen on saanut kevyenliikenteen väylä, joka johtaa saarelle tulevalta sillalta museorakennukselle. Sillan korvassa, portinvartijan asunnossa sijaitsi Hanna Åströmin vuonna 1901 perustama Oulun ensimmäinen kansanlastentarha.⁵ Mökin käytyä pieneksi Hanna Åström rakennutti viereiselle Mylly/Pajasaarelle (Kiikkusaari) Laskuniemeen uuden lastentarhan talousrakennuksineen. Kansallisromanttisen rakennuksen suunnitteli arkkitehti Victor J. Sucksdorff. Muutettuaan pois Oulusta Hanna päätti luopua myös

⁴ Bäckström 1976. s. 42–46; Niskala 2005. s. 23.

⁵ Toropainen 2005. s. 122, 267; Niskala 2005. s. 21.

lastentarhatoiminnasta ja lahjoitti rakennukset ja saaren Oulun kaupungille vuonna 1913. Lastentarhan nimi muutettiin Ainolan lastentarhaksi ja sitä ryhtyi ylläpitämään Nuorten Ystävät ry. Kiikkusaarelle laajennettiin Paratiisisaarella aloitettua koulupuutarhaa.⁶

Kuva 8: Kaupungin asemakartta vuodelta 1940. (OUKA/YYP)

Paratiisisaaren ja Kiikkusaaren kasvitarhat olivat vuosina 1962–83 Oulun yliopiston käytössä kasvitieteellisenä puutarhana⁷, minkä jälkeen ne siirtyivät takaisin kaupungin haltuun. Alueella on säilynyt jonkin verran entisen kasvitarhan rakenteita, kasvihuoneita ja huoltorakennus. Viimeisimpänä vanhimmasta rakennuskannasta paloi lokakuussa 2011 lastentarhan talousrakennus, "alakööki". Paikalle on rakennettu uusi samannäköinen rakennus.

⁶ Niskala 2005. s. 32–35.

⁷ Oulun kaupungin kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, 1986. s. 25.

Varsinaiset asemakaavat

Hupisaaret olivat mukana Alvar Aallon vuonna 1944 laatimassa Koskikeskuksen asemakaavassa. Ainola on osoitettu siinä yleisten rakennusten merkinnällä (Y). Kaupunki muutti kaavaa vuonna 1949 (Ak48). Kaavakartasta on havaittavissa, että Pakolan saaren porttirakennus on osoitettu pistekatkoviivalla. Merkinnälle ei ole kartassa selitystä, mutta mahdollisesti rakennus oli purettu tai aiottiin purkaa.⁸

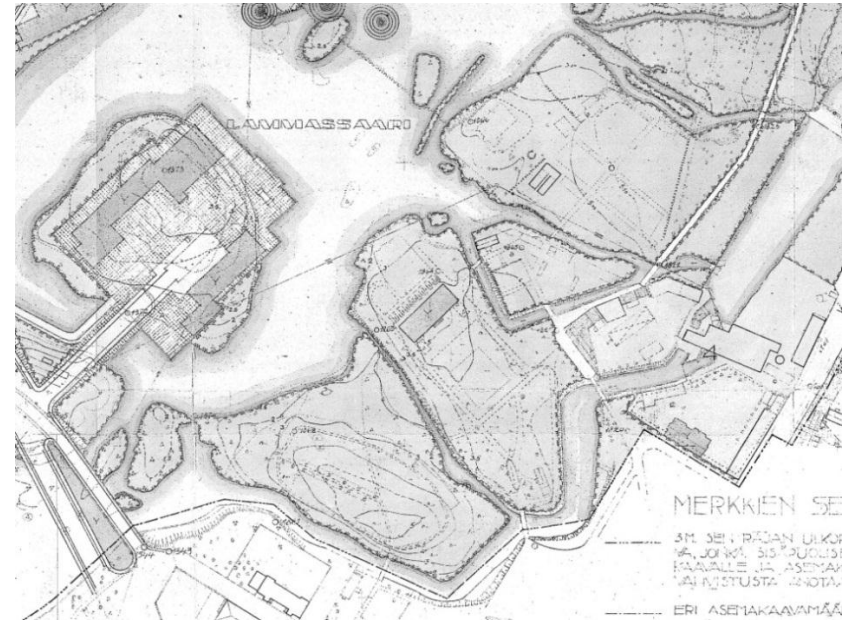
Vuonna 1964 laaditussa asemakaavassa (Ak331) Koskikeskuksen kortteli 1 tontti 21 on osoitettu museo- ja kirjastotalon korttelialueeksi (YM), jossa rakennusten korkeimmaksi kerroskorkeudeksi oli osoitettu kolme ja tonttitehokkuudeksi $e=1,0$. Rakentamiseen sai käyttää 40 % tontin pinta-alasta. Kulkuväylänä saarelle toimi Kirkkokadun päästä sillalta alkava "Ainolantie".⁹

Seuraavassa vuonna 1980 laaditussa asemakaavassa (Ak917) Ainola sijaitsee korttelissa 22, joka on merkitty *Museoiden ja niihin verrattavien rakennusten korttelialueeksi*, jonka kaavamääräyksen mukaan: "YM²-korttelialueelle saadaan sijoittaa enintään kaksi asuntoa kiinteistön hoidon kannalta välttämätöntä henkilökuntaa varten. Alueelle saadaan järjestää neljä autopaikkaa." Korttelin rakennusoikeudeksi on määritetty 2850m² ja kerroskorkeudeksi III. Ainola on lisäksi merkitty ark -merkinnällä, jonka mukaan kyseessä on "Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen rakennusala. Tässä tontin osassa olevaa rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- ja muutostöitä, jotka tarvelevät julkisivujen, vesikaton tai sisätilojen rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä." Suorakaiteen muotoista korttelia ympäröivä alue Pakolan saaresta ja myös viereiset saaret on merkitty *Puistoalueeksi* (P). Edellisessä asemakaavassa osoitettu Ainolantie on osoitettu nyt yleiselle jalankululle varatuksi katualueeksi ja nimetty Ainolanpoluksi. Ajoyhteys ja huolto on osoitettu korttelin itänurkasta Mannenkadulle, joka on jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katualue, jolla huoltoliikenne on sallittu.¹⁰

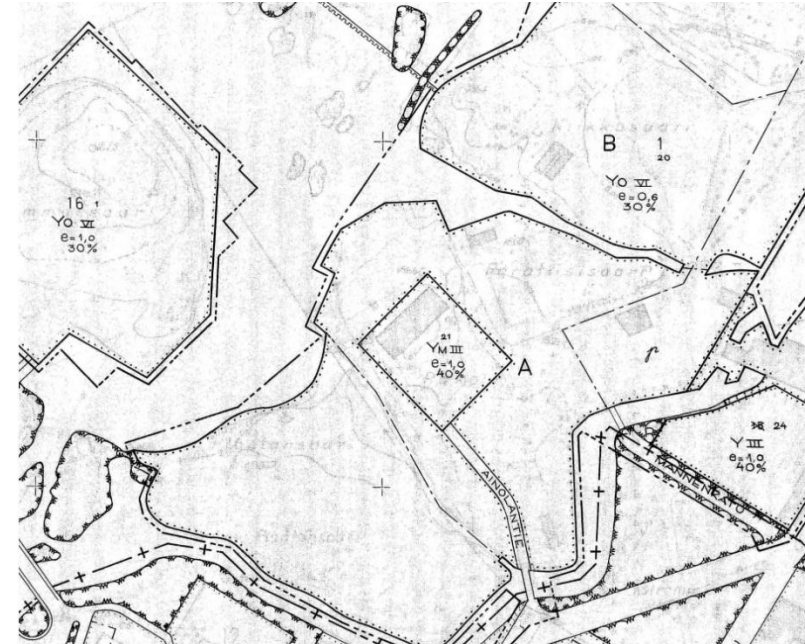
⁸ Asemakaava Ak48 31.10.1949. (OUKA/YYP)

⁹ Asemakaava Ak331 10.5.1963. (OUKA/YYP)

¹⁰ Asemakaavat Ak917 27.5.1980 ja Am975 19.11.1981. (OUKA/YYP)

Karttaote Ak48 31.10.1949 (OUKA/YYP)

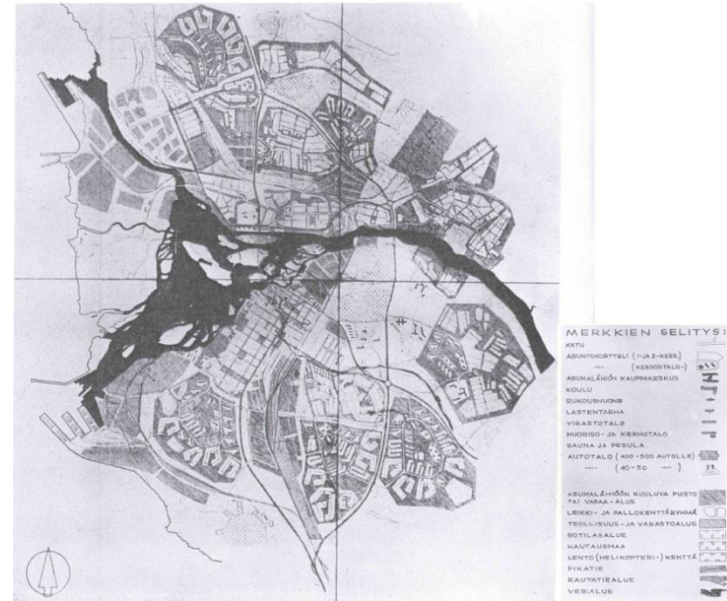
Karttaote Ak331 23.1.1964. (OUKA/YYP)

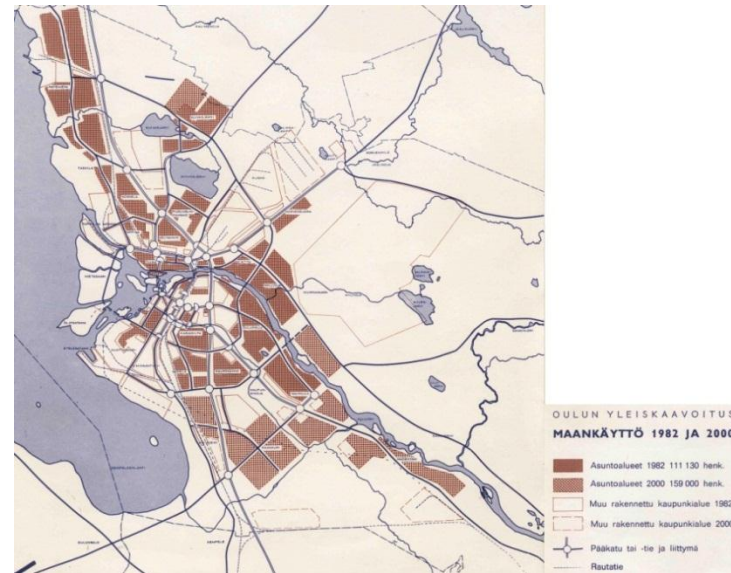
Karttaote Ak917 27.5.1980. (OUKA/YYP)

Yleiskaavat

Yleiskaavoja on tehty 1900-luvun jälkipuoliskolla vielä vähemmän kuin asemakaavoja. Toisaalta yleiskaavat ovatkin niin yleispiirteisiä, että harvoja yksittäisiä kohteita niihin on merkitty. Kaupungin ensimmäisessä yleiskaavassa vuodelta 1952 on juuri havaittavissa Pakolan saari ja Ainolan rakennus tummemmalla. 1960-luvulla laadituissa yleiskaavan päivitysluonnoksessa ja maankäytön kehityskuvassa rakennusta ei enää ole merkittynä. Ja myöhemmissä yleiskaavoissa (1995 ja 2010) Hupisaaret on merkitty kokonaisuudessaan virkistysalueeksi.

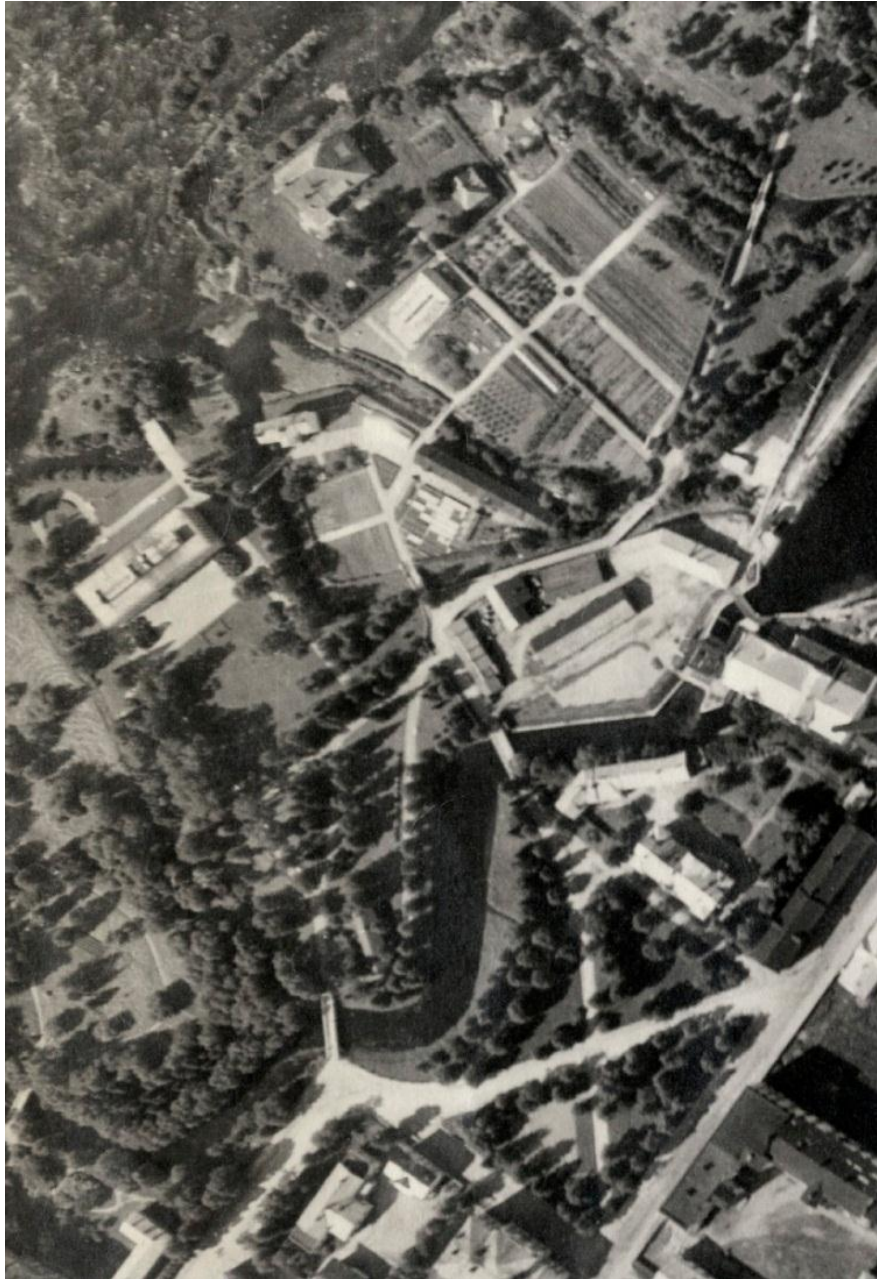

Oulun yleiskaava 1952, Otto I. Meurman ja Aarne Ervi (OUKA/YYP)

Oulun maankäytön kehityskuva vuodelta 1968 (OUKA/YYP)

Seuraavien sivujen ilmakuvista on mahdollista tarkastella Hupisaarten ja Ainolan ympäristön muutoksia vuodesta 1939 lähtien.

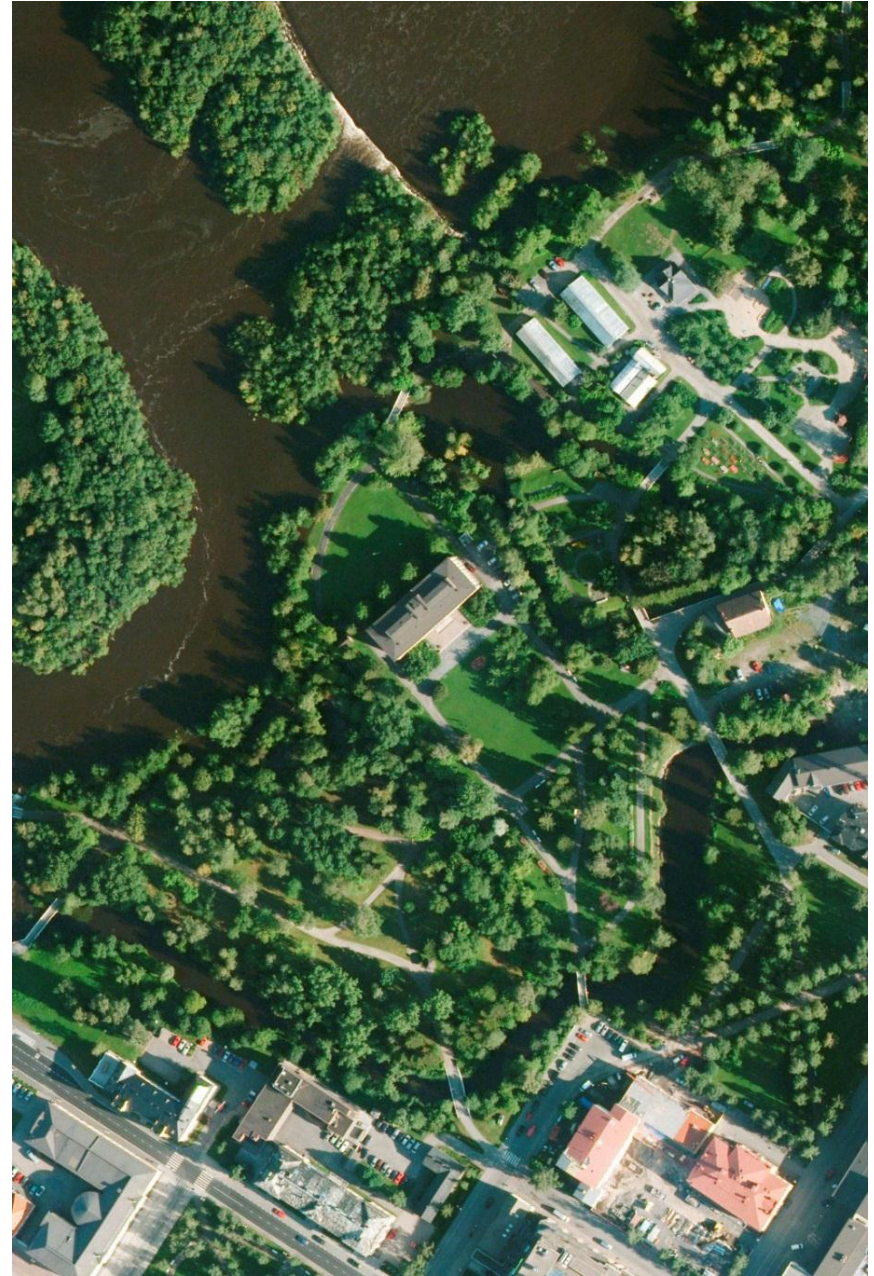
Kuva 9: Ilmakuvaote vuodelta 1939 (OUKA/YYP)

Kuva 10: Ilmakuvaote vuodelta 1965 (OUKA/YYP)

Kuva 11: Ilmakuvaote vuodelta 1980 (OUKA/YYP)

Kuva 12: Ilmakuvaote vuodelta 2012 (OUKA/YYP)

III Arkisto-, kirjasto- ja museotoiminta Oulussa

Maakunta-arkisto

Vuonna 1932 perustettu Oulun maakunta-arkisto on Suomen toiseksi vanhin maakunta-arkisto ja se avattiin tutkijoille vuonna 1933. Kotiseutuharrastuksen siivittämänä arkiston perustamisasiaa oli ajettu läänissä laajasti 1920-luvun lopulla ja Oulun kaupungin valtuusto oli jopa asettanut valiokunnan valmistelemaan asiaa. Valtakunnallinen hyväksyntä asialle saatiin vihdoin, kun kaupunki esitti valtiolle yhdistetyn arkisto- ja kirjastorakennuksen rakentamista palaneen Ainolan paikalle. Arkiston toiminta-alue käsittää koko Pohjois-Suomen.¹¹

Kirjasto

Oulussa on ollut lainakirjastotoimintaa eri muodoissa jo 1800-luvun alkupuolelta lähtien, jolloin muun muassa Zachris Topeliuksen tädit pitivät lainakirjastoa Torikadun varrella. Oulun ensimmäinen varsinainen kansankirjasto, josta sittemmin syntyi kaupunginkirjasto, on perustettu vuonna 1856. Välillä toiminta hiipui, mutta virisi uudestaan, kun kaupunkiin perustettiin kasvatusopillinen yhdistys, joka ryhtyi määrätietoisesti edistämään lainakirjastotoimintaa. 1870-luvun lopulla kirjasto siirtyi kaupungin hallinnoimaksi ja samalla perustettiin kirjaston yhteyteen lukusali. Ensiksi kirjasto toimi kaupungin eri koulujen tiloissa ja vuokrahuoneistossa, kunnes 1900-luvun vaihteessa kaupunki ryhtyi suunnittelemaan kansankirjastolle oman rakennuksen rakentamista.¹²

1900-luvun alkupuolella virisi ajatus kaupungin kirjaston muuttamisesta maakuntakirjastoksi ja sen myötä kirjasto sai päätoimisen kirjastonhoitajan vuonna 1920.¹³ Maakuntakirjaston statuksen Oulun

kaupungin pääkirjasto sai kuitenkin vasta vuonna 1973. Toiminnan laajentumisen edellytyksenä oli myös uuden kirjastotalon rakentaminen.¹⁴

Kuva 13: Lukukirjasto vanhassa Ainolassa (Oulun kaupunginkirjasto-
maakuntakirjaston kokoelma, OKK)

Museo

Museotoiminta virisi Oulussa, kuten muuallakin maassa, 1800-luvun lopulla. Vahvoina taustatekijöinä toimivat vuosisadan alusta nousut kansallisuusaate ja muinaistieteiden harrastus. Maahan perustettiin vuonna 1870 Suomen muinaismuistoyhdistys, joka on edelleen toimiva tieteellinen seura. Vuonna 1884 perustettiin nykyisen Museoviraston edeltäjä Muinaistieteellinen toimisto/toimikunta (Arkeologisk Kommission), jonka tehtävänä oli arkeologisten ja historiallisten kulttuurimiestojen tutkimus ja suojelu. Toimikunta ryhtyi hoitamaan muun muassa vuonna 1893 perustettua Kansallismuseota. Maan ensimmäinen varsinainen paikallismuseo perustettiin Raaheen jo vuonna 1865.¹⁵

¹¹ "Arkistolaitoksen vaiheet" <http://www.arkisto.fi/arkistolaitos/historia/>; Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1930. s. 59–28; Hautala 1976. s. 438.

¹² Klinge 1997; Hautala 1976. s. 537–540; Niskala 2007. s. 9–10.

¹³ Hautala 1976. s. 540–542; Niskala 2007. s. 17.

¹⁴ Hautala 1976. s. 542; Niskala 2007. s. 45.

¹⁵ Museoviraston (MV) Internet-sivut: <http://www.nba.fi/fi/index>; Suomen muinaismuistoyhdistyksen (SMY) Internet-sivut: <http://www.muinaismuistoyhdistys.fi/index.html>; Bäckström 1976. s. 5–6; Hautala 1976. s. 543.

Museoyhdistys

Oululaiset kulttuuriaktiivit kokoontuivat vuonna 1893 keskustelemaan paikallisen historiallisen kokoelman ja museon perustamisesta. Säännöt saatiin valmiiksi jo seuraavana vuonna ja Keisarillisen Suomen Senaatti hyväksyi ne vuonna 1895. Virallisesti ”Oulun läänin Historiallisen ja Kansatieteellisen Museon Yhdistys” perustettiin 16.1.1896.¹⁶ Yhdistyksen sääntöjen mukaan sen tarkoituksena oli ”...perustaa ja hoitaa Oulun läänin historiallista ja kansatieteellistä museota. Tämä museo talteen ottaa, kerää, lunastaa ja säilyttää Oulun läänin muinaisuutta, historiaa ja kansatiedettä valaisevia muinais- ja kansatieteellisiä esineitä ja kirjallisia tuotteita ynnä muitakin museoon soveltuvia kapineita.”¹⁷ Museon ja yhdistyksen toimialueena oli silloinen Oulun lääni, joka käsitti koko Pohjois-Suomen: Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnat.

Pohjois-Pohjanmaan museo

1920-luvun lopulla yhdistyksen nimi muutettiin ”Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys ry:ksi.”¹⁸ Yhdistys päätti vuonna 1968 lahjoittaa hallussaan olleen museokokoelman Oulun kaupungille. Sopimus- ja luovutuskirjan mukaan kaupunki muodosti saamastaan omaisuudesta Pohjois-Pohjanmaan museon, jonka nimi ja tehtävät säilyivät entisellään, ja toimialueena olivat Oulun kaupunki ja Pohjois-Pohjanmaan maakunta. Museosta tuli osa kaupungin organisaatiota 1.1.1969.¹⁹

Tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaan museo on opetusministeriön nimittämä maakuntamuseo (vuodesta 1980), jonka tehtävänä on huolehtia alueellaan muinaisjäännösten, rakennetun kulttuuriympäristön sekä historiallisten ja kansatieteellisten muistojen tutkimisesta, tallentamisesta ja tunnetuksi tekemisestä. Museon on myös Suomen museoliiton jäsenmuseo.²⁰ Maakuntamuseolla on Museoviraston kanssa yhteistyösopimus, jolla

virasto on siirtänyt rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat asiantuntija- ja viranomaistehtävät maakuntamuseolle Pohjois-Pohjanmaan alueella.²¹

Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys on edelleen toiminnassa ja sen tarkoituksena on vaalia alueen kulttuuriperintöä ja tukea Pohjois-Pohjanmaan museon kehittämistä. Yhdistys järjestää muun muassa esitelmätilaisuuksia, retkiä ja harjoittaa julkaisutoimintaa.²²

Museon kokoelmat ja näyttelyt

Museota perustettaessa vuonna 1896 museoyhdistyksellä oli hallussaan jo 100 esinettä lahjoitettuna tai ostettuna. Kokoelma karttui vuoteen 1929 mennessä 7250 esineeseen. Tuolloin kuitenkin vanhan museorakennuksen palossa tuhoutui suurin osa kokoelmasta. Kymmenen vuoden kuluttua kokoelma oli saatu jälleen karttumaan noin 4000 esineeseen, josta talvisodan pommituksissa tuhoutui jälleen merkittävä osa.²³ Nykyisin Pohjois-Pohjanmaan museon kokoelmiin kuuluu yli 76 000 esinettä tai valokuvaa.²⁴

Näyttelytoiminta on laajentunut alkuaikojen yhdestä koko kokoelman käsittäneestä perusnäyttelystä tarkasti käsikirjoitettuun ja laajaan, koko Pohjois-Pohjanmaata käsittelevään kulttuurihistorialliseen perusnäyttelyyn sekä lukuisiin tilapäis- ja kiertonäyttelyihin ja niihin liittyviin oheistapahtumiin. Kävijämäärät ovat kasvaneet museon laajentuneen toiminnan ja kaupungin kasvun myötä 1900-luvun vaihteen ”laimeasta” tai ”runsaanlaisesta” kiinnostuksesta 1930-luvun parin tuhannen, 1950-luvun 10 000 ja 1970-luvun 15 000 kautta nykyiseen 20 000–25 000 kävijään vuosittain²⁵. Pohjois-Pohjanmaan museon kaikkien yksiköiden yhteinen kävijämäärä vuonna 2012 oli 61 210 kävijää.²⁶

¹⁶ Bäckström 1976. s.6-10; Hautala 1976. s. 543; ”Oulun museosta Pohjois-Pohjanmaan museoksi” http://oulu.ouka.fi/ppm/tilapaisnayttely/vanhat_nayttelyt/Pohjois_Pohjanmaan_museo.htm (15.11.2012)

¹⁷ Oulun läänin historiallisen ja kansatieteellisen museon yhdistyksen (OLHKMY) Säännöt 1896. Pohjois-Pohjanmaan museo (PPM).

¹⁸ Bäckström 1976. s. 11.

¹⁹ Kehusmaa 1976. s. 125–127.

²⁰ <http://oulu.ouka.fi/ppm/> (22.7.2013)

²¹ <http://www.nba.fi/fi/File/660/mkmsop-p-pohjanmaa.pdf> (22.7.2013)

²² Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys ry:n Internet-sivut: <http://www.museoyhdistys.eu/index.html> (15.11.2012); Mölläri 2007.

²³ Bäckström 1976. s. 35, 73, 77–79.

²⁴ Pohjois-Pohjanmaan museo (PPM) Toimintakertomus vuodelta 2012. s. 13.

²⁵ Bäckström 1976. s. 109–110; Kehusmaa 1976. s. 127; PPM Toimintakertomukset vuosilta 2011 ja 2012.

²⁶ PPM Toimintakertomus vuodelta 2012. s. 1.

Kuva 14: Museon näyttelyä vanhassa Ainolassa 1920-luvulla (PPM)

Ulkomuseot ja henkilöstö

Kokoelmien ja näyttelyiden lisäksi toiminta on huomattavasti laajentunut muillakin tavoin. Pohjois-Pohjanmaan museon ulkomuseoyksikköön kuuluvat vuodesta 1962 Matilan talo, johon sijoitettiin Merimiehenkoti-museo vuonna 1983, vuonna 1961 perustettu Turkansaaren ulkomuseo (vuodesta 1989), Pateniemen sahan museo (vuodesta 1989), Oulun linnan kellari ja Sähkötalo sekä vuoden 2012 alusta myös Kierikki-keskus.²⁷

Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistyksen toiminnan alusta asti museolle nimettiin yhdistyksen johtokunnan jäsenistä museonhoitaja (kokoelmanhoitaja/intendentti), jonka tehtäviin kuului esineiden luettelointi ja kokoelman järjestäminen. Päätoiminen museonhoitaja saatiin palkattua vasta vuonna 1947 ja hänen apunaan oli puolipäiväinen siivooja-lipunmyyjä. Tunnetuimmat museonhoitajat olivat Samuli Paulaharju ja hänen poikansa Ahti Paulaharju.²⁸ Museon siirtyessä kaupungin hallintaa henkilökuntaan kuuluivat museonjohtaja, amanuenssi

²⁷ PPM Toimintakertomukset vuosilta 2011 ja 2012; <http://oulu.ouka.fi/ppm/> (22.7.2013)

²⁸ Bäckström 1976. s. 20-28, 70.

ja vahtimestari.²⁹ Nykyisin Pohjois-Pohjanmaan museossa työskentelee 26 vakituista työntekijää, vuosittain yli 30 määräaikaista tai työllistettyä sekä kymmeniä nuoria kesätyöntekijöinä ja harjoittelijoina.³⁰

Museon toimitilat

Oulun läänin historiallinen ja kansatieteellinen museo, sittemmin Pohjois-Pohjanmaan museo on ehtinyt 118 toimintavuotensa aikana sijaita kuudessa eri paikassa. Alkuvuosikymmeninä paikkaa jouduttiin vaihtamaan useasti, mutta oman rakennuksen saamisen myötä toiminta vakiintui ja museo on sijainnut Pakolan saarella yhtäjaksoisesti 103 vuotta ja nykyisessä rakennuksessa 83 vuotta. Ensimmäiset pari vuotta 1890-luvun lopulla museolla oli käytössään kaksi huonetta silloisen kaupungintalon (nyk. Valve, Torikatu 8) alakerrassa. Vaikka huoneet olivat vaatimattomat, oli ne kuitenkin saatu kaupungilta käyttöön veloituksetta. Kun tilat tarvittiin muuhun käyttöön, täytyi museolle hankkia vuokrahuoneet, joiden hankkimista rajoitti käytettävissä olevien varojen vähyys. Tätä varten kaupunki kuitenkin korotti avustusmäärärahaansa.³¹

Vuosina 1898–1900 museolle oli vuokrattu huoneet seppä Johan Jokelan talosta osoitteessa Isokatu 32. Samassa rakennuksessa ja kerroksessa sijaitsi vuodesta 1899 myös kirjasto, joka ilmeisesti museon muutettua pois laajeni muihin huoneisiin³². Kaksikerroksisessa kivrakennuksessa sijaitsi sittemmin osuuskauppa Arinan konttori; nykyisin rakennuksen paikalla sijaitsee viisikerroksinen liike- ja toimistorakennus. Vuonna 1900 vuokrattiin kaksi huonetta kunnallisneuvos P.W. Snellmanin talon sivurakennuksesta osoitteessa Hallituskatu 10 (purettu 1961). Huoneisiin liittyi keittiö, joka soveltui museon vahtimestarin asunnoksi. Tilat olivat kuitenkin edelleen liian pienet ja jo seuraavana vuonna museo muutettiin entisen Suomen Pankin talon alakertaan (Torikatu 10). Kokoelmien kasvaessa nämäkin huoneet kävivät pian liian ahtaiksi, mutta koska tilavampaa ja halvempaa huoneistoa ei ollut tarjolla, sijaitsi museo tässä rakennuksessa vuoteen 1911 asti.³³

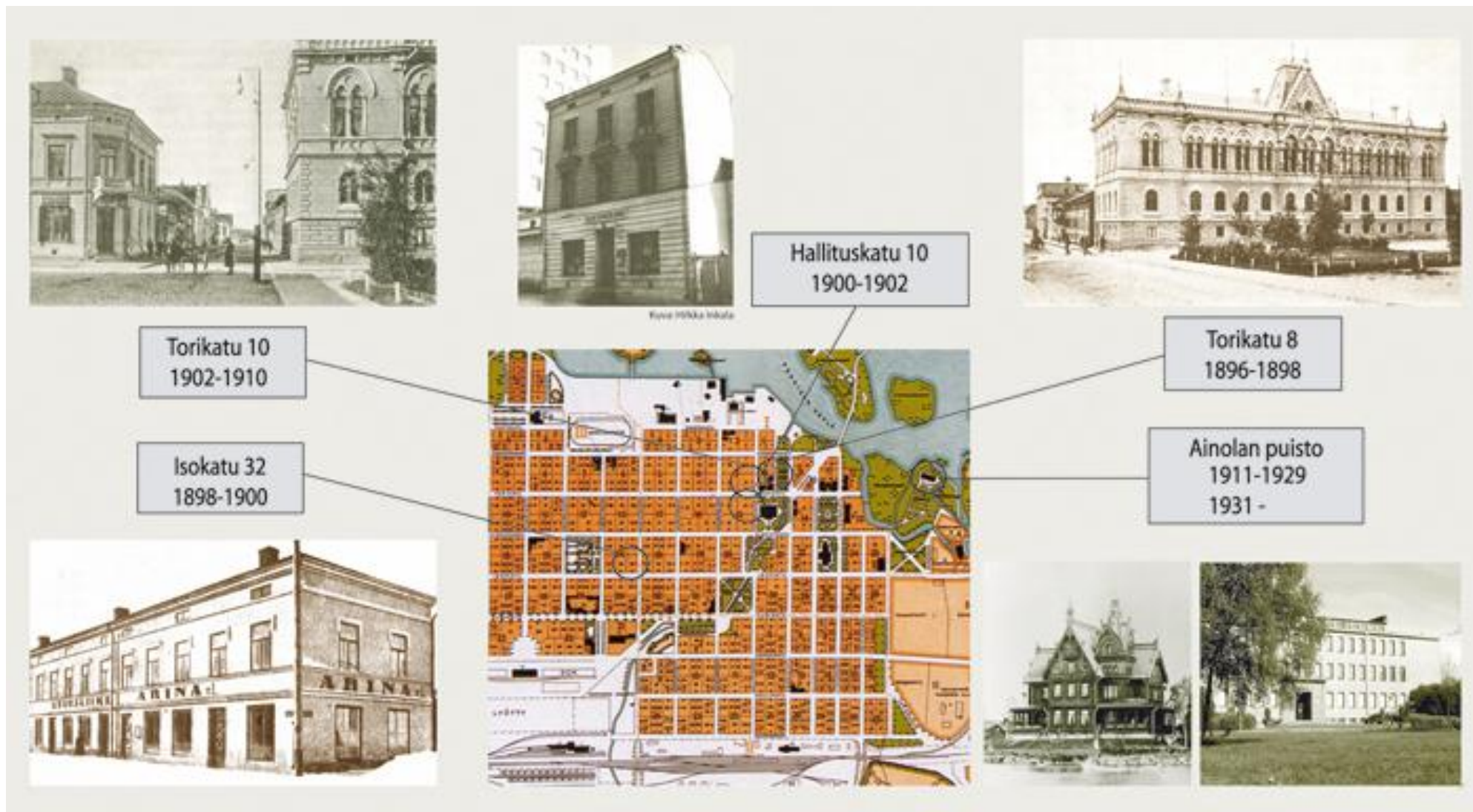
²⁹ Kehusmaa 1976. s. 126.

³⁰ PPM Toimintakertomus vuodelta 2011. s. 2-3; PPM Toimintakertomus vuodelta 2012. s. 2-5.

³¹ Bäckström 1976. s. 35-37.

³² Niskala 2007. s. 15-16.

³³ Bäckström 1976. s. 35-39; Hautala 1976. s. 431.

Kuva 15: Museon sijaintipaikat ja rakennukset
(Pohjois-Pohjanmaan museo, PPM)³⁴

³⁴ Bäckström 1976. s. 35; "Oulun museosta Pohjois-Pohjanmaan museoksi"
http://oulu.ouka.fi/ppm/tilapaisnayttely/vanhat_nayttelyt/Pohjois_Pohjanmaan_museo.htm
 (11.12.2012)

Vanha Ainola

Vuonna 1910 Kauppaneuvos Hemming Åströmin leski Kauppaneuvoksetar Maria Åström sekä Kauppaneuvoksen tytär Hanna Frankenhauser puolisoineen lahjoittivat Oulun kaupungille Ainolan huvilan Hanhisaaren puutarhoineen sekä omistamansa osan Sahasaaresta (Paratiisisaari). 15.8.1910 päivätyn lahjakirjan³⁵ ehtojen mukaan Ainolan huvilaan tulisi sijoittaa yleisölle avoin kansankirjasto ja lukusali sekä kotiseutumuseo tai taidemuseo. Molempien kotimaisten kielten tuli olla tasa-arvoisia toiminnassa ja rakennusta ei saanut käyttää poliittisiin tarkoituksiin, ainoastaan sivistys- ja kulttuuritarkoituksiin. Kirjastossa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti teknilliseen kirjallisuuteen. Lapsille ja nuorille tulisi varata oma lukusali. Sahasaari tuli varustaa kansakouluikäisille lapsille suunnatuksi työtuvaksi ja koulupuutarhaksi, jossa opetetaan lapsille hyödyllisiä taitoja. Hanhisaaren puutarhaa ei toivottu yhdistettävän viereisiin kaupunginpuistoihin tai käytettävän kansanjuhliin tai urheilutarkoituksiin, vaan säilytettävän yleisölle avoimena suojaisana puutarhana, joka suljetaan öisin.³⁶

Kaupungin valtuusto suhtautui varauksellisesti lahjan vastaanottamiseen, koska piti joitakin sen ehdoista hankalina ja kalliina täyttää. Valtuusto lähestyikin lahjoittajia ehdottaen, että kirjasto sijoitettaisiin Ainolan huvilaan siihen asti, kunnes varsinainen kirjastotalo saadaan rakennettua, ja että myös Oulun historiallinen museo voisi sijoittua rakennukseen, mikäli sen johtokunta niin haluaa. Lasten työtuvan rakentamiseen toivottiin lykkäystä, mutta puutarhakoulu luvattiin ylläpitää. Lahjoittajat suostuivat esitettyihin muutoksiin ehdoissa, jolloin kaupungin valtuusto päätti ottaa lahjan vastaan ja sitoutua lahjakirjassa ja siihen kuuluvassa lisäyksessä ja selityksessä annettuihin ehtoihin.³⁷ Seuraavana vuonna saatiin tarvittavat järjestelyt ja kunnostustyöt rakennuksissa tehtyä, ja kirjasto aloitti toimintansa vanhassa Ainolassa ilmeisesti jo kesällä 1911 ja museo seuraavana vuonna. Puutarhakoululle kunnostettiin tilat Paratiisisaarelle.³⁸

³⁵ ks. Liite 2

³⁶ Kopio lahjakirjasta Kauppaneuvos Åströmin perillisiltä Oulun kaupungille 15.8.1910. (OKA).

³⁷ *Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1910.* s. 21–28.

³⁸ *Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1911.* s. 9–11.

Stenbergin suunnittelemassa romanttisessa ja koristeellisessa huvilassa oli kaksi kerrosta ja ullakko. Kirjaston kokoelmat ja lukusali sijoitettiin ensimmäiseen kerrokseen, jossa oli käytävissä yhdeksän huonetta ja museon kokoelmat toiseen kerrokseen, jossa oli seitsemän huonetta. Ullakolle sijoitettiin kirjavarasto. Tilaa oli ruhtinaallisesti kirjaston ja museon aiempaan tilanteeseen nähden.³⁹

Kuva 16: Ainolan huvila (PPM)

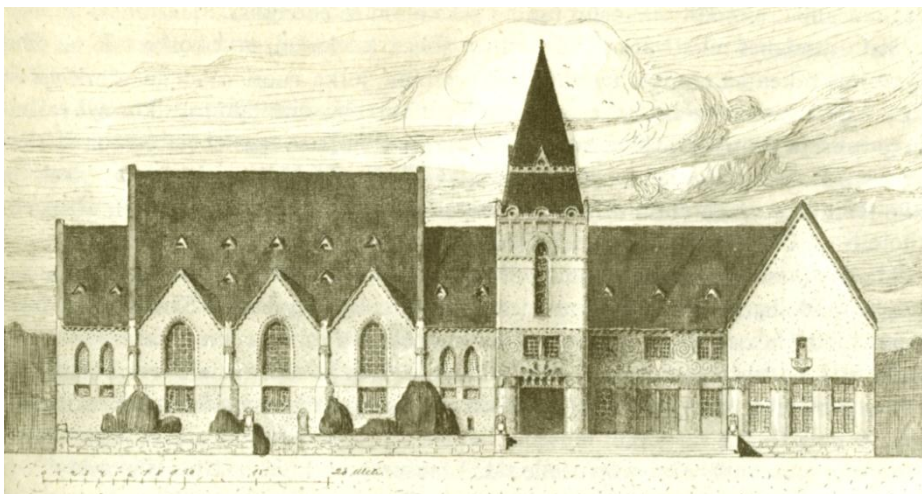

Kuva 17: Hanhi-/Pakolan saari ja porttimökkeinen ja huviloineen (PPM)

³⁹ Bäckström 1976. s. 42; Hautala 1976. s. 431, 433.

IV Arkisto-, kirjasto- ja museorakennus

Sekä museon että kirjaston osalta on tilakysymys ollut yksi eniten huolta aiheuttaneista seikoista vuosikymmenten ajan. Molemmat toimivat pitkään vuokrahuoneissa, tosin kaupungin avustamana. Tilojen ahtaus kuitenkin rajoitti toimintaa ja esimerkiksi museo jouduttiin jossain vaiheessa sulkemaan, kun näyttelyitä ei voitu turvallisesti pitää avoimna yleisölle ahtauden vuoksi. 1900-luvun alussa kaupunginvaltuusto järjesti arkkitehtuurikilpailun Kansankirjastotalon suunnittelemiseksi. Kilpailuun osallistui useita tuon ajan nykyisin tunnettuja arkkitehteja. Taloa suunniteltiin Franzenin puiston laidalle lääninhallitusta vastapäätä. Ainakin joissain ehdotuksissa oli varattu tilat myös museolle. Suunnitelmat jäivät kuitenkin toteutumatta varojen puutteen vuoksi.⁴⁰

Kuva 18: Yksi luonnos Kansankirjasto- ja lukusalirakennusta varten, Gesellius-Lindgren-Saarinen 1901–02 (Oulun kaupunginarkisto, OKA)

Vanha Ainolakin kävi ahtaaksi ja sen paloturvallisuus oli aiheuttanut huolta alusta asti. Kirjasto ja museo ehtivät toimia vanhassa Ainolassa 18 vuotta, kun rakennus paloi 9.7.1929. Palon syttymissyystä ei saatu varmuutta.⁴¹

⁴⁰ Bäckström 1976. s. 46–51; Niskala 2007, s.17.

⁴¹ Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1929. s. 123; Bäckström 1976. s. 46–51; Hautala 1976. s. 431.

Rakennuksen suunnittelu ja rakentaminen

Heti palon jälkeen ryhdyttiin pohtimaan voisiko entisen rakennuksen kunnostaa vai tulisiko rakentaa uusi. Rakennuksen palovaurioita pidettiin kuitenkin liian mittavina ja kaupunginvaltuusto päätti ryhtyä selvittämään mahdollisuutta rakentaa samalle paikalle uusi kivinen kirjastorakennus, joko yksinomaan kirjastoa varten tai yhdistettyä museo-, kirjasto- ja arkistorakennusta varten. Kohteliaasti valtuusto tiedusteli uudisrakennushankkeesta Ainolan huvilan lahjoittajien mielipidettä, joka olikin varsin myönteinen, koska he katsoivat sen toteuttavan hyvin heidän lahjoituksensa alkuperäistä tavoitetta. Jo varhaisessa vaiheessa valtuusto myös päätti, että uudisrakennus nimetään Ainolaksi lahjoittajien muistoksi. Myös historialliselle ja luonnonhistorialliselle museolle päätettiin varata tilat rakennukseen.⁴²

Oulun kaupungin rakennuskonttorissa laadittiin 29.10.1929 ”Ohjelma yhdistettyä kaupungin kirjasto-, maakunta-arkisto ja museorakennusta varten Pakolan saarelle Oulussa”. Tilaohjelman on allekirjoittanut kaupungininsinööri/apulaiskaupunginjohtaja E. Alpo Autio. Tilaohjelman laajuudeksi oli kaavailtu 1950-1970m², josta kirjastolle 610m², arkistolle 930m² ja museoille 330m². Vahtimestarin ja talonmiehen asunnoille varattiin 80-100m².⁴³ Rakennuskonttori laati saaresta myös tarkan korkeus- ja tasokartan, johon oli merkitty puurivit ja tärkeimmät puuryhmät.⁴⁴

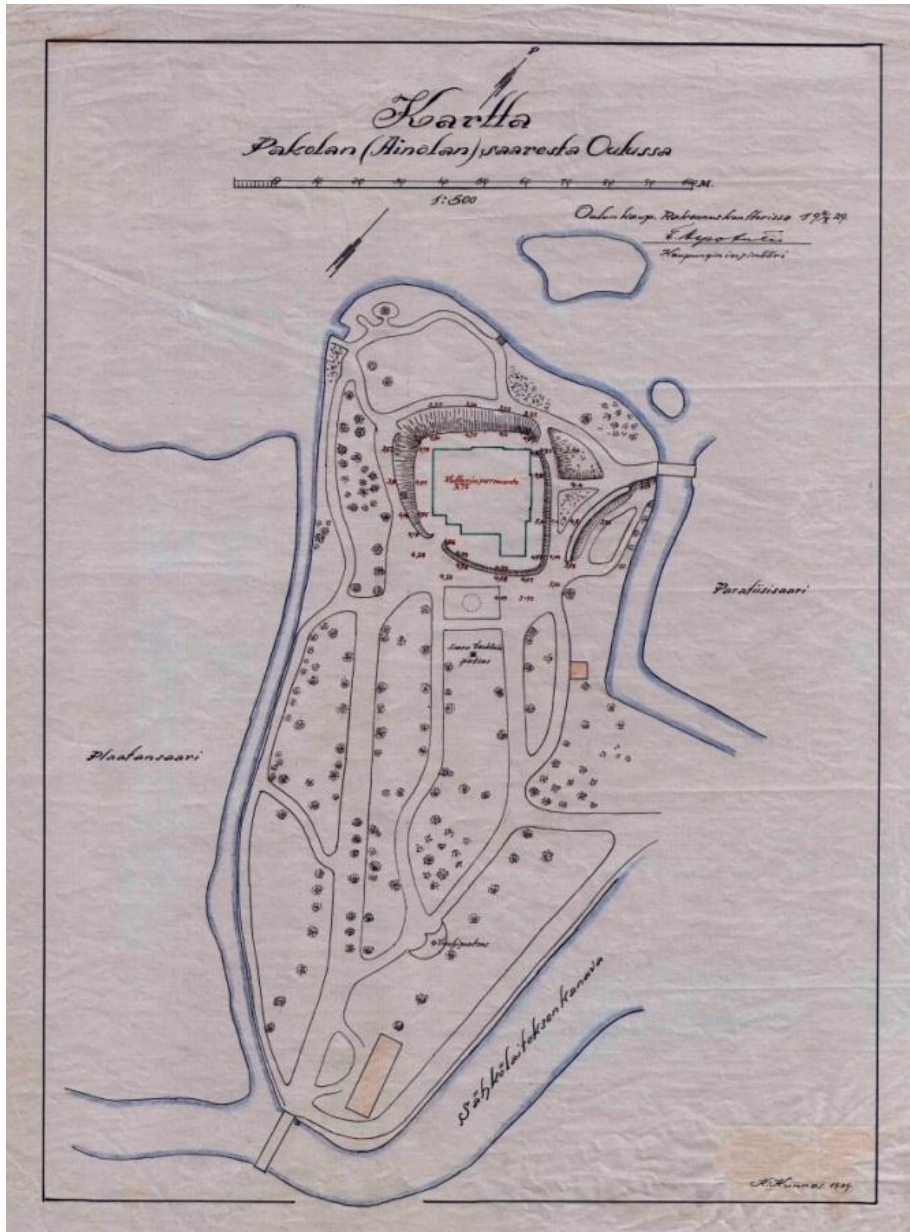
Rakennuskonttori oli ilmeisesti suoraan tiedustellut luonnospiirustusten laatimista arkkitehti Oiva Kalliolta. Luonnosten hinnaksi arkkitehti oli määritellyt 10 000 markkaa ja kirjasto-osan täydellisille piirustuksille 60 000 markkaa. Rahatoimikamarin hyväksyttyä kustannusarvion valtuusto päätti tilata luonnokset Kalliolta.⁴⁵

⁴² Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1929. s. 124–126; Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1930. s. 63. Bäckström 1976. s. 53; Hautala 1976. s. 431.

⁴³ Ohjelma yhdistettyä kaupungin kirjasto-, maakunta-arkisto- ja museorakennusta varten Pakolan saarelle Oulussa. (LOTK)

⁴⁴ Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1929. s. 126.

⁴⁵ Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1929. s. 126–127.

Kuva 19: Uudisrakennuksen suunnittelua varten laadittu kartta Pakolan saaresta 1929. (LOTK)

Kaupunki sai rakentamista varten valtiolta lainaa yhteensä 2,5 miljoonaa markkaa, koska Valtionarkisto oli hyväksynyt Oulun maakunta-arkiston sijoittamisen samaan yhteyteen kirjaston kanssa. Samalla kaupunki sai sopimuksen arkistotilojen pitkäaikaisesta vuokraamisesta valtiolle. Lainojen, palovakuutuksen ja kaupungin muiden rakennushankkeiden lykkäämisen avulla saatiin kerättyä riittävästi rahaa talon rakentamiseen kerralla valmiiksi vaiheistamisen sijaan. Talon rakentaminen ajoittui laskusuhdanteen aikaan ja helpotti osaltaan alueen työttömyystilannetta.⁴⁶

Pakolan saarelle laadittiin vuonna 1930 myös uusi puistosuunnitelma, jonka lähtökohtana oli vanha puusto. Suunnitelman laati Helsingin kaupungin puutarhuri Bengt Schalin. Suunnitelmassa käytäviä oli vähemmän ja istutusalueet pelkistetympiä kuin Dahlströmin 1800-luvun lopulla suunnittelemissa puistossa. Schalinin suunnittelema puiston ja puistokäytävien perusmuoto on edelleen jäljellä. Myös tuolloin istutettua ja vanhempaa puustoa on jäljellä Ainolan puistossa.⁴⁷

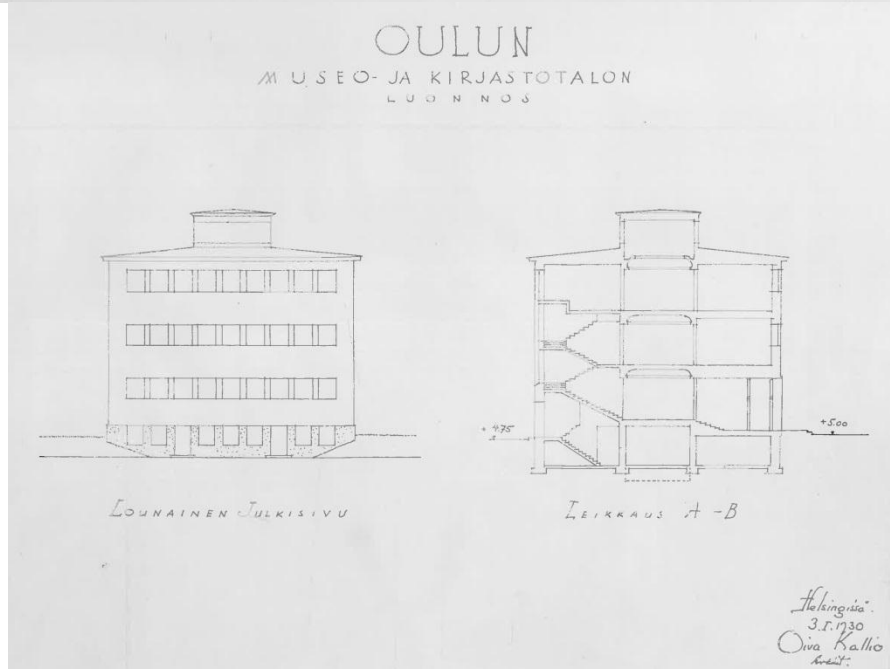
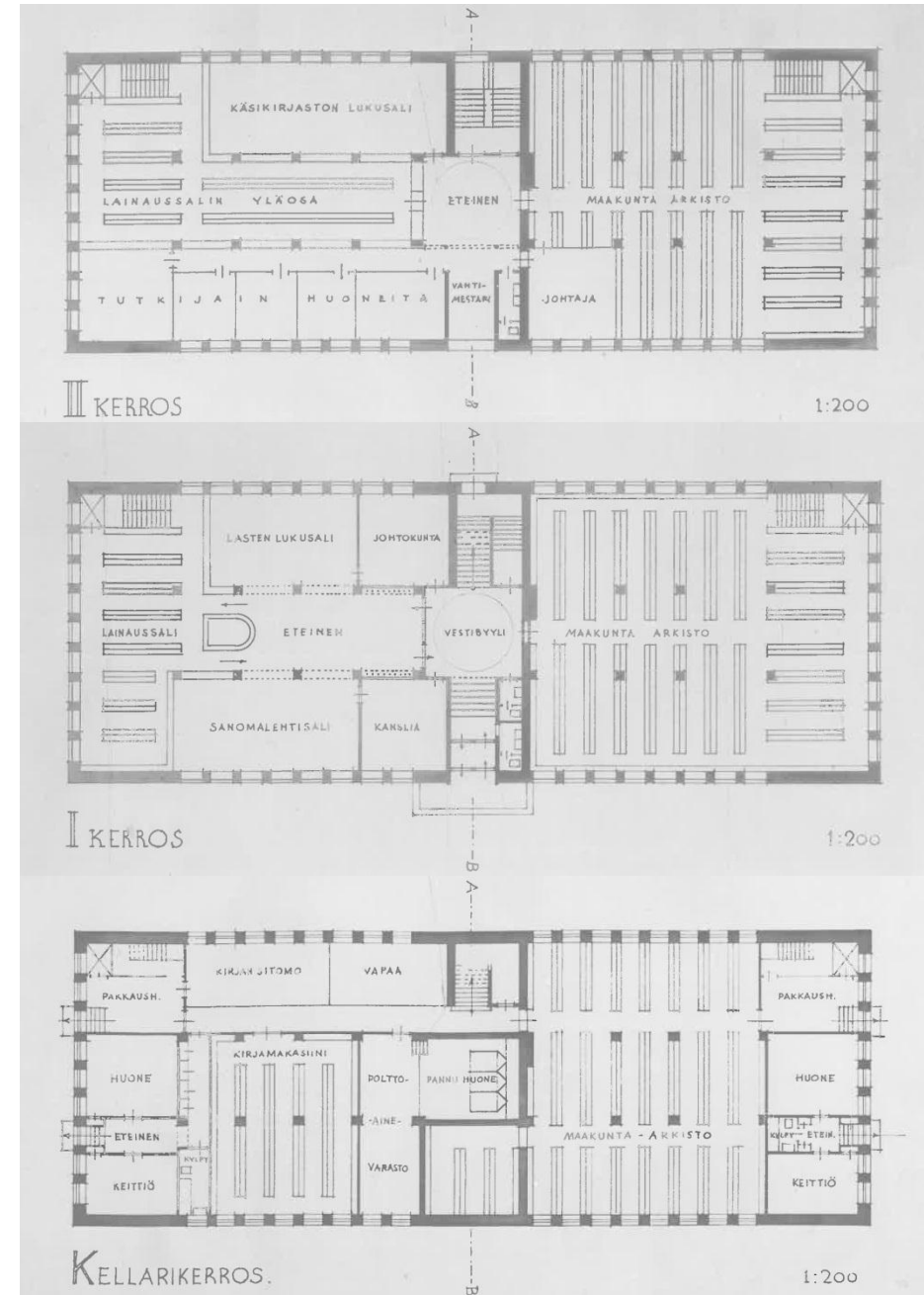
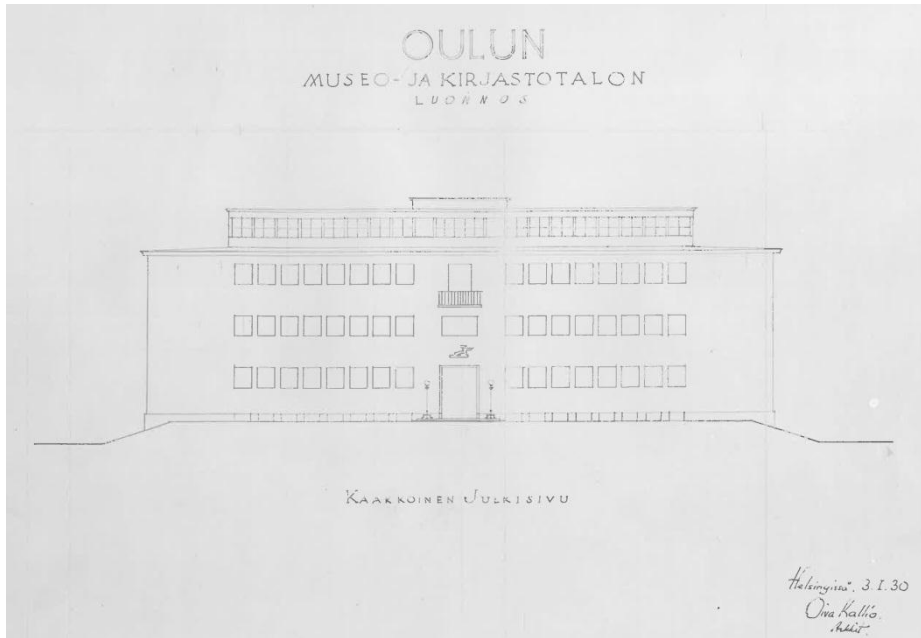
Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen arkistossa ovat säilyneet Oiva Kallion tammikuussa 1930 laatimat luonnokset sekä 24.9.1930 Helsingissä päivätyt piirustukset "Oulun kirjastotaloa" varten. Luonnoksissa ei ole esitetty ylimmän kerroksen pohjaa eikä kaikkia julkisivuja. Joko kaikkia luonnoksia ei ole säilynyt arkistossa tai siinä vaiheessa ei ollut vielä tarkemmin selvillä museoiden tilajaot.

Koska arkisto oli tulossa rakennukseen merkittäväksi vuokralaiseksi, hyväksyttiin suunnitelmat Valtionarkistossa Helsingissä. Valtionarkiston hoitaja otti kantaa muun muassa arkistotilojen sisäkattojen käsittelyyn ja paloturvallisuuteen.⁴⁸

⁴⁶ *Oulun kaupungin kunnalliskertomus v. 1930*. s. 60–61, 70–71; Bäckström 1976. s. 52–53; Hautala 1976. s. 432–433.

⁴⁷ Niskala 2005. s. 25.

⁴⁸ Kirje "Oulun maakunta-arkisto", Helsingissä 25.8.1930 (LOTK)

Kuva 20: Julkisivu- ja leikkausluonnokset 3.1.1930. (LOTK)

Kuva 21: Pohjapiirrosluonnokset 3.1.1930. (LOTK)

Alkuperäisen rakennuksen kuvaus ja arkkitehtuuri

Luonnosvaiheessa hahmoteltu rakennuksen tiukan symmetrinen, suorakulmainen, jykevä ja kattolyhydellä varustettu perusmuoto säilyi loppuun asti. Selkein muutos pääpiirustuksissa suhteessa luonnoksiin oli ikkuna-aukkojen muodon ja sijoittelun muuttaminen. Luonnoksissa nauhamaisesti sijoitetut neliön muotoiset ikkunat muutettiin korkeiksi pystysuuntaisiksi ikkunoiksi. Päädyissä ikkunat sijoitettiin tasaisesti koko julkisivulle. Luonnoksissa esitetyt katon korotusosan ikkunoiden ristikot oli poistettu. Niin ikään pääsisäänkäynnin yläpuolelle osoitettu parveke puuttuu varsinaisista piirustuksista. Luonnoksessa esitetty yksinkertainen suorakulmainen pääsisäänkäynti sai toteutus suunnittelussa ympärilleen jyrkän egyptiläisvaikutteisen portaalin.

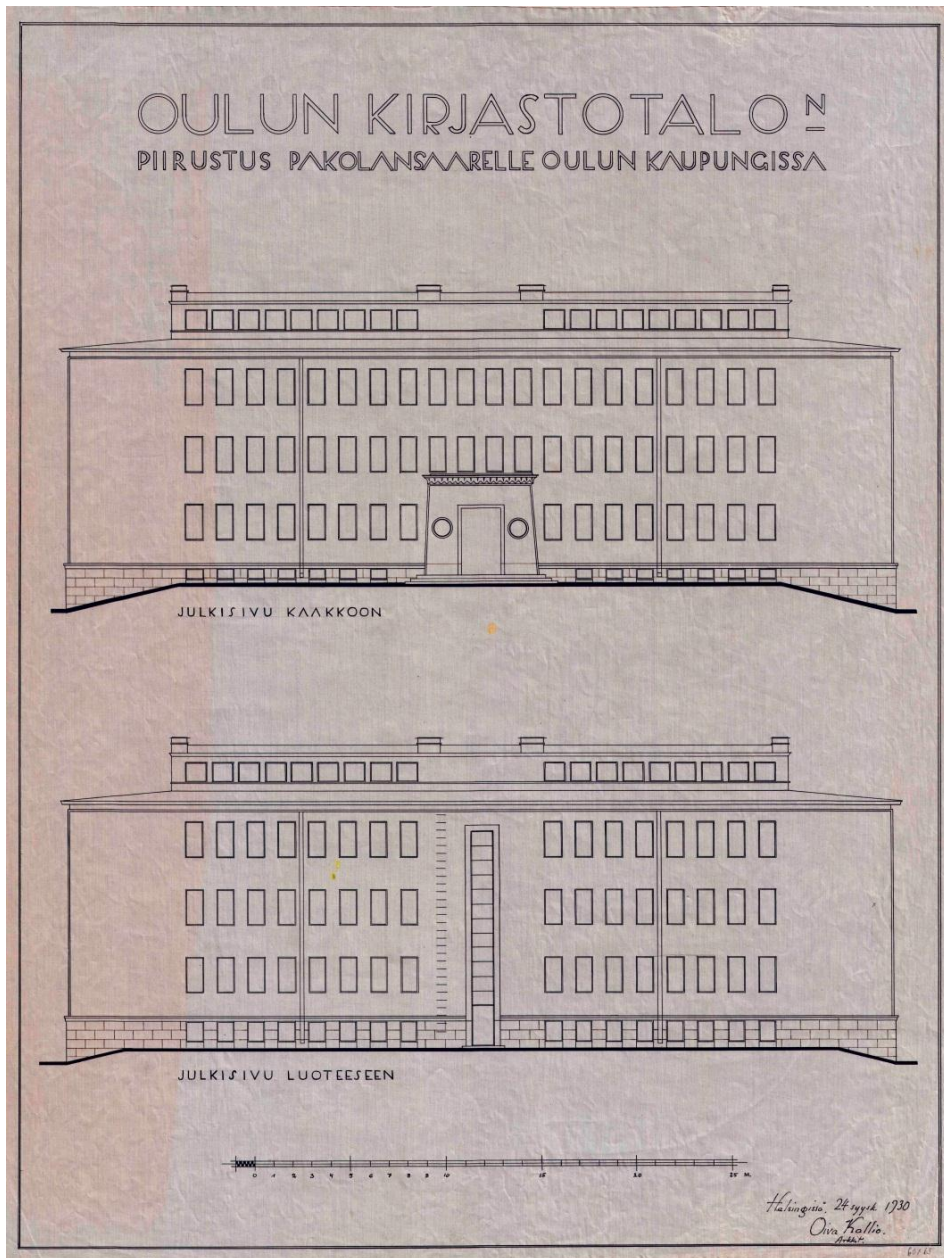
Rakennuksen pääjulkisivu on kaakkoon, puiston suuntaan päin ja toinen luoteeseen suuntautuva pitkäsivu on Oulujoelle ja Merikosken silloille päin. Pääjulkisivun keskellä sijaitsee portaaliksi ja lähes yhtä merkittävän joen puoleisen julkisivun keskellä on koko pääportaikon korkeinen ikkuna. Maanpinta rakennuksen ympärillä on alusta asti esitetty pengerrättäväksi siten, että päädyissä koko kellarikerros on maan päällä ja keskiosalla ovat näkyvissä vain yläikkunat. Lounainen ja koillinen julkisivu ovat lähes neliömäiset. Kellarikerros ja sokkeli ovat graniittipintaiset.

Myös rakennuksen sisätilojen jäsentely säilyi luonnosvaiheesta lopullisiin suunnitelmiin: Rakennuksen pääsisäänkäynti sijaisi keskellä pitkää julkisivua ja pääportaikko pyöreine vestibyyleineen keskellä rakennusta. Pääaulaa kattaa laakea holvi. Rakennuksen lounaispään kolmeen alimpaan kerrokseen sijoitettiin kirjaston tilat ja pääporrashuoneen koillispuolelle maakunta-arkisto. Koko kolmas kerros oli varattu museolle. Sisätilojen osalta keskeisin muutos luonnosvaiheesta oli kirjaston ensimmäisen ja toisen kerroksen lainaussalien väliin osoitettu sisäinen porttas. Molemmissa päädyissä olleet suorat varaportaat muutettiin kierreportaiksi. Kirjaston sisäänkäynti sijaitsi ensimmäisessä kerroksessa ja maakunta-arkiston toisessa kerroksessa, jossa olivat myös tutkijoiden huoneet lainaussalin kyljessä rakennuksen kaakkoissivulla. Kellarikerroksessa oli teknisten tilojen ja varastojen lisäksi molemmissa päädyissä kaksihuoneiset asunnot talonmiehelle ja vahtimestarille.

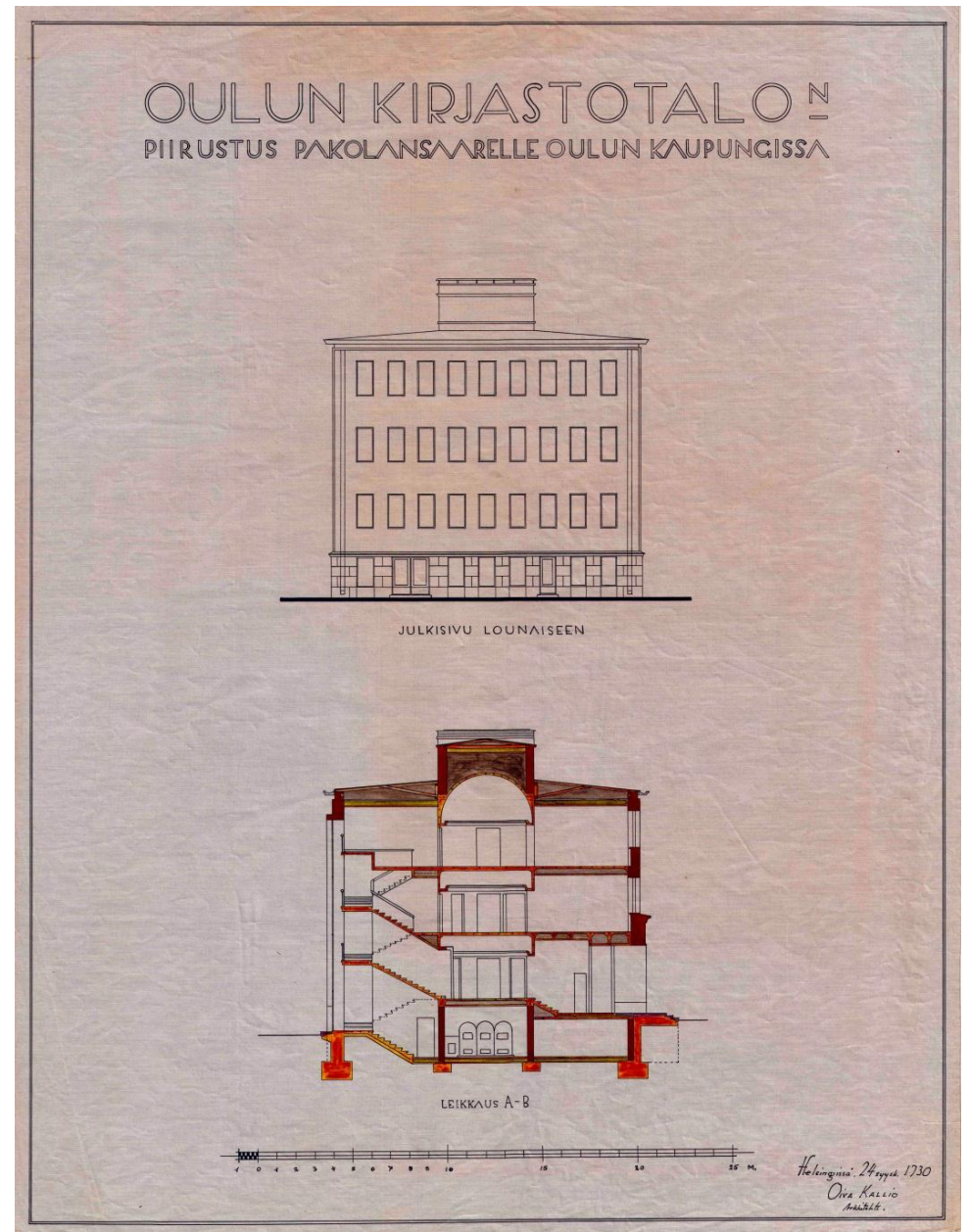

Kuva 22: Asemapiirros 24.9.1930. (LOTK)

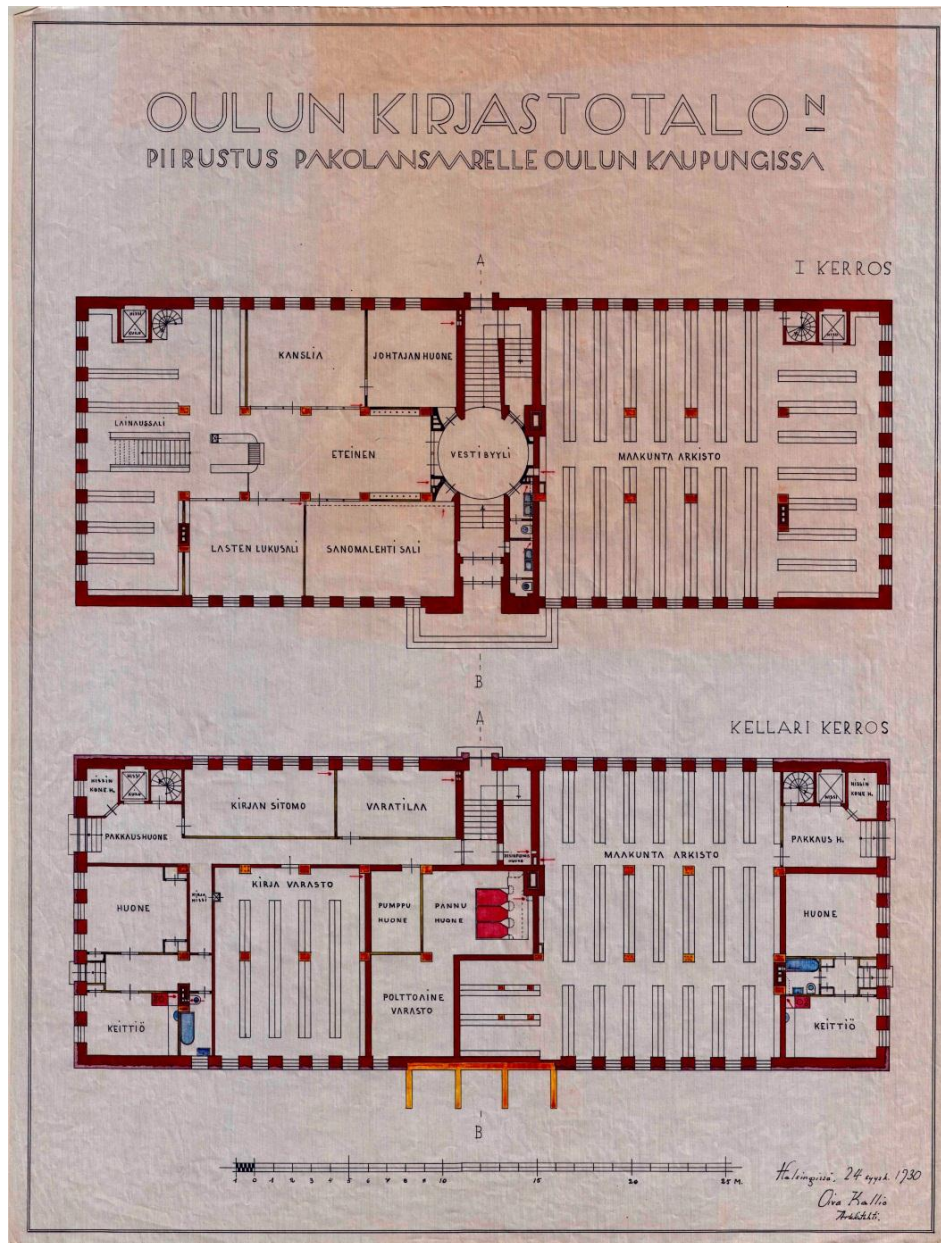
Seuraavilla sivuilla olevista Oiva Kallion 24.9.2013 laatimista pääpiirustuksista on hahmotettavissa rakennuksen selkeä perusmuoto, rakenne ja tilat.

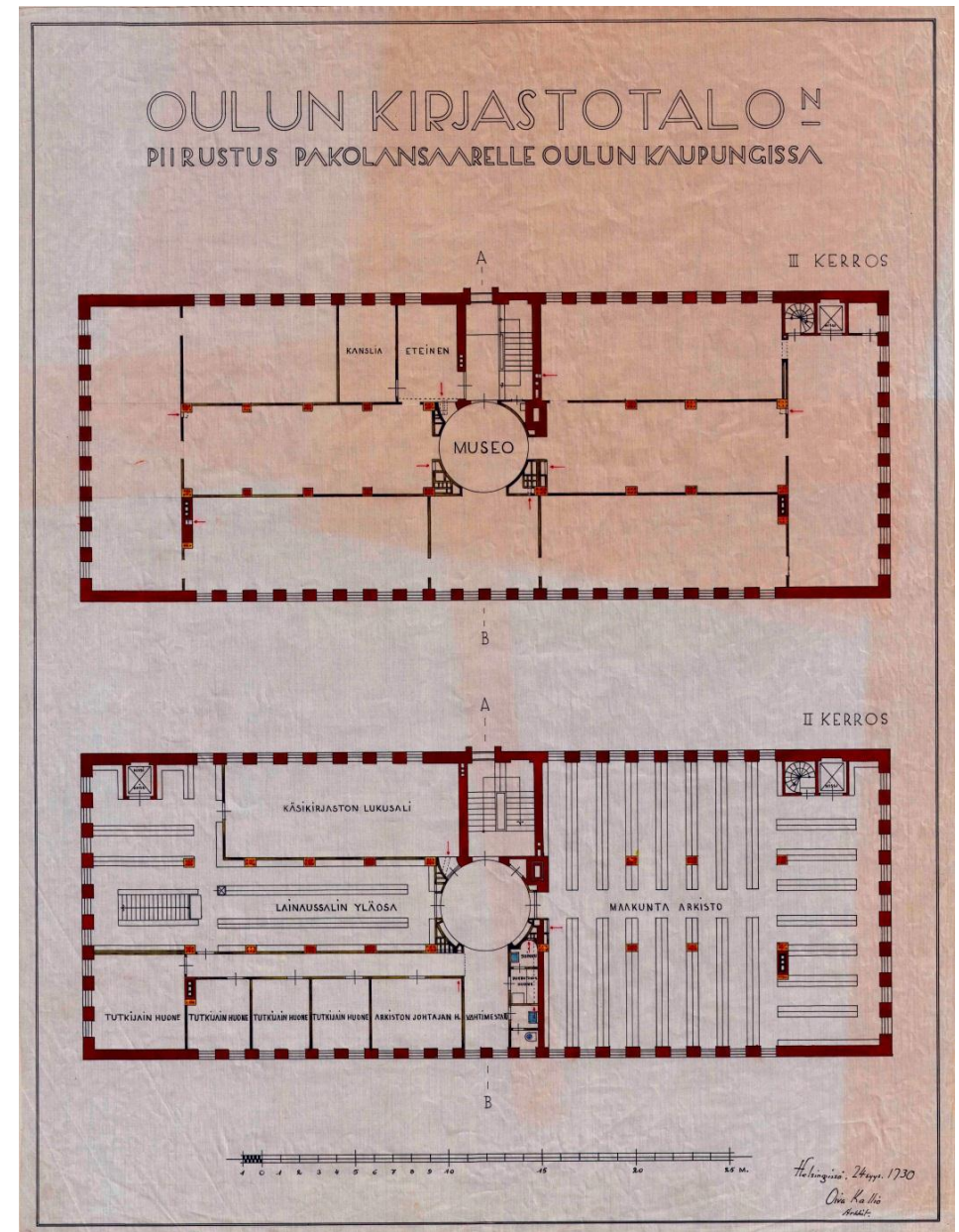
Kuva 23: Pääjulkisivut 24.9.1930. (LOTK)

Kuva 24: Julkisivu ja leikkaus 24.9.1930. (LOTK)

Kuva 25: Kellarin ja I-kerroksen pohjapiirrokset 24.9.1930. (LOTK)

Kuva 26: II- ja III-kerroksen pohjapiirrokset 24.9.1930. (LOTK)

Rakennuksen arkkitehtuuria leimaavat symmetrisyys, pelkistetty muotokieli ja hillityt, mutta laadukkaat detaljit. Harkkomaista perusmuotoa ja rapattua, melko sileää julkisivupintaa jäsentävät ainoastaan luonnonkivipintaisen pohjakerroksen ja ensimmäisen kerroksen välillä oleva muurattu tai valettu neliömäinen lista sekä symmetrisesti jokaisella julkisivuilla sijaitsevat neliön muotoiset kookkaat syöksytorvet. Pääsisäänkäynti portaaleineen sekä porrashuoneen pystyikkunanauha sijaitsevat tiukasti keskellä pitkiä julkisivuja.

Ainoa julkisivujen koristeaihe on rakennuksen reunoja kiertävä puolipyöreä rapattu lista. Sama lista kiertää myös graniittisen portaalin reunoja. Ikkunoiden ympärillä taas ei ole lainkaan listoja, vaan ne on upotettu suorakulmisiin aukkoihin. Luoteenpuoleisen julkisivun porrashuoneen pystyikkunan ympärillä on suorakaiteen muotoinen muurattu tai valettu kehys. Rakennuksen aumakaton valetun ulkonevan räystäään ja julkisivupinnan väli on sisään vedetty. Vesikaton korotusosa hormistoineen kohottaa muutoin hyvin horisontaalista massaa hieman ryhdikkäämmäksi. Rakennuksen klassistinen muotokieli ja kiinteät materiaalit ilmentävät turvallisuutta, pysyvyyttä ja historiallista jatkuvuutta.

Kuva 27: Uusi Ainola 1930-luvulla (PPM/Uuno Laukka)

Kuva 28: Ainola Lammassaaresta kuvattuna 1900-luvun puolivälissä (PPM/Uuno Laukka)

Kuva 29: Portaalin reliefsi (2013/TY)

Ainolan portaali

Ainolan pääjulkisivun ainoana koriste-elementtinä on sisäänkäynnin portti-aihe, jossa massiiviset pylonit⁴⁹ ympäröivät oviaukkoa. Rakennuksen suunnittelija ja tilaajat olivat selvästi ajan hermolla, sillä vuonna 1922 oli löydetty Tutankhamonin (Tutankhamun/Tutankhamen) hauta Luxorin Kuninkaiden laaksosta. Tämä arkeologian kaikkien aikojen merkittävin löytö nosti 1700-luvulla alkaneen egyptomanian, innostuksen muinaisegyptiläiseen kulttuuriin uuteen buumiin. Innostus näkyi sisustus- ja koristelutyyleissä sekä arkkitehtuurissa 1920–1930-luvuilla.⁵⁰

Tähän arkeologiaan liittyvän symboliikan lisäksi portaalissa on todennäköisesti kuvattuna kreikkalaisen mytologian sotataidon, tiedon ja viisauden jumalatar Athene, joka tunnettiin myös kaupunkien ja valtioelämän vaalijana. Makaavaan asentoon kuvattun hahmon päällä on pöllö ja kädessä on öljyvuon lehvä, jotka molemmat ovat Athenelle pyhitettyjä vertauskuvia. Roomalaisessa mytologiassa Athenea vastasi sodankäynnin, viisauden, tieteen ja taiteen jumalatar Minerva. Minervan pöllö on viisauden tunnus ja filosofian vertauskuva.⁵¹ Portaalin ulospäin kaatuvassa yläosassa on kolme akantuksen lehvää. Koristereliefejä ei ollut esitetty Kallion pääpiirustuksissa.

⁴⁹ "Pylon, pyloni: Korkeat kapenevat porttitornit egyptiläisen temppelin sisäänkäynnin molemmin puolin tai samankaltaiset rakennukset, jotka symbolisoivat rajaa tai porttia." *Valkeapää* /2003. s. 50.

⁵⁰ Mikkonen 2003. s. 95, 104–106.

⁵¹ http://fi.wikipedia.org/wiki/Minervan_pöllö (12.11.2013)

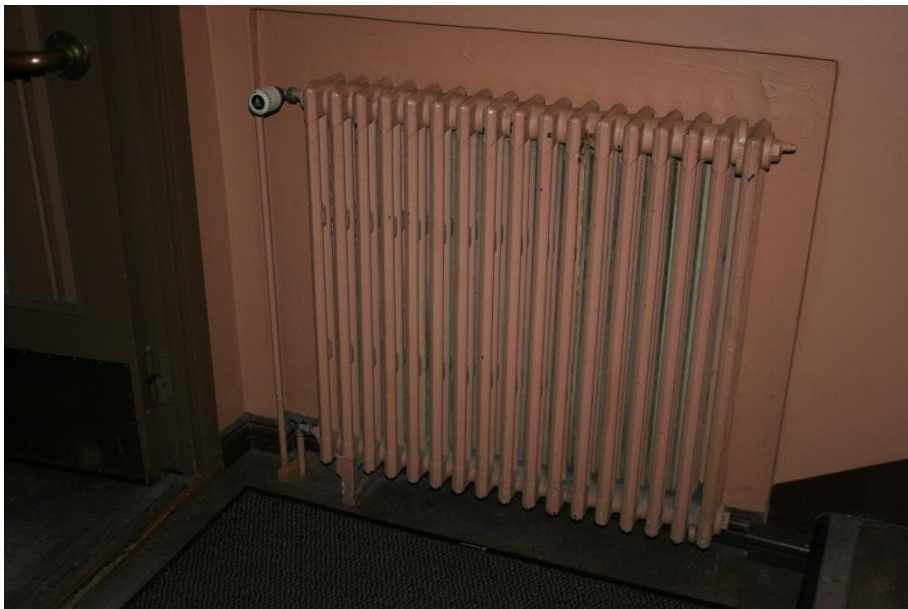
Kuvat 30–32 (PPM):
Ainolan pääsisäänkäynti
ylinnä noin v. 1931
keskellä 1950-luku
alinna 2013

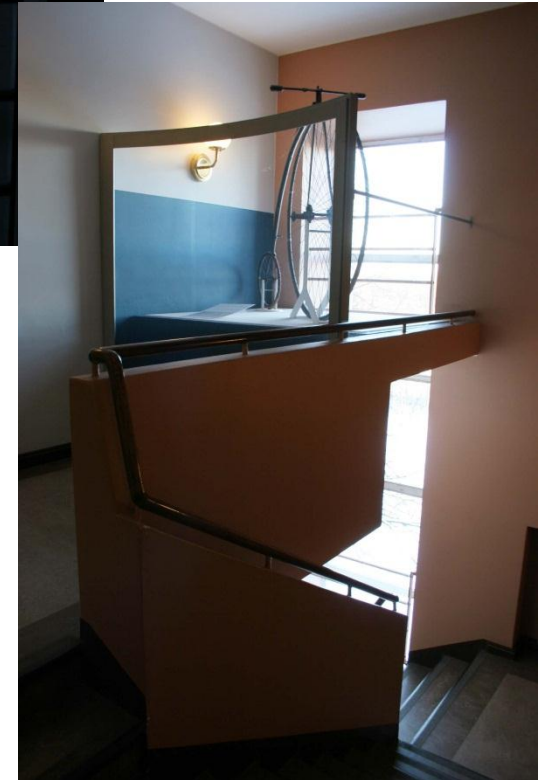
Kuva 33: Pääportaikko ja vestibyyli 1. kerroksessa (PPM/TY 2013)

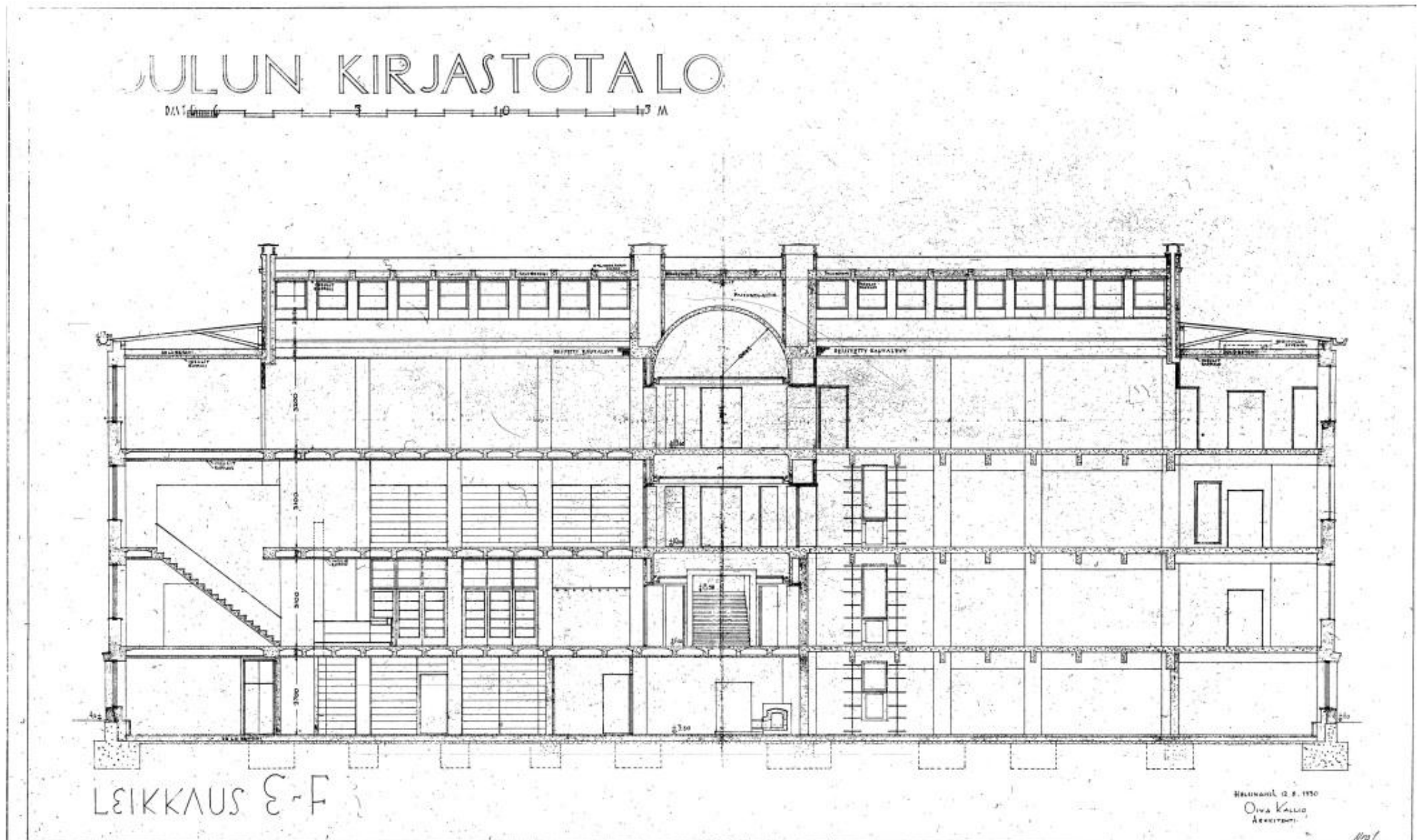

Kuvat 35–36: (PPM/TY 2013)
Yllä: Näkymä pääportaikosta
Oulujoelle ja Toivoniemelle
Vasemmalla: Pääporras
kolmannelta kerroksesta

Kuva 34: Alkuperäiset valurautapatterit on säilytetty sisääntuloaulassa ja
pääportaikossa (PPM/TY 2013)

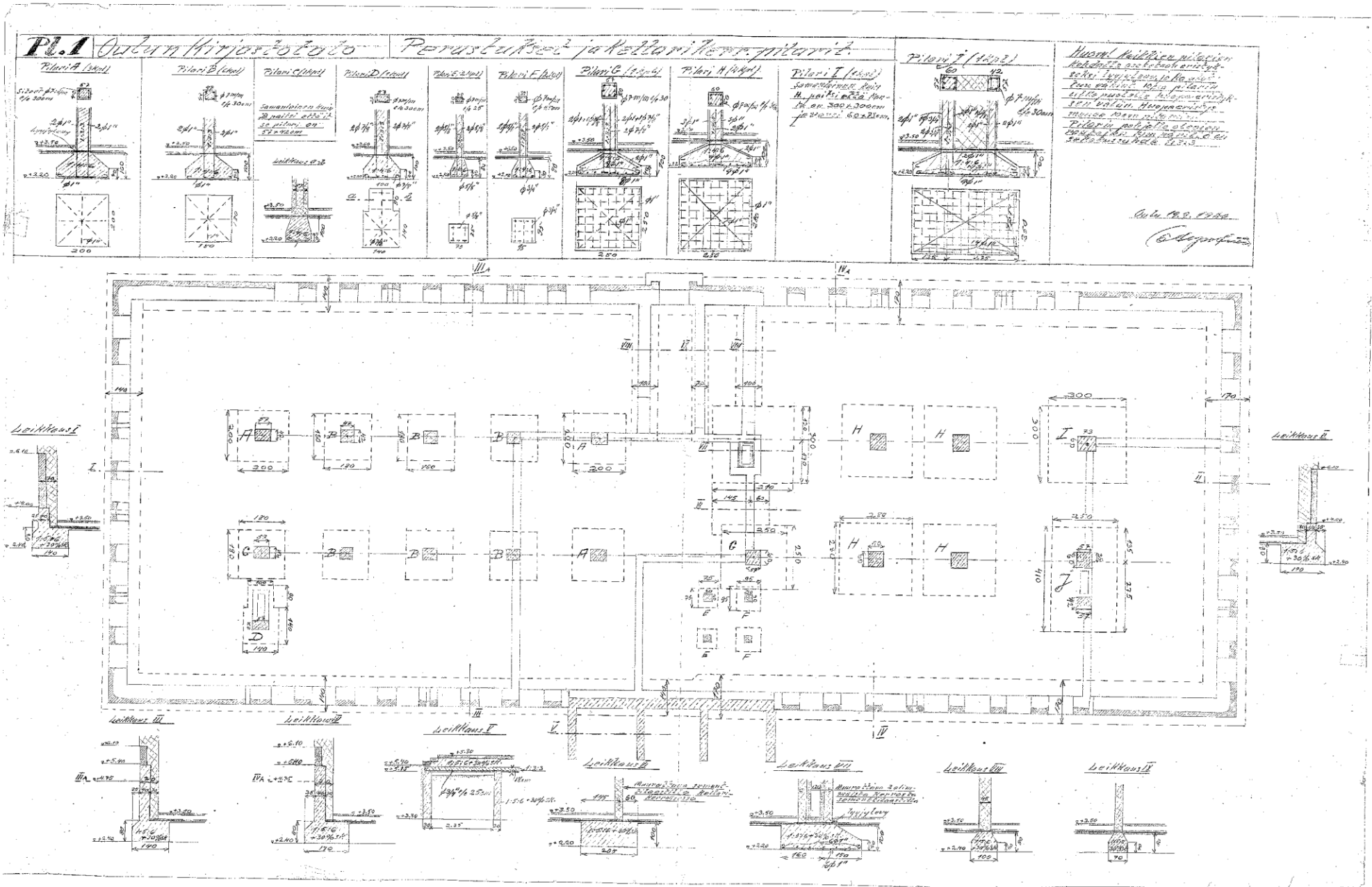

Kuva 37: Leikkaus 12.8.1930. (LOTK)

Ennen syyskuussa päivättyjä pääpiirustuksia on Kallio laatinut elokuussa leikkauspiirustuksen, josta näkee hyvin muun muassa suunnitellut välipohjarakenteet ja tilojen korkeudet.

Varsinaiset rakennepiirustukset laadittiin ilmeisesti omana työnä Oulun kaupungin rakennuskonttorissa. Piirustukset on allekirjoittanut apulaiskaupunginjohtaja E. Alpo Autio syys-marraskuussa 1930.

Kuva 38: Perustusten ja kellarin pilarien rakennepiirustus 14.9.1930. (LOTK)

Alkuperäiset rakenteet ja rakennusosat

Rakennuksen vastaanottotarkastus pidettiin 7.11.1931.⁵² Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen arkistossa ei ole säilynyt (ei löytynyt) rakennuksen alkuperäistä rakennustapaselostusta eikä myöskään insinööri Emil Keson laatimaa selostusta keskuslämpö-, ilmanvaihto- vesi- ja viemärijohto- ja lämminvesilaitoksista. Rakennustyön pääurakoitsijana toimi rakennusmestari Heikki Pukinkorva ja LVI- ym. taloteknisten järjestelmien urakasta vastasi Oulun Kipinä Osakeyhtiö.⁵³ Valmiin rakennuksen kokonaiskerrosala oli 2851m² ja tilavuus 11 200m³. Huoneistoala oli yhteensä 2199m², josta kirjastolla oli käytössä 870m², maakunta-arkistolla 867m² ja Pohjois-Pohjanmaan museolla 462m².⁵⁴

Rakennuksessa on niin sanottu sekarunko, jossa kantavana rakenteena ovat massiivitiilit ulkoseinät sekä teräsbetoniset pilarit, palkistot ja laatat. Ulkoseinät ovat tuon ajan normaalia 1½-kiven muuria vahvemmat 2-kiven täystiiliseinä.⁵⁵ Rakennuksen koillisosassa välipohjissa on ylälaattapalkisto ja lounaisosassa ylä-alalaattapalkisto. Vestibyyliissä on välipohjina massiiviset teräsbetonilaatat. Perustukset ovat teräsbetonia. Kantavia tiilestä muurattuja sisäseinä on vain pääportaikon ympärillä. Itse pääportaikko on teräsbetonia ja päällystetty linoleumilla. Kantavat ulko- ja sisäseinät on rapattu molemmin puolin kalkkimaalilla. Sokkeliverhous ja ulkoportaat ovat luonnonkiveä. Vesikattorakenne on puinen ja kate peltiä.

Alkuperäiset ikkunat ja ovet olivat puiset. Rakennuksessa oli alun perin oma kattilahuone ja valurautaiset lämpöpatterit sekä painovoimainen ilmanvaihto, joka toimi ulkoseinissä olleiden korvausilmaventtiilien ja muurattujen hormistojen kautta. Lämmitysjärjestelmän paisuntasäiliö sijaitsi vestibyylin kupolin päällä. Keskellä sijaitsevan pääportaikon lisäksi rakennuksen molempiin päihin oli osoitettu varaportaat sekä hissit, joista vain koillispäädyn portaat ja hissi nousivat kolmanteen kerrokseen asti.⁵⁶

⁵² Ainola-tutkimus 1979, s. 3.

⁵³ Urakkasopimukset 4.9.1930 ja 12.9.1930. (LOTK)

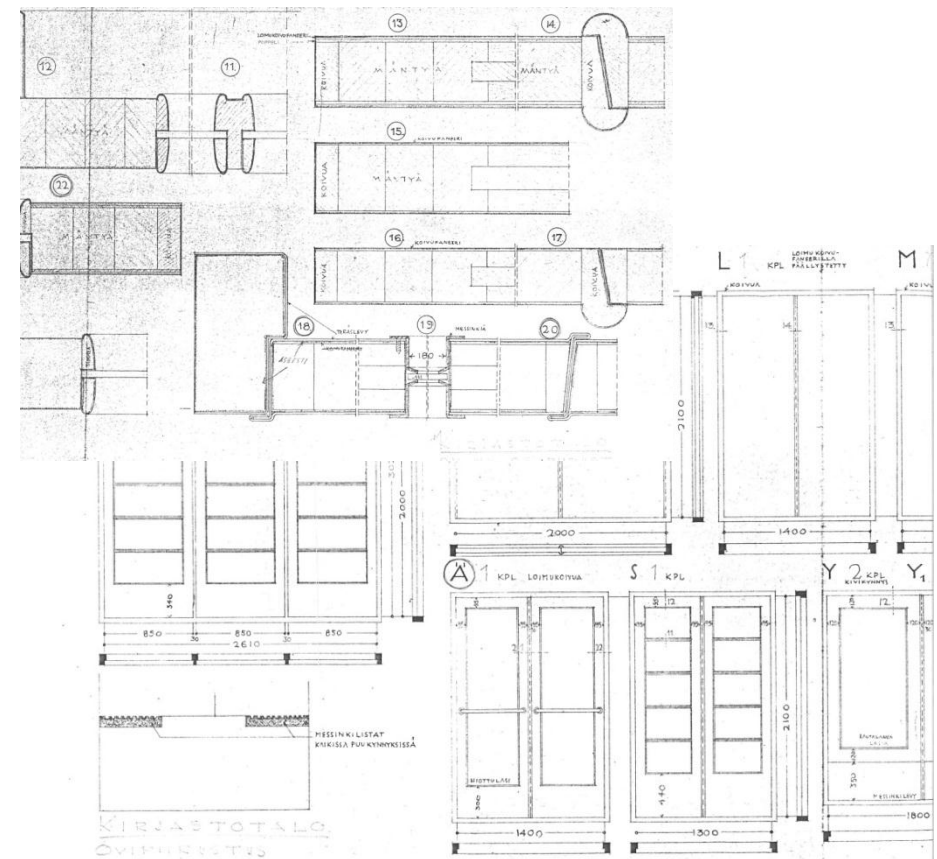
⁵⁴ Lausunnot ja muistiot 1979–83. (LOTK)

⁵⁵ Neuvonen-Mäkiö-Malinen, 2002, s. 172–177.

⁵⁶ Ainola-tutkimus. 1979 s. 24.29; Rakennepiirustukset 1930. (LOTK); Rakennustyöselitys 23.11.1983. (LOTK)

Rakenneleikkauksen mukaan kolmannen kerroksen ja kattolyhdyn yläpohja oli tarkoitus tehdä solubetonista. Kolmannen kerroksen ja kirjastotilojen sisäkattoihin oli osoitettu *insulit*-rappaus.

Varsinaisten pääpiirustusten lisäksi Kallion suunnitelmiin kuului myös tarkempia yksityiskohtia, muun muassa ovi- ja ikkunapiirustukset sekä niiden detaljit. Ovidetaljissa on muun muassa yksilöity käytettävät puulajit. Laakaovissa pintamateriaalina oli koivuvaneri. Kallion suunnittelema rakennuksen räystäsdetaljista vesikouruineen ja ränneineen löytyy myös 1:1 piirustukset.⁵⁷

Kuva 39–40: Ovidetalji ja Ovi- ja Ikkunapiirustus (Oiva Kallio, 1930; PPM)

⁵⁷ Piirustukset 1930. (LOTK, PPM) ks. Liite 1. Piirustusluettelo.

Kuvat 41-42:

Yllä: Kansatieteen osastoa vuonna 1940 (PPM)

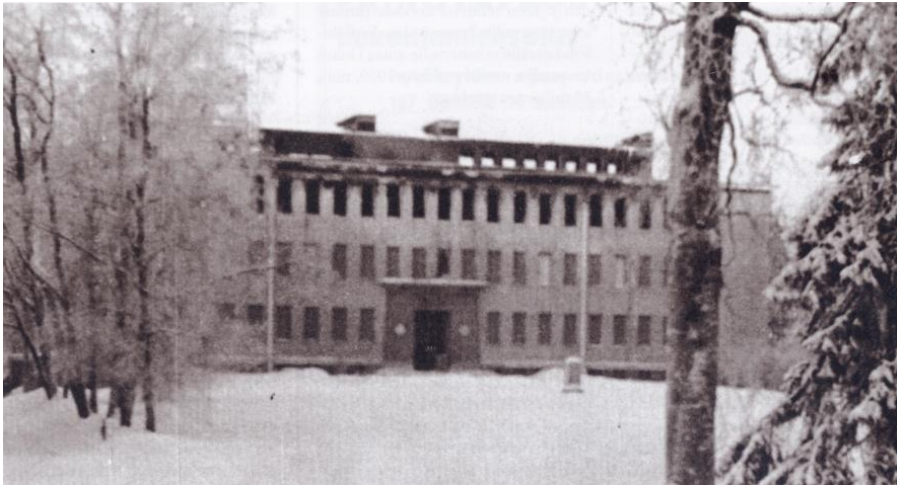
Oikealla: Näyttely uuden Ainolan 3. kerroksessa
1930-luvulla (PPM)

V Rakennuksen korjaus- ja muutostyöt

Sotavahingot

Vajaa kymmenvuotias arkisto-, kirjasto- ja museorakennus vaurioitui talvisodan pommituksissa tammikuun 21 päivänä vuonna 1940. Rakennuksen kolmanteen kerrokseen osui useampi palopommi, jotka lävistivät vesikaton ja ylimmän välipohjan aiheuttaen tulipalon rakennuksen kolmannessa kerroksessa. Ilmeisesti samaan aikaan rakennuksen pohjoispuolelle, noin 7 metrin päähän osui ”tavallinen” pommi, jonka paineaallon johdosta koko rakennus liikahti aiheuttaen vaurioita väliseiniin ja ikkunoiden välisiin pilareihin. Rakennuksen vesikatto räystäineen ja ylin betoninen välipohja vaurioituvat purettavaan kuntoon. Myös kolmannen kerroksen ulko- ja väliseinät, ovet, lattiat ja toinen hissi vaurioituivat; ikkunoita rikkoutui 180 kappaletta.⁵⁸

Kuva 43: Pommituksen jälkeen talvella 1940. (PPM)

Pommituksessa pahimmat vauriot kärsivät museon tilat ja kokoelmat. Onneksi arvokkaimmat esineet oli viety Muhokselle turvaan sodan ajaksi. Kaupunki kunnosti rakennuksen heti talvisodan päätyttyä, mutta esineitä

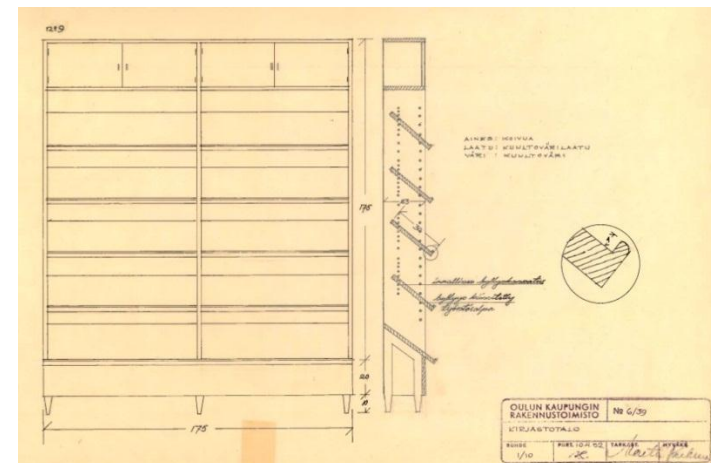
⁵⁸ Allekirjoittamaton ja päiväämätön kopio sotavahinkoilmoituksesta. (LOTK); Bäckström 1976. s. 61–62.

ei uskallettu tuoda takaisin ennen sodan päättymistä ja museo avattiin uudelleen vasta toukokuussa 1946. Hankaluutta museon uudelleen järjestämiselle aiheutti tuberkuloosihuoltola, jolle kaupunki oli vuokrannut kaksi huonetta rakennuksen kolmannelta kerrokselta vuoteen 1949 asti.⁵⁹

Uusia kalusteita ja muita vähäisiä muutoksia 1940–60-luvuilla

Rakennusta koskevat uudistukset rajoittuivat sotien jälkeen pääasiassa kirjaston kalusteiden uusimiseen ja täydentämiseen. Arkistossa on säilynyt kymmeniä lehtitelineitä, kirjahyllyjä, lainaustiskejä, kortistotelineitä ja työpöytiä koskevia piirustuksia. Suuren osan niistä on tarkastanut ja hyväksynyt silloinen kaupunginarkkitehti Martti Heikura. Lounaispäädyn kierreporras on uusittu suoraksi puuportaaksi vuoden 1959 tienoilla.⁶⁰

Maakunta-arkiston tutkijansali ja toimisto kunnostettiin vuonna 1962. Kunnostuksessa kolme tutkijanhuonetta yhdistettiin yhdeksi isommaksi tutkijansaliksi. Suurin tutkijoiden huoneista otettiin osittain kirjaston toimisto- ja kokoelmakäyttöön, ja sitä varten avattiin käynti kirjastoon. Ilmeisesti 1960-luvulla rakennus muutettiin öljylämmitykselle.⁶¹

Kuva 44: Piirustus lehtihyllyksi vuodelta 1952 (LOTK)

⁵⁹ Bäckström 1976. s. 62–69; Hautala 1976. s. 434–436.

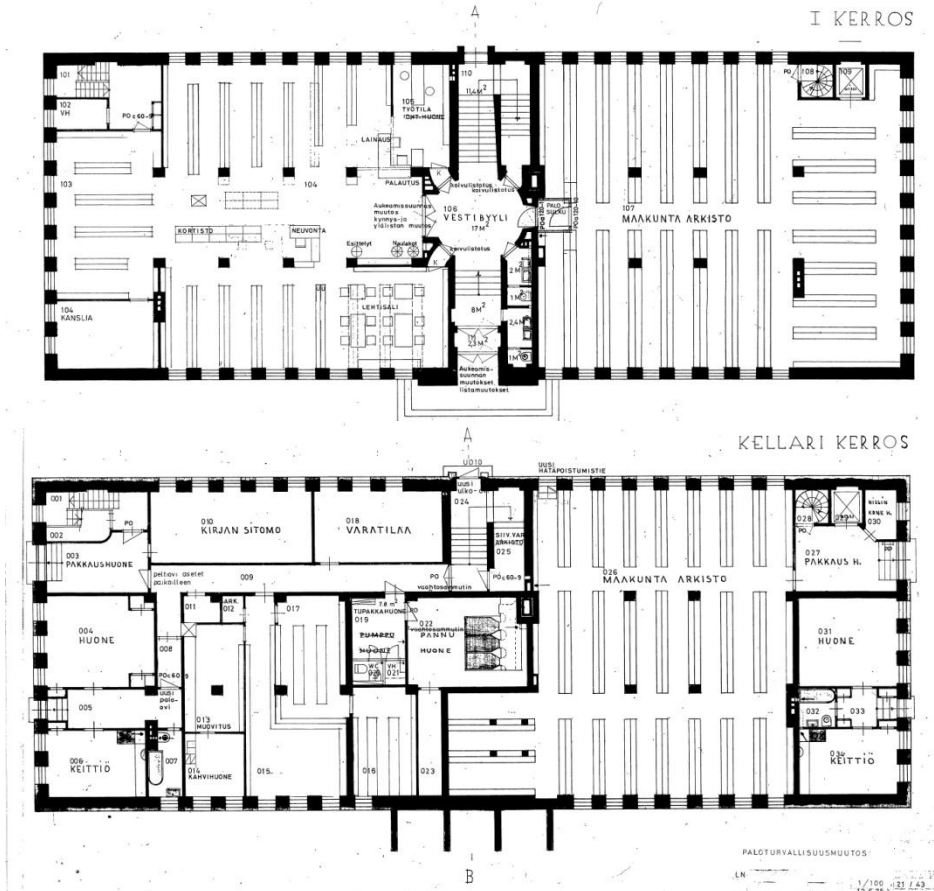
⁶⁰ Piirustukset vuosilta 1947–1969. (LOTK, PPM), ks. Liite 1. Piirustusluettelo.

⁶¹ Ainola-tutkimus. 1979 s. 20; Pohjapiirustukset 1976: LVI-piirustukset 1964 ja 1969. (LOTK)

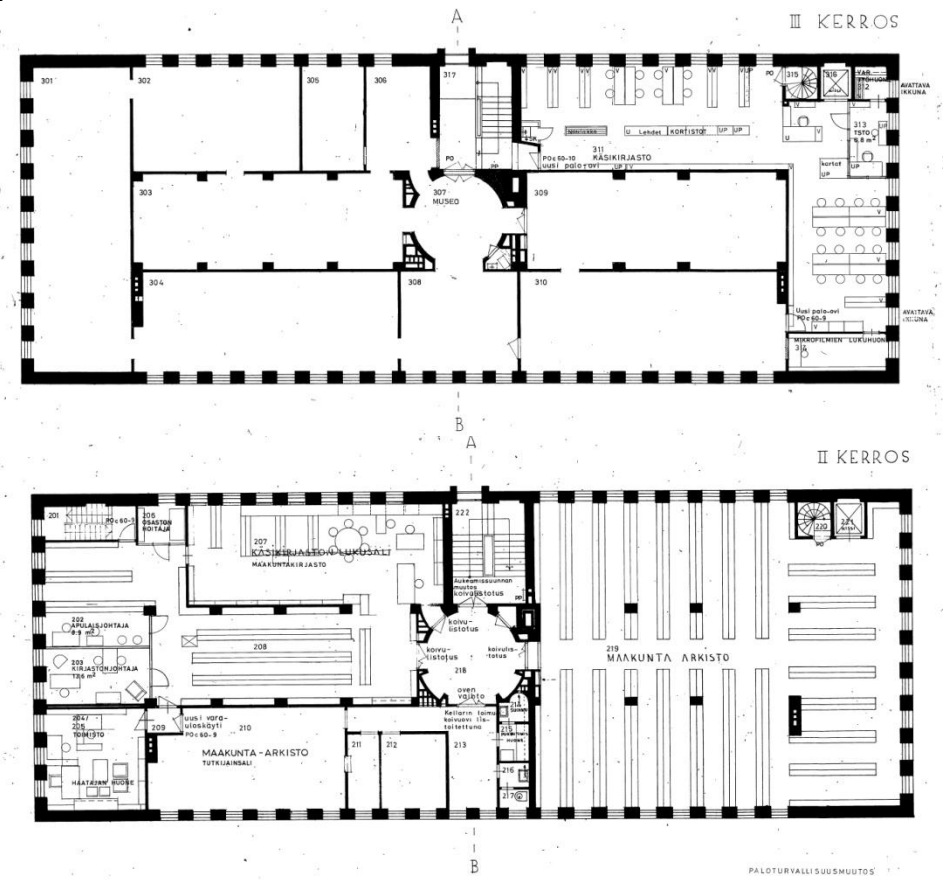
Paloturvallisuusmuutokset ja pintarakenteiden korjaukset 1970-luvulla

1970-luvun alussa nousi esiin tarve rakennuksen paloturvallisuuden lisäämisestä. Vuonna 1972 kaupungin rakennusviraston talosuunnitteluosasto esitti kaupunginhallitukselle, että rakennukseen tulisi tehdä palo-osastointi. Merkille pantavaa on, että jo tuolloin todettiin, että rakennuksen säilyneisyys ja ”kokonaisluonne” tulisi huomioida muutostyössä ja hankkia palo-oviksi samantyyliiset ovet kuin alkuperäiset ovat.⁶²

Paloturvallisuus-muutokset ja tilajärjestelyt tehtiin vuonna 1977. Rakennuslupa-hakemuksen ja rakennustapaselostuksen mukaan kellarikerroksessa tehtiin vanhasta pumppuhuoneesta henkilökunnan sosiaalitala (tupakkahuone, wc ja päällysvaatteiden säilytys) ja lisättiin poistumistie maakunta-arkiston tiloista. Ensimmäisessä kerroksessa kirjaston vanhasta johtajan huoneesta tehtiin työtila ja lainaus-palautusosasto; neuvonta sijoitettiin entisen lainaus-palautusosaston paikalle.⁶³

Kuvat 45–46: 1. ja pohjakerros 1976 (LOTK)

Kuvat 47–48: 3. ja 2. kerros 1976 (LOTK)

⁶² Ainola-kirjasto-museorakennuksen palo-ovet. Kirje 2.11.1972. (LOTK)

⁶³ Rakennuslupahakemus 14.3.1977; Rakennustapaselostus 3.1.1977 (LOTK)

Toiseen kerrokseen rakennettiin kolme uutta toimistohuonetta ja kolmanteen kerroksen käsikirjastoon tehtiin toimisto ja siivouskomero. Kolmannessa kerroksessa museolle avattiin varapoistumistie käsikirjaston kautta. Palo-osastoinnin aikaan saamiseksi rakennukseen lisättiin palovia ja muutettiin alkuperäisiä loimukoivuviiluvia viilupintaisiksi paloviksi. Muun muassa pääsisäänkäynnin oviin tehtiin aukeamissuunnan muutokset, jolloin ennen sisään-ulos auenneet pariovet muutettiin pelkästään ulospäin aukeaviksi.⁶⁴

Ensimmäisen kerroksen kirjastosalin korjauksen yhteydessä kaikki pinnat peruskorjattiin ja kunnostettiin myös kolmannessa kerroksessa sijaitsevat käsikirjaston tilat. Kirjaston lattiamateriaaliksi valittiin muovimatot. Rakennus maalattiin vuonna 1977 Holvi-kalkkimaalilla.⁶⁵ Rakennuksen julkisivujen värit olivat tuolloin keltainen ja valkoinen. Rakennuksen peltikatto oli asennettu ilmeisesti talvisodan pommitusten jälkeen ja se oli maalattu vihreäksi. Arkistomakasiinien lattiapäällysteitä uusittiin vuonna 1979. Alkuperäisiä linoleumilaattoja korvattiin ja oli jo korvattu vinyylilaatoilla.⁶⁶

⁶⁴ Ibid. ; Piirustus pääulko-oven aukeamissuunnanmuutoksesta 1976. (LOTK)

⁶⁵ Lausunnot ja muistiot 1979–83. (LOTK)

⁶⁶ *Ainola-tutkimus*. 1979 s. 20–21.

Tilanahtaus ja tilamuutokset vuoteen 1983 mennessä

Vuosien kuluessa myös uusi maakuntatalo kävi pieneksi sen toimijoille. Kirjaston lehtisali lakkautettiin jo reilun kymmenen vuoden kuluttua ja lastenosasto siirtyi muihin tiloihin vuonna 1958. Vuonna 1962 astui voimaan laki maakuntakirjastoista, jollaista Ouluunkin oli toivottu jo 1900-luvun alkupuolelta asti. Vaikka kirjastolla oli Ainolassa käytössä neljässä kerroksessa 11 huonetta, katsoi valtion kirjallisuustoimikunta Oulun pääkirjaston tilojen olevan liian ahtaat laajemmalle toiminnalle. Vihdoin vuonna 1972 kaupunginhallitus päätti ryhtyä suunnittelemaan uutta kirjastorakennusta. Kirjasto muutti Ainolasta uusiin tiloihin Vänmanninsaarelle vuonna 1982.⁶⁷

Maakunta-arkiston tilaongelma konkretisoitui 1960–70-luvuilla, jolloin kymmenessä vuodessa tutkijamäärä kolminkertaistui. Vuonna 1979 kaikki hyllytilat ja lisähyllyt olivat täynnä ja talon ulkopuolelle oli sijoitettu 810 hyllymetriä arkistotavaraa. Koska kirjasto oli muuttamassa Ainolasta, harkittiin voisiko valtio lunastaa koko rakennuksen kaupungilta maakunta-arkiston käyttöön. Tätä vaihtoehtoa ei kuitenkaan voitu toteuttaa, koska rakenteita rakennuksen toisessa päässä ei ollut alun perin mitoitettu riittävän kestäviksi.⁶⁸ Lopulta arkistolle päätettiin peruskorjata tilat Keskusosuusliike OTK:n toimisto- ja varastorakennukseen Rautatienkadun varrelle. Oulun maakunta-arkisto muutti Ainolasta vuonna 1983.⁶⁹

Vuonna 1983 rakennuksen jokaisesta kerroksesta on laadittu peruskorjausta varten inventointi/mittauspiirustukset, joiden perusteella voidaan todeta siihen mennessä tapahtuneet tilamuutokset. Maakunta-arkiston tiloissa merkittävimmät ja ilmeisesti ainoa muutokset olivat tutkijoiden tilojen uudelleen järjestelyt toisessa kerroksessa ja ensimmäisessä kerroksessa vestibyyliin avattu oviaukko palosulkuineen. Rakennuksen kolmannessa kerroksessa sijainnut museo oli joutunut luovuttamaan kaksi salia kirjaston käsikirjastoksi, jolloin muutama oviaukko on suljettu ja yksi seinä purettu. Käsikirjastoa varten oli pääportaikon kylkeen avattu ovi suoraan käsikirjastoon. Käsikirjastoon

⁶⁷ Niskala 2007. s. 32, 43, 45–46, 51.

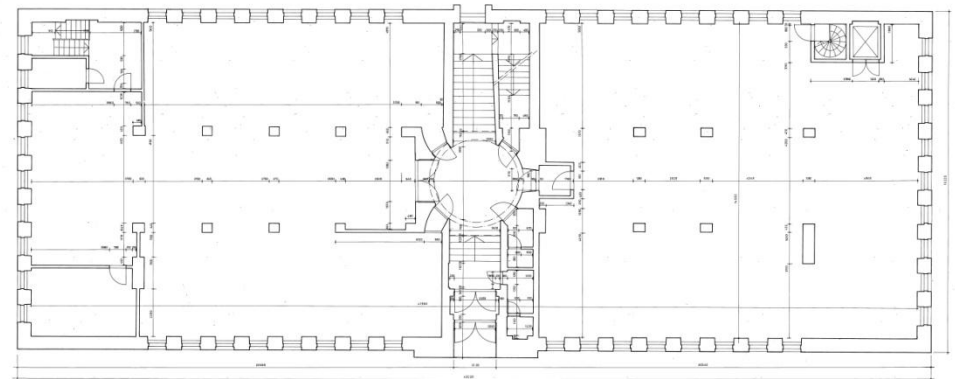
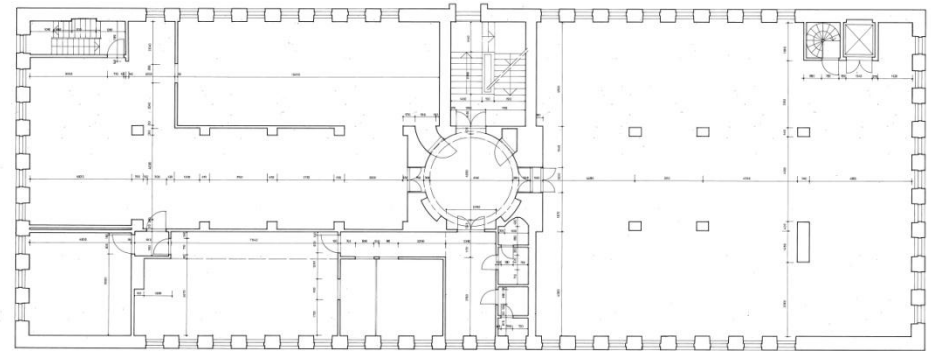
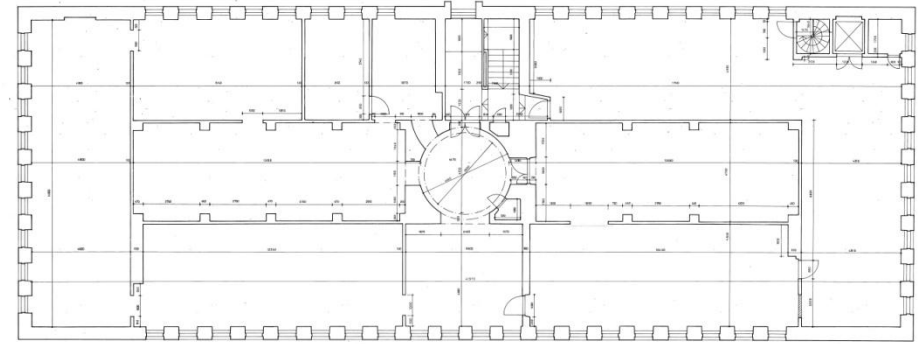
⁶⁸ Muistio Oulun maakunta-arkiston tilaongelmista ja vaihtoehtoista tilanteen parantamiseksi 2.4.1979/johtaja Aino Paasovaara. (LOTK)

⁶⁹ "Arkistolaitoksen vaiheet" <http://www.arkisto.fi/arkistolaitos/historia/>

suunniteltuja mikrofilmienluku- ja toimistohuoneita ei enää 1980-luvun inventoinnin aikaan ollut jäljellä, mikäli niitä koskaan oli rakennettukaan.⁷⁰

Eniten muutoksia vuosien saatossa oli tehty kirjaston tiloihin. Jo aiemmin mainitusti sisäportaan paikalle toiseen kerrokseen oli suunniteltu vuoteen 1976 mennessä toimistohuoneita, mutta niitä ei ole vuonna 1983 laaditussa mittauspiirustuksessa. Entisen käsikirjaston lukusalin ja lainaussalin väliseen seinään oli puhkaistu leveä aukko. Ensimmäisen kerroksen kirjastotiloja oli avarrettu huomattavasti alkuperäisestä. Kanslian, johtajan huoneen, lasten lukusalin, sanomalehtisalin ja eteisen väliset kevyet väliseinät oli purettu. Kanslia oli siirretty rakennuksen pätyyn ja poistumistieporras erotettu seinällä lainaussalista.

Kellarikerroksen tilajärjestelyt olivat mittauspiirustusten mukaan säilyneet ennallaan, vaikka 1976 laadituissa piirustuksista kirjavarasto oli esitetty jaettavaksi osittain työtilaksi ja kahvihuoneeksi. Alkuperäispiirustuksissa esitettyä kirjastopään hissiä ja kierreporrasta ei näy vuoden 1976 piirustuksissa tai vuoden 1983 mittauspiirustuksessa, vaan paikalla on normaali suora porras kellarista toiseen kerrokseen. Vahtimestarin ja talonmiehen asunnot olivat säilyneet alkuperäisessä tilajaossaan.⁷¹

Kuva 49: Pohjakerroksen inventointipiirustus 1983 (LOTK)

Kuvat 50–51: 3., 2. ja 1. kerroksen inventointipiirustukset 1983 (LOTK)

⁷⁰ Pohjapiirustukset 1930, 1976 ja 1983. (LOTK)

⁷¹ Ibid.

Maakuntamuseon hankesuunnittelu

Kirjaston poismuuton varmistuttua kaupunki ryhtyi selvittämään rakennuksen tulevaa käyttöä ja peruskorjaustarpeita. Vuonna 1979 tilattiin Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen Rakennuslaboratoriosta Ainola-rakennusta koskeva tutkimus, jonka tavoitteena oli selvittää Ainolan soveltuvuus museokäyttöön ja rakennuksen peruskorjaustarve.⁷² Tämän jälkeen laadittiin museon tarveselvitys, jonka mukaan Pohjois-Pohjanmaan museon tilantarve oli noin 4500–4700 h-m²/ 6300–6500 k-m². Tarveselvityksen lähtökohtana oli museon nostaminen alueelliseksi keskusmuseoksi sekä tiloiltaan että henkilöstöltään. Kaupungin suunnitteluosasto tutki toimintavaihtoehtoina Ainolan peruskorjaamisen kokonaan maakuntamuseon käyttöön, toisena vaihtoehtona maakuntamuseon ja taidemuseon yhteisiä uusia tiloja ja kolmantena uuden erillisen museorakennuksen rakentamista Pohjois-Pohjanmaan museolle. Suunnitteluosasto suositteli kaupunginhallitukselle ensimmäistä vaihtoehtoa, joka oli vertailussa laskettu halvimmaksi.⁷³

Helmikuussa 1982 asetettiin työryhmä suunnittelemaan rakennuksen muuttamista kokonaan maakuntamuseon käyttöön. Pohjois-Pohjanmaan museon hankeryhmään kuuluivat apulaiskaupunginjohtaja Matti Rossi, apulaiskaupunginarkkitehti Seppo Kanniainen, museonjohtaja Aimo Kehusmaa, amanuessi Ulla Särkilähti, suunnittelupäällikkö Juhani Määttä ja sihteerinä Terhi Keskitalo.⁷⁴ Tilantarveohjelmaa tarkennettiin 5058 h-m², josta Ainolaan voitiin sijoittaa noin 1957 h-m², mikä oli yli 500 h-m² vähemmän kuin näyttely-, toimisto- ja oheistilojen tarve oli.

Hankeryhmässä, museolautakunnassa ja kaupungilla yleensäkin käytiin vilkasta keskustelua rakennuksen soveltuvuudesta maakuntamuseoksi. Taustalla oli erityisesti museolautakunnan toive Pikisaareen rakennettavasta maakuntamuseon ja taidemuseon yhteisestä uudisrakennuksesta, johon mahtuisivat kaikki museon tarvitsemat tilat. Ainola sinänsä soveltui sekä sijainniltaan että tiloiltaan aiotuun käyttöön, mutta ongelmaksi koettiin se, että Ainolaan ei voitu sijoittaa museon varasto-, konservointi- ja valokuvaustiloja eikä rakennuksen yhteyteen

ollut mahdollista tehdä uudisrakennusta, ja pysäköintitilojen järjestäminen puistoalueella olevalle rakennukselle oli hankalaa. Ainola oli todettu jo tuohon mennessä kaupunkikuvallisesti ja rakennustaiteellisesti merkittäväksi säilytettäväksi rakennukseksi. Rakennus oli myös säilynyt hyvin lähellä alkuperäistä asuaan, sillä kirjaston sisäisen portaan purkaminen oli käytännössä ainoa merkittävä muutos koko rakennuksessa.⁷⁵

Peruskorjaus 1984⁷⁶

Oulun kaupungin rakennusviraston rakennuttaman peruskorjauksen (30.1.1984–29.11.1984) ja sen jälkeen rakennetun perusnäyttelyn suunnitteli Arkkitehtitoimisto Huusko & Teppo (arkkitehdit Jorma Teppo ja Henry Metsi). Rakennesuunnittelusta vastasi Insinööritoimisto Arvis Oy, LVI- ja sähkösuunnittelusta Ekono Oy. Peruskorjaus maksoi noin 7,3 miljoonaa markkaa.⁷⁷ Peruskorjauksen rakennusurakasta vastasi Oulun kaupungin rakennusviraston Talo- ja satamarakennusosasto, putkitöistä Rakennusvoima Oy Putkivoima, ilmanvaihtourakasta LVI-Marjamaa Oy ja sähkötöistä Sortavalan Sähkö Oy.⁷⁸

Vuoden 1984 peruskorjauksessa koko rakennus siis muutettiin Pohjois-Pohjanmaan museon käyttöön. Rakennuksen ensimmäiseen, toiseen ja osittain myös kolmanteen kerrokseen sijoitettiin tilat museon perusnäyttelylle. Kolmanteen kerrokseen, rakennuksen kaakkois- ja koillisivuille sijoitettiin myös museon toimistotilat ja henkilökunnan tauko- ja sosiaalitilat. Pohjakerrokseen sijoitettiin tilapäisnäyttelytila, ryhmätyötila, luentosali ja kahvio. Kellarikerroksessa rakennuksen koillispäädystä ollut asunto purettiin ja muutettiin yhtenäiseksi työtilaksi. Lounaispäädyn asuntoa uudistettiin korottamalla lattiaa ja siirtämällä kylpyhuone keskelle asuntoa entiseen eteistilaan.

Kantavien rakenteiden osalta jouduttiin vahvistamaan rakennuksen lounaispään pääpalkkeja ja koillispään sijoitetun arkistoholvin

⁷² Kopio Liitesopimus n:o 2, 2.1.1979. (LOTK).

⁷³ Lausunnot, suunnitelmat ja muistiot 1979. (LOTK)

⁷⁴ Työryhmän perustamispäätös, 16.9.1982. (LOTK)

⁷⁵ Lausunnot ja muistiot 1979–83. (LOTK); Kaleva 16.5.1983.

⁷⁶ Rakennuslitys 22.11.1983. (LOTK), piirustukset 21.11.1983. (LOTK)

⁷⁷ Rakennuslitys 22.11.1983. (LOTK); Rakennusvirasto: Museo - jälkilaskenta 20.5.1985. (LOTK)

⁷⁸ Työmaakokouspöytäkirja 22.2.1984. (LOTK)

kannattamiseksi tehtiin erillinen suunnitelma.⁷⁹ Alapohjan osalta ainoastaan uuden hissikuilun rakentamiseksi jouduttiin purkamaan ja rakentamaan uutta. Rakennuksen molempiin päihin rakennettiin uudet varapoistumisteiden portaat vanhojen paikalle osittain teräsbetonista ja osittain teräsrakenteisina. Kevyet väliseinät rakennettiin pääasiassa levyrakenteisina toimisto- ja näyttelytiloissa. Porrashuoneiden ja pesutilojen uudet väliseinät ja vanhojen kantavien seinien paikkaukset tehtiin muuraamalla. Hissikuilun rakenteet ja holvi valettiin betonista.

Näyttelytiloihin tehtiin tekniikkaa varten osittaisia kattojen alaslaskuja; toimistotiloissa alaslaskut tehtiin käytävälle. Rapatut ja levyrakenteiset seinät sekä katot maalattiin. Porrashuoneiden vanhat seinät päällystettiin lasikuitukankaalla ja maalattiin. Pääportaikon puinen kaide kunnostettiin. Lattiat ja portaat päällystettiin linoleumilla.

Merkittävin rakennuksen ulkonäköön vaikuttanut muutos oli ilmastointikonehuoneen rakentaminen ullakolle. Konehuonetta varten jouduttiin kattolyhtyä leventämään vestibyylin kohdalla luoteen puolelle. Ilmastointikonehuoneen käyttöön otettiin myös vestibyylin päällä ollut vanhan paisuntasäiliön tila. Toinen ulkonäköä muuttanut toimenpide oli rakennuksen koillispädyssä toiseen kerrokseen sijoitetun arkiston kohdalla olevien kuuden ikkunan muuraaminen umpeen.

Rakennusselityksen mukaan kaikki ikkunat olisi tullut uusia muovisiksi Upoterm-ikkunoiksi, mutta näin ei kuitenkaan tehty, vaan rakennuksen ikkunat uusittiin kolmilasisiksi puuikkunoiksi. Kattolyhtyyn asennettiin kiinteät eristyslaselementti-ikkunat. Pääportaikon korkea metallirunkoinen ikkuna kunnostettiin ja siihenkin asennettiin eristyslaselementti-ikkunat. Kellarikerroksen ikkunoihin asennettiin ulkopuolelle teräksiset säleiköt. Osa sisäovista säilytettiin samoin kaksilehtinen pääovi. Uudet ulko-ovet ja palo-ovet olivat teräsrunkoisia lasiovia.

3.7.1984 laaditun väriyssuunnitelman mukaan rakennuksen seinät ja syöksytorvet maalattiin kalkkimaalilla vaalean ruskeaksi / beigeiksi (KEIM 56 H 56) ja ikkunat tummanruskeaksi (TEHO 2296). Katto ja muut pellitykset sekä teräsovet maalattiin tumman ruskeiksi/mustiksi (PANSSARIMAALI

⁷⁹ Suunnittelumuistiot vuodelta 1983. (LOTK)

296) ja kattolista punaruskeaksi (KEIM 54 H 54) kalkkimaalilla. Vanhaa kiviportaalia ja graniittisokkeliä ei käsitelty.

Rakennusselityksen ja pihasuunnitelman mukaan vanhat luonnonkiviset portaat, sisäänkäyntitasot ja kiviset vesikourut säilytettiin ja kunnostettiin. Pintavesien ohjaamiseksi asennettiin noppakivisiä vesikouruja vanhojen kivisten loiskekourujen lisäksi. Käytävien ja nurmikkojen rajaamiseksi käytettiin myös noppakiviä. Suunnitelmien mukaisesti pääportaikon eteen tehtiin lähes puolen julkisivun levyinen tasanne, jolle nouseaan luonnonkiviaskelmilla. Tasanne laatoitettiin betonikivillä ja varustettiin muun muassa ilmoitustaululla. Myös luoteenpuoleisen pitkänsivun puolelle pääportaikon kohdalla olevan varatien eteen penkereeseen asennettiin luonnonkiviportaikko, joka johtaa puistoalueella sijaitsevalle lipputangolle. Salaojat tehtiin työselityksen mukaan bitumikaistaleilla saumatuista tiiliputkista. Jätesäiliöiden ympärille rakennettiin puinen aitaus.

Vuoden 1984 peruskorjauksen jälkeen jouduttiin korjaamaan rakennuksen pohjakerroksessa ilmenneitä kosteusvaurioita jo vuonna 1989. Kosteusvauriot johtuivat ilmeisesti peruskorjauksen aikana vuonna 1984 tapahtuneesta vesivahingosta tai suppotulvien nostamasta pohjaveden korkeudesta.⁸⁰

Perusnäyttelyn rakenteiden suunnittelusta vastasi arkkitehti Henry Metsi ja näyttelyn käsikirjoituksesta museon henkilökunta. Peruskorjauksen jälkeen viimeinen perusnäyttelyn osa saatiin valmiiksi keväällä 1989.⁸¹ Rakennukseen asennettiin atk-järjestelmä vuonna 1987.

1990- ja 2000-lukujen korjaus- ja muutostyöt

Peruskorjauksen jälkeen 1990- ja 2000-luvuilla on tehty pääasiassa vain ylläpitokorjauksia ja talotekniikkaan liittyviä pieniä kunnostuksia. 1990-luvun puolivälin tienoilla on parannettu salaojitusta ja sadevesiviemärintiä.⁸² 1990-luvun alussa museolle rakennettiin pieni rankorakenteinen ulkovarasto. Vajaan 15m² kokoinen rakennus

⁸⁰ Muistio 24.2.1989. Oulun kaupungin rakennusvirasto; Kirje pohjakerroksen kosteusvaurioista 28.4.1989; Tutkimusselostus 6.4.1989. Valtion teknillinen tutkimuskeskus. (LOTK)

⁸¹ Kutsu perusnäyttelyn avajaisiin 17.3.1989. (LOTK)

⁸² Piirustukset perus- ja sadevesiviemärintiä varten, Insinööritoimisto Ylitalo oy 19.8.1996. (LOTK)

suunniteltiin Oulun kaupungin rakennusviraston talosuunnitteluosastolla. 30.11.1990 päivätyt piirustukset (Liite 4) on allekirjoittanut Esko Tuulos.⁸³ Perusnäyttely näyttelyrakenteineen on uusittu vuonna 2002 lukuun ottamatta Lappi- ja Koiramäki-osastoja. Suurin ylläpitokunnostus on ollut vuonna 2009 tehty vesikatteen uusiminen.⁸⁴

Kuva 52: Julkisivu kaakkoon (PPM/TY 2013)

Kuva 53: Julkisivu luoteeseen (PPM/TY 2013)

Kuvat 54–55: Julkisivut koilliseen ja lounaaseen (PPM/TY 2013)

⁸³ Uudisrakennuksen pääpiirustus 30.11.1990. (LOTK)

⁸⁴ <http://oulu.ouka.fi/ppm/> (22.7.2013); Palola 11.11.2013.

VI Rakennuksen nykytila ja säilyneisyys

Rakennus on tällä hetkellä siinä käytössä, mihin se vuonna 1984 peruskorjattiin ja muutettiin. Tilankäyttö on samanlainen kuin tuolloin Pohjois-Pohjanmaan museolle suunniteltiin. Samoin pintamateriaalit ja värimaailma, jotka edustavat hyvin omaa aikaansa. Ainoastaan pohjakerroksen vahtimestarin asunto ei ole enää alkuperäisessä käytössään vaan työhuoneena. Käytännössä rakennuksen lähes kaikki alkuperäiset kantavat rakenteet (perustukset, sokkeli, tiilimuurit, pilarit, palkistot ja laatat) ovat säilyneet. Rakennuksen välittömässä läheisyydessäkään ei ole tehty peruskorjauksen jälkeen olennaisia muutoksia. Muutokset on osoitettu sekä julkisivujen että pohjien osalta seuraavilla sivuilla olevissa säilyneisyyskaavioissa.

PPM Ainola	neliöt (m ²)
perusnäyttely	1283
tilapäisnäyttelyt	186
arkisto	58
työhuoneet	260
kirjasto	40
alakerta (ent. asunto)	48
työtila ak	45
ryhmätila ak	39
luentosali	64
käytävät, portaat, wc yms.	326

Taulukko 1: Ainola-rakennuksen tämänhetkinen tilajakauma. (PPM)

Julkisivut

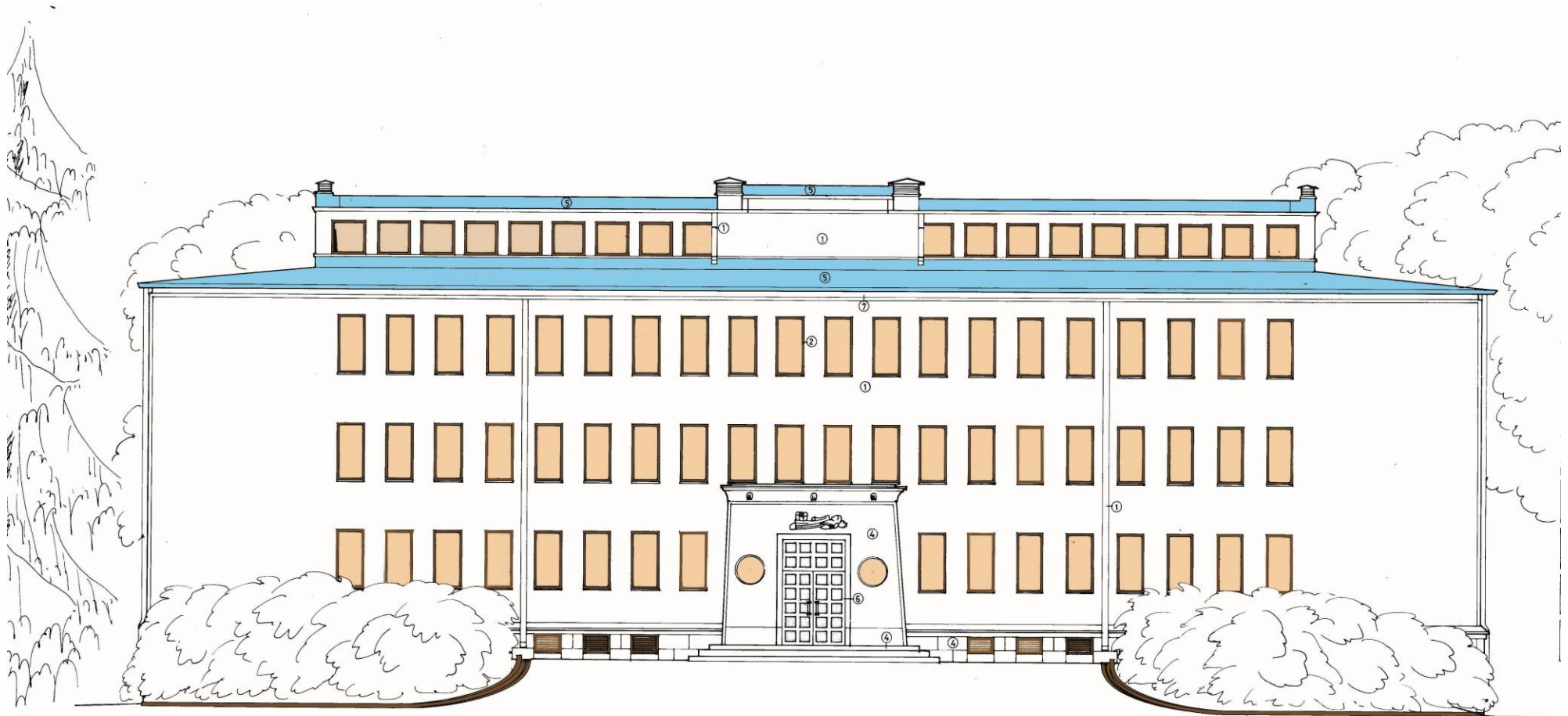
Ainolan julkisivut ovat säilyneet lähes kokonaan alkuperäisessä asussaan. Ainoa laajennusosa on ilmastointikonehuone rakennuksen vesikatolla. Noin 15m² kokoinen laajennus on toteutettu samoilla mittasuhteilla, pintamateriaaleilla, detaljeilla ja väriyksellä kuin alkuperäinen vesikaton korotusosa. Laajennus sijaitsee rakennuksen joenpuoleisella sivulla, jolloin se ei näy puiston puolella pääjulkisivussa. Myös konehuoneen katolle johtavat talotikkaat on toteutettu saman mallin mukaan kuin alkuperäiset talotikkaat.

Koillispäädyn toisen kerroksen ikkunoista kuusi on muurattu umpeen. Kaikki muut ikkunat on uusittu vuonna 1984. Samaan aikaan uusittiin joenpuoleisen julkisivun ulko-ovi sekä rakennuksen molemmissa päädyissä olevat pariovelliset sisäänkäynnit. Vanhojen ovien tilalle asennettiin teräsrunkoiset lasiaukolliset ovet. Rakennuksen lounaispäädyssä oleva entisen asunnon ulko-ovi on alkuperäinen samoin jyhkeä tammesta tehty pääovi. Koillispäädyn asunnon oven paikalle on tehty uusi ikkuna, samankokoisena kuin viereiset. Entisen oviaukon alaosaan on asennettu luonnonkivi-verhous täydentämään olemassa olevaa sokkeliverhousta. Koillispäädyn parioven yläpuolelle seinään on kiinnitetty avattava markiisi suojaamaan lastaustilan edustaa. Samaan julkisivuun on kiinnitetty ensimmäisen ja toisen kerroksen korkeudelle yksinkertaiset teräksiset poistumistietikkaat.

Ainoat pääjulkisivussa näkyvät muutokset uusittujen ikkunoiden lisäksi ovat uusi peltikate ja portaalin pyöreisiin valaisinsyvennyksiin asennetut pleksit. Myös päätyjen ulko-ovien molemmilla puolilla olevat pienemmät valaisinsyvennykset on peitetty plekseihin. Peltikate on uusittu vuonna 2009 vanhan mallin mukaisesti konesaumattuna katteena ja maalattu vuoden 1984 väriyysuunnitelman mukaisesti tumman ruskeaksi. Rakennuksen alkuperäisestä julkisivuväriyysuunnitelmasta ei ole varmaa tietoa. Vanhojen valokuvien ja vuonna 1979 laaditun "Ainola-tutkimuksen" perusteella voidaan olettaa, että rappauksen peittänyt kalkkimaali on ollut melko vaalea. 1970-luvun lopulla rakennus oli maalattu keltaiseksi ja valkoiseksi. Nykyväriyys vaalean ruskeine seinäpintoineen, punaruskeine kattolistoineen, beigen sävyisine syöksytörvineen sekä tummanruskeine katteineen, ikkunoineen, ovineen ja pellityksineen on vuodelta 1984.

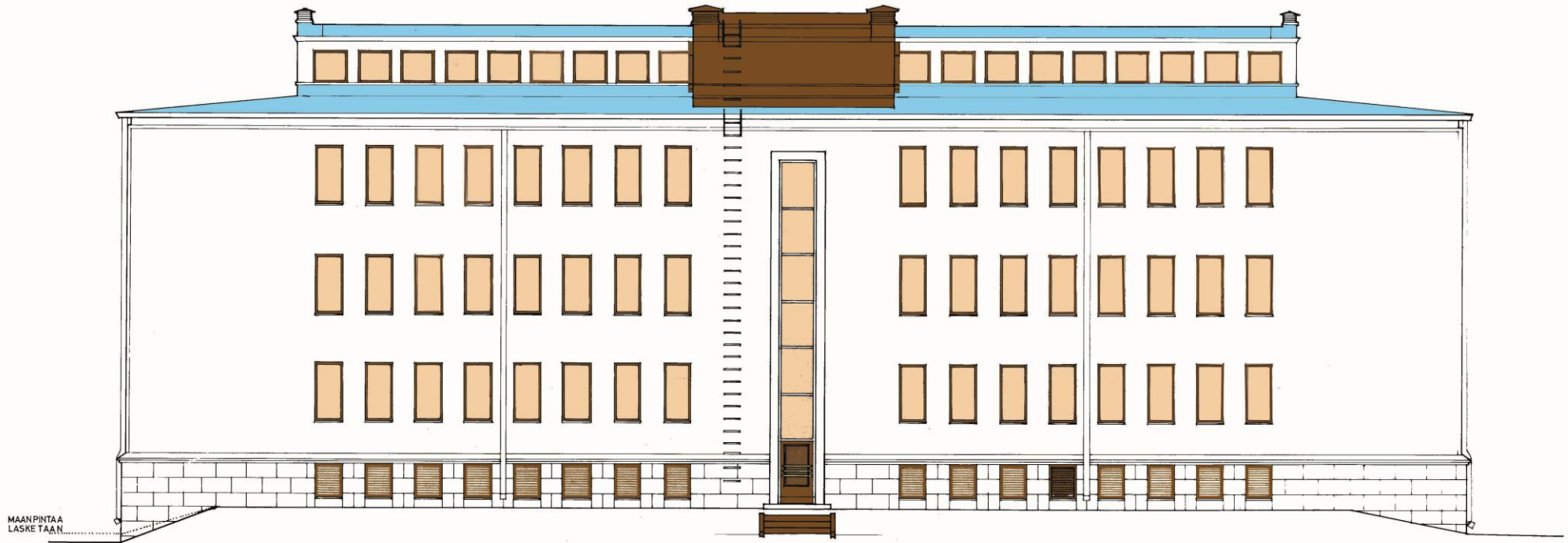
SÄILYNEISYYS – JULKISIVU KAAKKOON

- Vuoden 1984 rakenne
- Vuoden 1984 ikkunat
- Vuoden 2009 peltikate

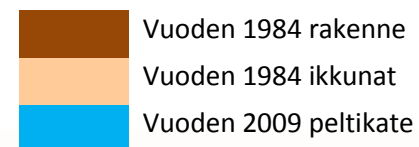

SÄILYNEISYYS – JULKISIVU LUOTEeseen

- Vuoden 1984 rakenne
- Vuoden 1984 ikkunat
- Vuoden 2009 peltikate

SÄILYNEISYYS – JULKISIVUT KOILLISEEN JA LOUNAASEEN

Sisätilat

Sisätilojen osalta rakennuksessa on tapahtunut selvästi enemmän muutoksia kuin julkisivuissa. Eniten muutoksia on kohdistunut alun perin kaupunginkirjaston käyttöön suunnitelluissa tiloissa rakennuksen lounaan puoleisessa osassa sekä pohjakerroksessa ja kolmannessa kerroksessa. Kaikissa kerroksissa on purettu alkuperäisiä väliseiniä sekä rakennettu uusia. Maakunta-arkiston läpi rakennuksen ulottuneet avarat makasiinit on voitu hyödyntää lähes kokonaan näyttelytiloiksi.

Nykyinen sisätilajako on vuodelta 1984. Aiemmin, 1960- ja 1970-luvuilla tehdyt kevyet väliseinät on kaikki purettu peruskorjauksen yhteydessä. Kaikkia kerroksia koskevia muutoksia ovat tietysti jo aiemmin mainitut koneellisen ilmastoinnin vaatimat muutokset sekä uuden hissin rakentaminen pääportaikon viereen ja molempiin päätyihin rakennetut uudet poistumistieportait.

Pohjakerroksen merkittävimmät tilamuutokset koskevat entistä kattilahuonetta, toista asuntoa ja kirjavarastoa. Entinen kattilahuone on muutettu samanlaiseksi pyöreäksi tilaksi kuin ylemmissä kerroksissa olevat vestibyylin eteistilat. Tilaan suunniteltu asiakaskahvio on siirretty ensimmäiseen kerrokseen ja siltä vapautunut tila on otettu näyttelytilaksi. Koillispäädyn asunto on muutettu yhtenäiseksi työtilaksi purkamalla väliseinät. Entisen kirjavaraston väliseinät on purettu ja tilaan on sijoitettu luentosali ja ryhmätyötila, joka kuitenkin käytännössä on muuttunut varastotilaksi. Rakennuksen keskiosaan pääsisäänkäynnin alle entisiin varastotiloihin on rakennettu kaksi wc:tä ja lämmönjakohuone.

Ensimmäisessä kerroksesta entisen kirjaston väliseinistä on purettu suurin osa samoin sisäporras ja lainaustiskit. Uusi asiakaspalvelupiste ja museokauppa on rakennettu pääsisäänkäynnin ja vestibyylin vasemmalle puolelle. Pohjakerroksessa sijainneet vaatesäilytystilat on siirretty 1990-luvulla ensimmäiseen kerrokseen asiakaspalvelupisteen ja museokaupan viereen. Museokauppa on myös 1990-luvulta. Asiakaspalvelupisteen joen puolella on pienoisnäyttelytila ja minikahvio.

Toisessa kerroksessa olleet maakunta-arkiston tutkijahuoneet sekä kirjaston lukusali on yhdistetty yhtenäiseksi näyttelytilaksi. Toisen

kerroksen entisen arkistomakasiinin koillispääty on erotettu näyttelytilasta väliseinällä museon arkistoksi ja kuva-arkistoksi.

Kolmannessa kerroksessa sijainneen museon näyttelysalien alkuperäisistä väliseinistä suurin osa on säilynyt. Rakennuksen keskellä oleva kattolyhty on edelleen avoin näyttelytiloihin ja antaa ylävaloa keskimmäisiin saleihin. Rakennuksen kaakkois- ja koillisivuilla olleisiin saleihin on sijoitettu museon toimisto, sosiaalitalat ja tutkijoiden työhuoneita. Huoneet on erotettu toisistaan kevyin väliseinän, joissa on ikkunat sekä käytävälle että yläikkunat huoneiden välillä. Toimistohuoneiden yhteydessä luoteen puoleisella julkisivulla on museon käsikirjasto. Muissa kerroksen saleissa on perusnäyttelytilaa.

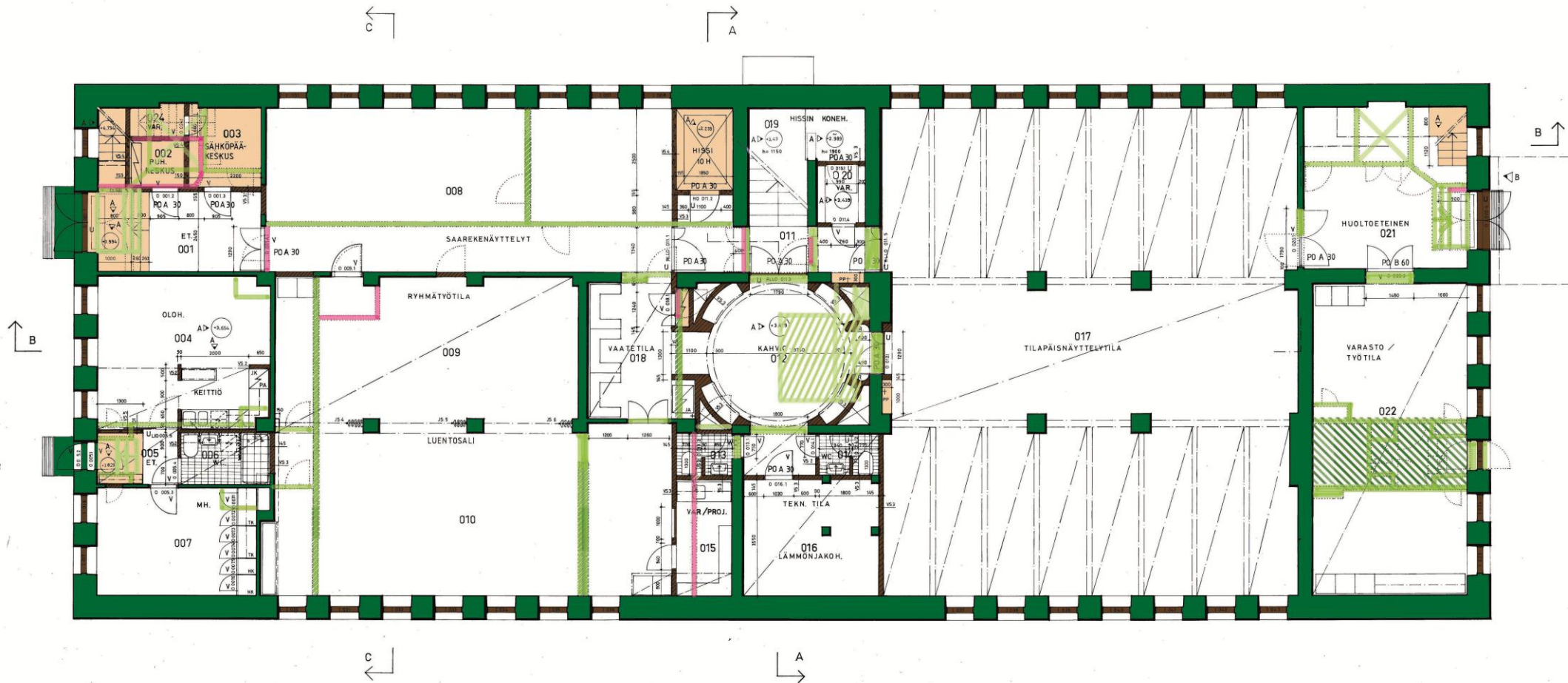
Rakennuksessa ei ole säilynyt näkyvissä mainittavasti alkuperäisiä lattia- tai kattopintoja, vaan ne on uusittu vuonna 1984. Rapatut sisäseinät on kaikki ylimaalattu ja osittain päällystetty lasikuitukankaalla. Pääportaikon tummaksi petsattu puinen kaide on alkuperäinen, samoin suuri osa jalkalistoista. Osa rakennuksen alkuperäisistä puuvovista sekä vuonna 1976 asennetuista osastoivista puuvovista on säilynyt, joko alkuperäisillä paikoillaan (osa wc-tilojen ovista) tai siirrettynä uuteen oviaukkoon. Alun perin loimukoivuviilupintaiset ovet on maalattu ruskeiksi vuonna 1984. Ovien helat ovat messinkiä. Tavallisissa väliovissa vetimiä on kolmea eri tyyppiä; ulko-ovissa kahta. Joissakin väliovissa ovat säilyneet Oiva Kallion alkuperäispiirustusten mukaiset puolipyöreät listat. Samaa lista-aihetta on toistettu 1980-luvun peruskorjauksessa toteutetuissa uusissa rakenteissa jalkalistoina, ovilistoina sekä väliseinien ikkunoiden listoituksissa.

Samaa lista-aihetta ja messinkisiä yksityiskohtia on käytetty sekä ensimmäisen kerroksen asiakaspalvelupisteen tiskissä että kolmannen kerroksen toimistotilan palvelutiskissä. Tiskit ovat tummaksi petsattua puuta. Myös vaatesäilytystilan naulakkorakenteet ovat tummaksi petsattua puuta ja varustettu messinkisin koukuin.

Säilyneisyyskaavioiden pohjana olevissa vuoden 1983 (päivitetty 1992) työpiirustuksissa vanhat ovet on merkitty kirjaimella V ja uudet kirjaimella U.

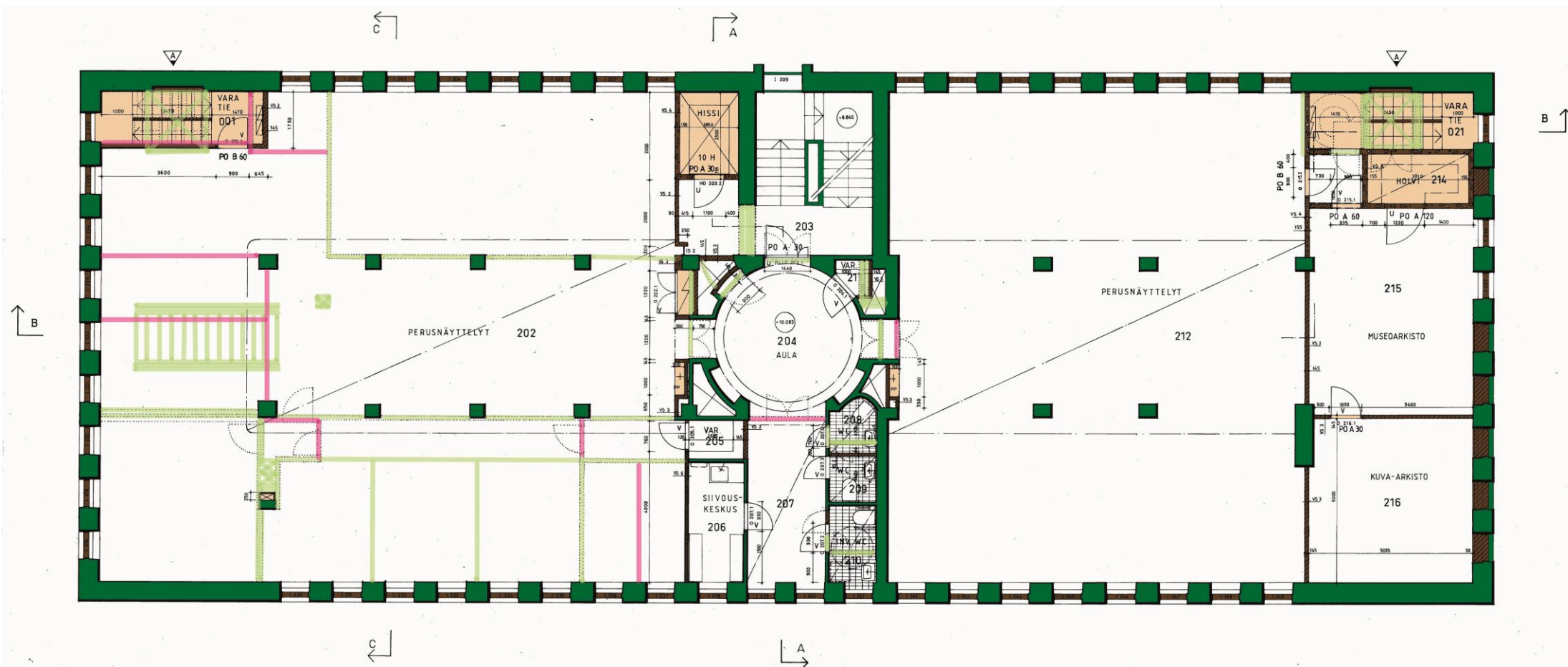
SÄILYNEISYYS – POHJAKERROS

- Alkuperäinen rakenne
- Purettu alkuperäinen rakenne
- Purettu 1960-70-lukujen rakenne
- Vuoden 1984 rakenne
- Vuoden 1984 kiinteä rakennusosa

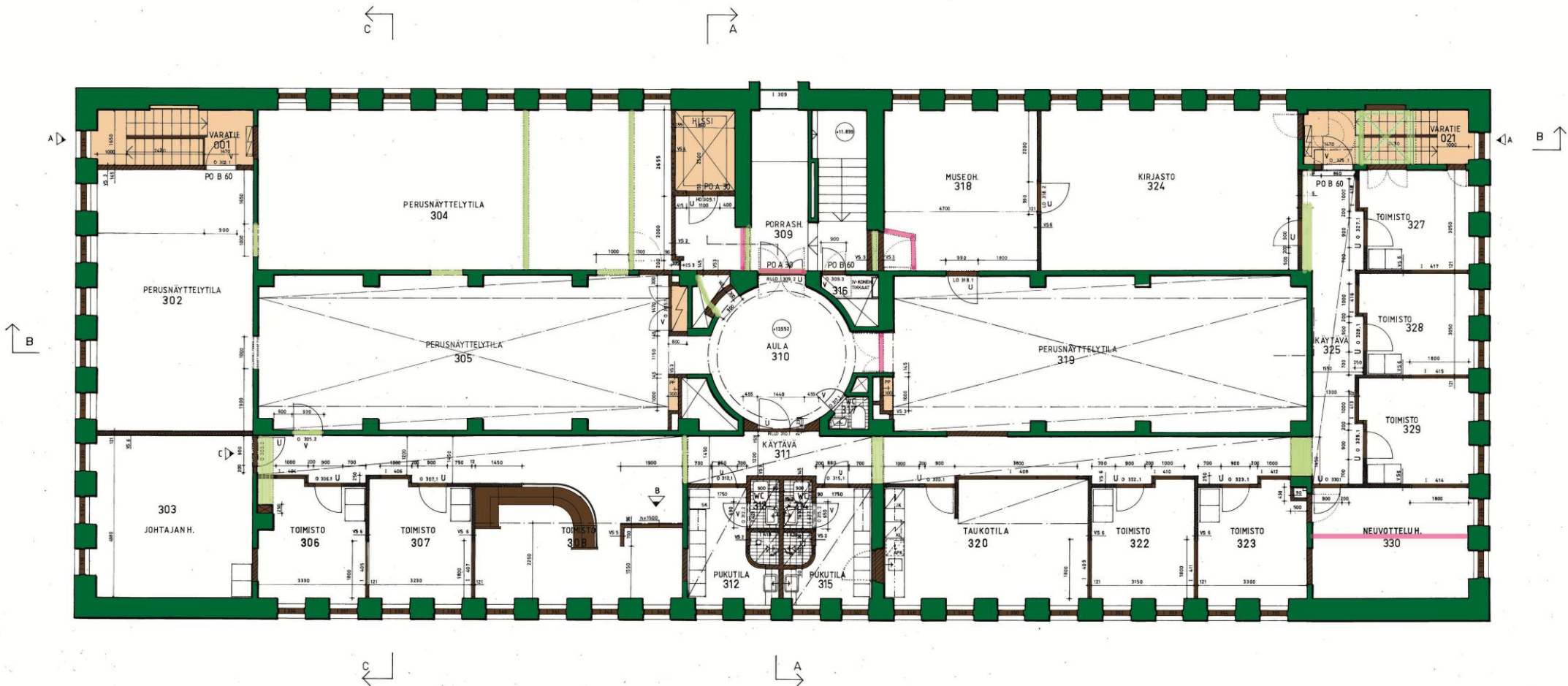
SÄILYNEISYYS – 2. KERROS

- Alkuperäinen rakenne
- Purettu alkuperäinen rakenne
- Purettu 1960-70-lukujen rakenne
- Vuoden 1984 rakenne
- Vuoden 1984 kiinteä rakennusosa

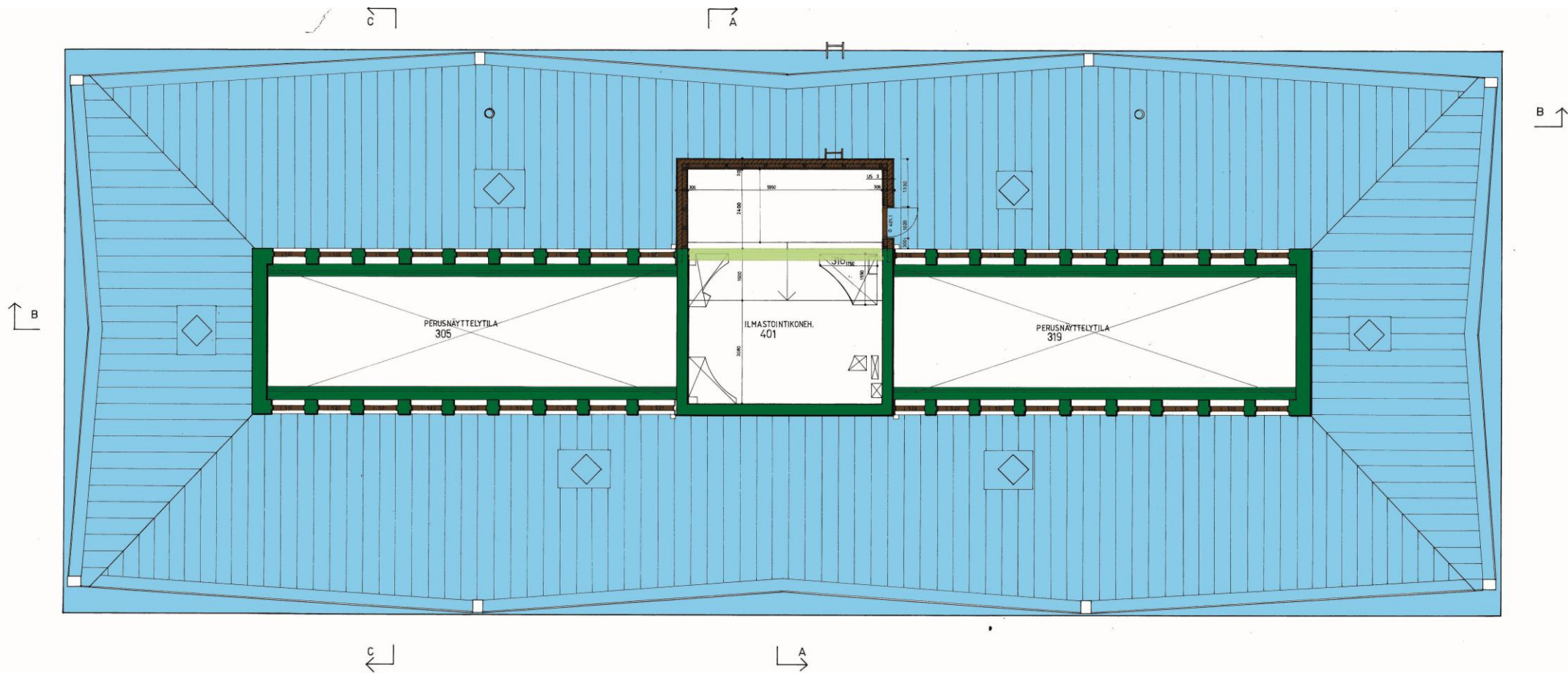
SÄILYNEISYYS – 3. KERROS

- Alkuperäinen rakenne
- Purettu alkuperäinen rakenne
- Purettu 1960-70-lukujen rakenne
- Vuoden 1984 rakenne
- Vuoden 1984 kiinteä rakennusosa

SÄILYNEISYYS - ULLAKKO

- Alkuperäinen rakenne
- Purettu alkuperäinen rakenne
- Vuoden 1984 rakenne
- Vuoden 2009 peltikate

Säilyneisyyskaavioiden ja varsinaisten pohjapiirrosten antamasta kuvasta poiketen ensimmäisen ja toisen kerroksen näyttelytilat eivät käytännössä ole yhtä avaraa tilaa vaan saleihin on rakennettu erilaisia interiöörejä ja näyttelyvitriinejä, joiden välitse kulkevat yleisön kulkua ohjaavat käytävät.

Pohjakerroksessa ovat luentosali, vaihtuvien näyttelyiden tila sekä pysyvä Koiramäki-näyttely. Ensimmäisessä kerroksessa asiakaspalvelupisteen ja museokaupan lisäksi ovat esihistorian, metsästyksen, maatalouden ja kansanomaisen asumis- ja pukukulttuurin perusnäyttelyn osastot. Toisessa salissa ovat Oulun kaupunkihistoria, ammattikunnat, kultaseppä, apteekki, teollisuus ja liikenne sekä Oulun keskustan pienoismalli 1930-luvun lopulta.

Kuva 56: Museon 1. ja pohjakerroksen näyttelytilojen pohjapiirroset 2013 (PPM)

Toisessa kerroksessa on esitelty eri vuosikymmenien interiöörejä ja asukokonaisuuksia sekä koulutuksen, opiskelun, urheilun ja kulttuuriin teemat. Omat perusnäyttelyosastonsa ovat myös kirkolle, rahakokoelmalle ja leluille. Kolmannessa kerroksessa sijaitsevat Lappi-osasto ja Samuli Paulaharjun työhuone sekä tervanpoltoa, kalastusta, merenkulkua, meriarkeologiaa ja varuskuntahistoriaa esittelevät perusnäyttelyosastot.

Kuva 57: Museon 3. ja 2. kerroksen näyttelytilojen pohjapiirroset 2013 (PPM)

Kuva 58: Kolmannen kerroksen vestibyyli (PPM/TY 2013)

Kuvat 59–63: Kolmannen kerroksen toimistotilojen käytävä, toimistohuone, asiakaspalvelupiste, ilmastointipäätelaite ja ikkunasyvennys (PPM/TY 2013)

VII Arkkitehti Oiva Kallio⁸⁵

Oiva Sakari Kallio syntyi vuonna 1884 Alavetelissä Pohjanmaalla. Hänen isänsä oli talonpoikaissukuinen kirkkoherra Petter Öst ruotsinkieliseltä alueelta ja myös hänen äitinsä oli pappissukua. Perheessä oli yhteensä kahdeksan lasta. Oivan isä vaihtoi nimensä Pietari Kallioksi suomenkielisen herätyksen jälkeen. Oiva Kallio pääsi ylioppilaaksi Vaasan suomenkielisestä lyseosta vuonna 1904, jonka jälkeen hän isoveljensä Kauno S. Kallion tavoin aloitti arkkitehdin opinnot Helsingin Polyteknillisessä opistossa (nyk. Teknillinen korkeakoulu). Hän valmistui arkkitehdiksi vuonna 1908 ja meni seuraavana vuonna naimisiin Lempi Durchmanin kanssa. Pariskunta oli lapseton, mutta he ottivat kasvatikseen sotavuosina orvoksi jääneen Aino-tytön.

Kuva 64. Oiva Kallio, 1884–1964 (Arkkitehtuurimuseo/Atelier Apollo)

Oiva Kallion ensimmäinen työpaikka oli Arkkitehtuuri- ja rakennustoimiston von Essen, Kallio, Ikäläisellä, jossa vanhempi veli oli osakkaana. Oman toimistonsa Oiva perusti vuonna 1912. Tuolloin hän oli saanut suunniteltavakseen Karkun kirkon arkkitehtikilpailun kautta. Tämänkin jälkeen veljekset tekivät vielä yhteistyötä 1920-luvun lopulle asti. Heidän yhteisistä projekteista tärkeimmät olivat arkkitehtikilpailujen kautta saadut Helsingissä sijaitseva Suomen osuuskauppojen keskuskunnan pääkonttorin (1919–21) ja 1920-luvun loppupuolella valmistuneiden Imatran voimalaitoksen rakennusten suunnittelu.

Kallio osallistui myös yksin lukuisiin arkkitehtuurikilpailuihin, joiden kautta hän saikin lähes kaikki tärkeimmät toteutetut työnsä. Oiva Kallio on tunnettu muun muassa kesähuviloiden ja saunarakennusten suunnittelijana ja yksi hänen tunnetuimpia töitään onkin oma kesähuvi Villa Oivala, joka valmistui vuonna 1924 Helsingin Villinkiin. Kallion arkkitehdin uran huippu ajoittuu 1920-luvulle, jolloin hän muun muassa voitti vuosina 1924–25 pidetyn Helsingin keskustan (Etu-Töölön) suunnittelukilpailun monumentaalisella kaupunkisuunnitelmallaan, jota ei kuitenkaan koskaan toteutettu. Rakennussuunnittelun osalta yksi hänen merkittävimmistä töistään oli Vakuutusyhtiö Pohjan liiketalo Helsingissä, jonka arkkitehtuurikilpailun hän voitti vuonna 1928. Rakennusta pidetään Helsingin ensimmäisenä funktionalistisena rakennuksena. Sen jälkeen hän suunnittelikin useita funktionalistisia asuin- ja liikerakennuksia pankeille ja vakuutuslaitoksille 1930–50-luvuilla. Kallion viimeinen merkittävä työ oli Kauppakorkeakoulun opettajien asuntola, jonka arkkitehtuurikilpailun hän voitti vuonna 1950.

Kuva 65: Vakuutusyhtiö Pohjan talo, Helsinki. (www.rky.fi, MV/RHO, Saara Vilhunen 2007)

⁸⁵ Jeskanen–Leskelä 2000; Henttonen 2004; *Oiva Kallio*. Arkkitehtuurimuseon arkkitehtiesittely. <http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=3148> (Viitattu 17.8.2013).

Rakennusten lisäksi Kallio suunnitteli myös jonkin verran sisustuksia ja huonekaluja kuten 1900-luvun alkupuolen arkkitehteillä oli tapana. Näitä töitä ei kuitenkaan ole kovin paljon säilynyt, sillä esimerkiksi huonekaluja tehtiin vain muutamia kappaleita mittatilauksena tiettyyn rakennukseen.⁸⁶

Ouluun Oiva Kallio on suunnitellut Ainolan lisäksi tiettävästi kolme kohdetta, jotka kaikki koskevat olemassa olevien rakennusten muutos- ja sisustussuunnittelua: Vuonna 1917 hän suunnitteli Toppeliuksen talon (Torikatu 16) muutoksen Pohjanmaan kauppiaat Oy:n konttoriksi ja vuonna 1920 Oulun seurahuoneen (nyk. Oulun kaupungintalo) korotuksen, muutoksen ja sisustuksen. Torikatu 16 Kallio suunnitteli myös tiiliset piharakennukset.⁸⁷ Kolmas muutos- ja korjaustyö koski Oulun tuomiokirkon sisätiloja. Kallio tuli tuomiokirkon muutostyöhön pääsuunnittelijaksi lääninarkkitehti Lankisen tilalle. Hän muutti alkuperäisiä suunnitelmia joiltain osin. Näiden lisäksi on tiedossa, että Kallion on suunnitellut vuonna 1920 kalustot Oulun kaupungin valtuustosaliiin ja Oulun raastuvanoikeuden istuntosaliin.⁸⁸ Ilmeisesti näiden aiempien julkisten rakennusten suunnitelmien ansiosta kaupunki tilasi Kalliolta myös uuden arkisto-, kirjasto- ja museorakennuksen talon suunnitelmat.

Oiva Kallion arkkitehtuurissa näkyy arkkitehtuurin historian arvostus ja kyky omaksua uusia tyylivirtauksia, funktionalismia ja modernismia soveltaen ja säilyttäen kuitenkin klassistisen muotokielen.

Kuva 66: Oulun kaupungintalo korotus ja tornit ovat Kallion vuonna 1920 suunnittelemat. (PPM/TY)

Kuva 67: Toppeliuksen talon Torikadunpuoleinen sisäänkäynti on Oiva Kallion suunnittelema vuonna 1917. (PPM/TY)

⁸⁶ Kallio–Nevanluoma 2011. s. 64–75.

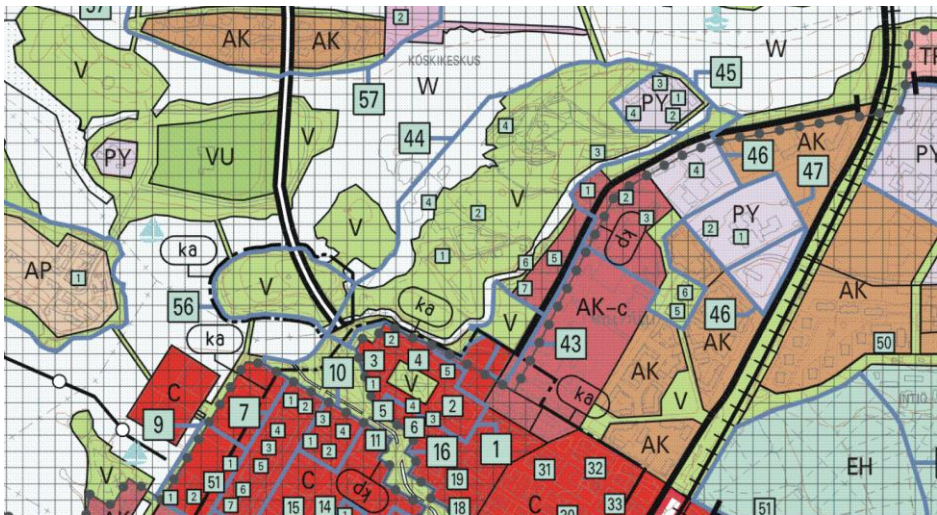
⁸⁷ Jeskanen–Leskelä 2000. s. 101–102; Lepistö 2007. s. 32.

⁸⁸ Jeskanen–Leskelä 2000. s. 108, 111.

VIII Kaavoitus ja suojelutilanne

Yleiskaava

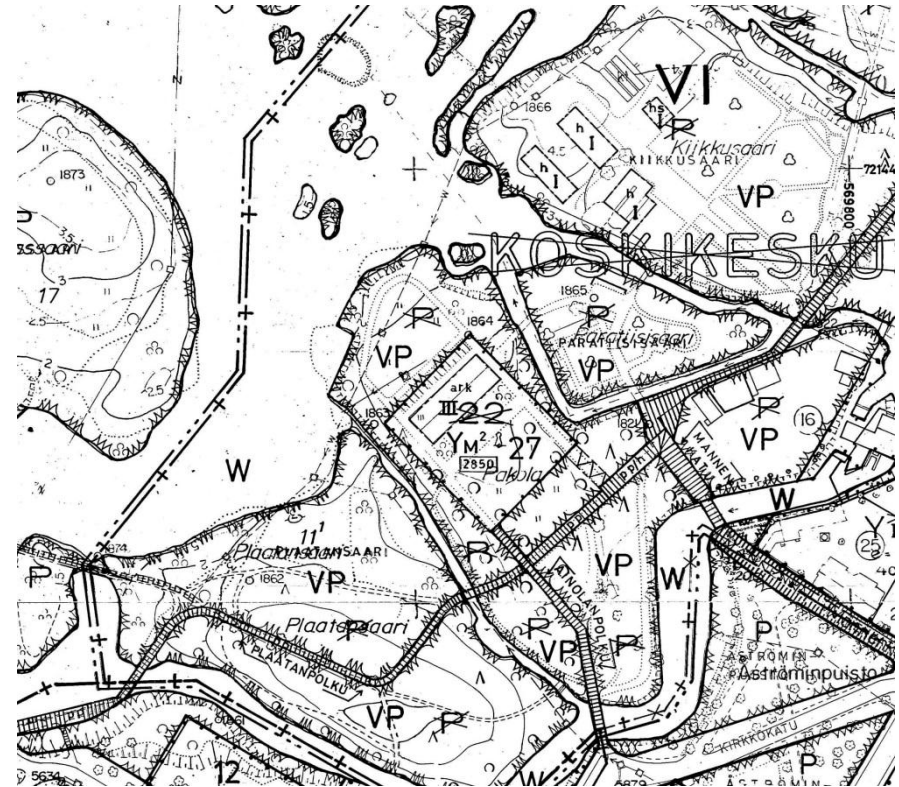
Voimassa olevassa Oulun yleiskaava 2020 (laadittu 2004, lainvoimainen 2007) Hupisaaret on merkitty virkistysalueeksi (V), joka varataan yleiseen virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Se on rakennusperinnön, kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan kannalta arvokasta Oulujoen suistoaluetta (ruuturasteri), jolla tulee huolehtia muun muassa alueen erityisten arvojen ja rakennusperinnön säilymisestä. Kaavaan on merkitty suojelukohteina Hupisaarten–Plaatansaaren puistoalue (sininen aluerajaus nro 44) sekä Ainola (turkoosi neliö nro 1 saarella) rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaana suojeltavana rakennuksena, jota tulee hoitaa ja käyttää siten, että sen arvo säilyy. Ainola ja Hupisaaret sisältyvät myös yleiskaavassa osoitettuun Oulujoen suiston kaupunkipuistoon (kp - rajaus / harmaa palloviiva), jolla on erityisiä maisemallisia, historiallisia, kaupunkikuvallisia ja virkistyksellisiä arvoja ja jota tulee hoitaa ja kehittää niin, että sen erityisarvot säilyvät.⁸⁹

Kuva 64: Karttaote Oulun yleiskaava 2020 (OUKA/YYP)

Asemakaava

Voimassa olevassa, vuonna 1981 laaditussa asemakaavassa (Am975) tehtiin vain teknisiä muutoksia edellisenä vuonna laadittuun asemakaavaan (Ak917). Kaavalla siirrettiin Myllytullin kaupunginosan rajaa Kasarmintieltä ja Mannenkadulta Hupisaarten pohjois- ja länsipuolelle, jolloin aiemmin Koskikeskuksen kaupunginosaan kuuluneet saaret liitettiin Myllytullin kaupunginosaan. Kaavassa jäivät voimaan edellisen asemakaavan korttelialueita koskevat merkinnät puisto- ja vesialueiden merkintöjen ajankukaistamista lukuun ottamatta. Voimassa olevassa asemakaavassa (Am975 11.1.1982) Hupisaarten alue, mukaan lukien Pakolansaari, jolla Ainola sijaitsee, on siis merkitty puistoalueeksi (VP) ilman tarkempia kaavamääräyksiä.

Kuva 65: Karttaote Am975 11.1.1982 (OUKA/YYP)

⁸⁹ Oulun yleiskaava 2020. (Oulun kaupunki 2004/2007)

Kortteli 27, jossa rakennus sijaitsee, on merkitty museorakennusten korttelialueeksi (YM²) ja itse rakennuksen rakennusala on osoitettu III-kerroksiseksi. Korttelialueelle saa kaavamääräyksen mukaan sijoittaa enintään kaksi asuntoa kiinteistönhoidon kannalta välttämätöntä henkilökuntaa varten, ja lisäksi alueelle saa järjestää neljä autopaikkaa. Rakennusoikeutta kaavassa on osoitettu 2850m². Ainola on merkitty rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi rakennukseksi (ark).⁹⁰ Netissä olevassa ajantasa-asemakaavassa ei ole esitetty kaikkia kaavamerkintöjä.

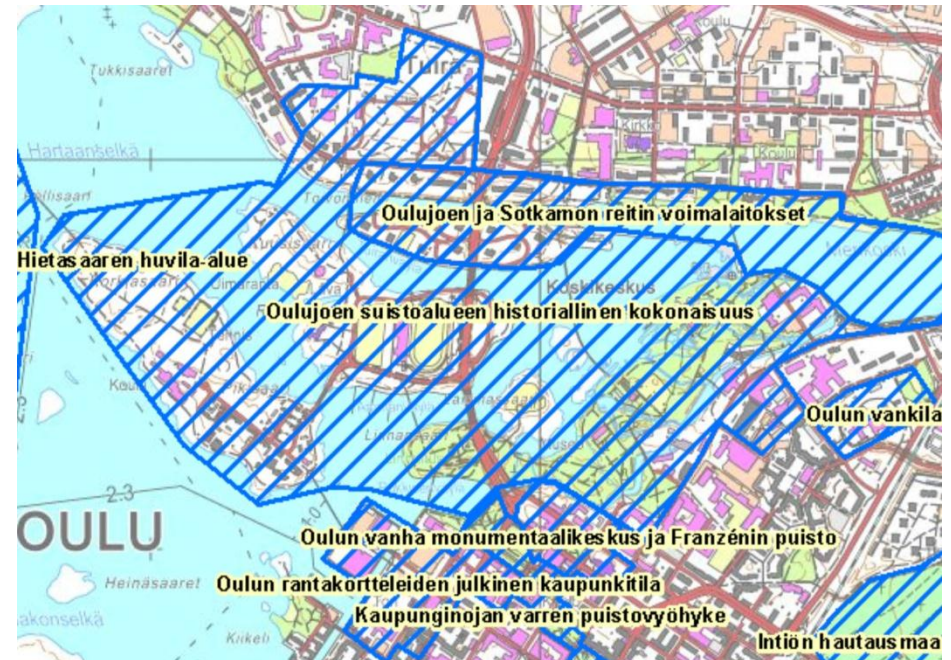
Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Ainolan rakennus ja Hupisaarten–Plaatansaaren puistoalue sisältyvät Oulujoen suistoalueen historialliseen kokonaisuuteen, joka kuuluu Museoviraston laatimaan luetteloon valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY2009). Inventointi on valtioneuvoston päätöksellä otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi 1.1.2010 alkaen.⁹¹

Valtakunnallisesti merkittävien kohteiden luettelossa aluetta ja Hupisaaria on kuvattu seuraavasti:

”Oulujoen ja meren yhtymäkohtaan sisältyy Oulun kaupungin historiallisesti merkittävimpiä alueita. Oulujoen suun alue on laaja ja sitä leimaavat monimuotoinen teollisuuteen liittyvä rakennuskanta, vesivoimalaitos sekä joenrantojen puistovyöhyke. Oulujoen suiston saarirakenne on syntynyt maankohoamisen myötä. ... Oulujoen suistoalueen puistovyöhyke koostuu useasta kapeiden vesiuomien toisistaan erottamasta saaresta. Hupisaarten edustalla on jäänteitä lohijadoista ja ohituskanavaksi pengerretystä tervaveneiden vetoväylästä. Hupisaaret ovat 1800-luvun lopulta lähtien olleet kaupunkilaisten virkistysalueena. Arkkitehti Oiva Kallion suunnittelemassa Ainola-rakennuksessa vuodelta 1931 on Pohjois-Pohjanmaan museo. Hupisaarten puistovyöhykkeeseen liittyvät lisäksi Myllytullin vanhan teollisuusalueen Åströmin nahkatehtaan rakennukset. Entisessä Åströmin liimatehtaassa sijaitsee nykyään Oulun taidemuseo ja tehtaan voimalaitoksessa tiedekeskus Tietomaa. Teolliseen historiaan limittyvät myös Åströmin puisto ja sen reunalla sijaitseva, Åströmin suvun 1890-luvulla

rakennuttama, Villa Rauhala. Åströmin puistoa reunustaa arkkitehti Jac. Ahrenbergin suunnittelema entinen Oulun tyttölyseo (1901)...”⁹²

Kuva 66: Karttaote: www.rky.fi

Muut luettelot

Ainola ja Hupisaarten–Plaatansaaren puistoalue on luetteloitu jo 1980-luvulla Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden luetteloon sekä 1990-luvulla Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden luetteloon, jossa ovat maakuntakaavassa osoitetut maakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet. Oulujoen suisto on mukana myös *Arvokkaita alueita Oulussa* -julkaisussa.⁹³ Julkaisun arvokkaat alueet on osoitettu Oulun yleiskaava 2020:ssa rakennusperinnön, kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan kannalta arvokkaiksi alueiksi.

⁹⁰ Asemakaavat Am 917. Oulun kaupunki 27.5.1980 ja Am 975 19.11.1981. (OUKA/YYP)

⁹¹ www.rky.fi (22.7.2013)

⁹² www.rky.fi (22.7.2013).

⁹³ *Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet*. s. 25–26, 53; *Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet*. s. 45–46; *Arvokkaita alueita Oulussa, osa 1*. s. 47–50.

IX Yhteenveto

Pakolan saarella, Oulujoen suistossa valtakunnallisesti merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä sijaitseva arkkitehti Oiva Kallion suunnittelema Ainola-rakennus edustaa rakentamisaikakaudelleen tyypillistä 1920-luvun klassismia. Vuonna 1931 valmistuneessa rakennuksessa näkyy selkeästi myös funktionalismin pelkistävä vaikutus. Rakennuksen arkkitehtuuria leimaavat symmetrisyys, pelkistetty muotokieli ja hillityt, mutta laadukkaat detaljit. Harkkomaista perusmuotoa ja rapattua, melko sileää julkisivupintaa jäsentävät niukat, huolellisesti suunnitellut detaljit. Pääsisäänkäynti portaaleineen sekä porrashuoneen pystyikkunanauha sijaitsevat tiukasti keskellä pitkiä julkisivuja. Rakennuksen klassistinen muotokieli ja kiinteät materiaalit ilmentävät turvallisuutta, pysyvyyttä ja historiallista jatkuvuutta.

Alun perin arkisto-, kirjasto- ja museorakennukseksi suunniteltu rakennus on tällä hetkellä siinä käytössä, mihin se vuonna 1984 peruskorjattiin ja muutettiin Pohjois-Pohjanmaan museota varten. Nykyinen käyttötarkoitus soveltuu luonteeltaan hyvin rakennuksen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen eikä ole ristiriidassa rakennuksen arkkitehtuurin tai alkuperäisen lahjoituksen ehtojen kanssa. Käytännössä rakennuksen lähes kaikki alkuperäiset kantavat rakenteet ovat säilyneet. Julkisivut ovat säilyneet lähes kokonaan alkuperäisessä asussaan, sisätiloissa on tapahtunut enemmän muutoksia. Tilankäyttö, pintamateriaalit ja värimaailma edustavat hyvin peruskorjausaikaansa. Rakennuksen välittömässä läheisyydessäkään ei ole tehty peruskorjauksen jälkeen olennaisia muutoksia, vaan rakennus sijaitsee edelleen yksinään puiston keskellä. Sijainti korostaa rakennuksen julkista ja arvokasta luonnetta.

Ainolalla on sekä rakennustaiteellista, historiallista että maisemallista ja kaupunkikuvallista arvoa. Rakennuksen muotokieli, pelkistetyt detaljit ja sijainti muodostavat näyttävän kokonaisuuden, joka edustaa rakentamisaikakautensa ihanteita. Yli 80 vuotta arkisto-, kirjasto- ja museorakennuksena toimineella Ainolalla on merkittävä asema paikallisessa, maakunnallisessa ja valtakunnallisessa sivistys- ja kulttuurihistoriassa.

LÄHDELUETTELO

I PAINAMATTOMAT LÄHTEET

LIIKELAITOS OULUN TILAKESKUKSEN ARKISTO (LOTK)

Ainola – kirjastorakennus – Pohjois-Pohjanmaan museo

Asema-, pohja, julkisivu-, leikkaus- ja detaljipiirustuksia, LVI- ja sähköpiirustuksia, rakennusselityksiä, pöytäkirjoja, lausuntoja ja muistioita vuosilta 1929–1996. (Katso liite 1: Piirustusluettelo)

OULUN KAUPUNGINARKISTO (OKA)

OULUN KAUPUNKI / YHDYSKUNTA- JA YMPÄRISTÖPALVELUT (OUKA/YYP)

Kartta-, ilmakeku-, piirustus- ja kaava-aineistot

POHJOIS-POHJANMAAN MUSEON ARKISTO (PPM)

Sarja alkuperäispiirustuksia (Oiva Kallio 24.9.1930), rakennepiirustuksia (5.10.–14.11.1930) sekä peruskorjaussuunnitelmat (Arkkitehtitoimisto Huusko & Teppo, Jorma Teppo 28.10.1983)

Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys ry:n arkisto

Lahjakirja?

Sopimus- ja luovutuskirja?

Oulun läänin historiallisen ja kansatieteellisen museon yhdistyksen (OLHKMY) Säännöt 1896.

Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys ry:n säännöt

Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkisto

Uuno Laukan arkisto

SUOMEN ARKKITEHTUURIMUSEON ARKISTO (MFA)

Oiva Kallion kokoelma

II PAINETUT LÄHTEET

Ainola-tutkimus. Ainolan soveltuvuus museokäyttöön ja rakennuksen

peruskorjaustarve. Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Rakennuslaboratorio:

Tuppurainen, Yrjö - Putkonen, Anna-Maija – Kuitula, Pentti – Rantamäki, Jouko. Moniste. Oulu, syyskuu 1979.

Oulun kaupungin Kunnallis-kertomus v. 1910 XII. Oulun kirjapaino-osakeyhtiö 1911.

Oulun kaupungin Kunnallis-kertomus v. 1911 XIII. Oulun kirjapaino-osakeyhtiö 1912.

Oulun kaupungin Kunnallis-kertomus v. 1929. Oulun kirjapaino-osakeyhtiö 1930.

Oulun kaupungin Kunnallis-kertomus v. 1930. Oulun kirjapaino-osakeyhtiö 1931.

Oulun yleiskaava 2020. Kaupunkisuunnittelusarja A167. Oulun kaupunki, 2004.

Pohjois-Pohjanmaan museo. Toimintakertomus vuodelta 2011.

Pohjois-Pohjanmaan museo. Toimintakertomus vuodelta 2012.

Sanomalehti Kaleva 16.5.1983

III HAASTATTELUT

Markku Palola, kiinteistömanageri. Liikelaitos Oulun Tilakeskus. Oulu 11.11.2013. Puhelinhaastattelu. Haastattelijana Teija Ylimartimo

IV SÄHKÖISET LÄHTEET

Arkistolaitoksen Internet-sivut: "Arkistolaitoksen vaiheet"
<http://www.arkisto.fi/arkistolaitos/historia/>
(Viitattu 26.11.2012)

Helsingin Sanomien Internet-sivut: www.hs.fi.
"Villa Oivala on katoavaa huvilakulttuuria"
<http://www.hs.fi/kulttuuri/artikkeli/Villa+Oivala+on+katoavaa+huvilakulttuuria+/1135220015852>
(Viitattu 17.8.2013)

Museoviraston Internet-sivut: <http://www.nba.fi/fi/index> (Viitattu 13.11.2012 ja 22.7.2013)

Oulun seudun karttapalvelu: <http://kartta.ouka.fi/> (Viitattu 16.11.2012)

Pohjois-Pohjanmaan museon Internet-sivut: <http://oulu.ouka.fi/ppm/>
(Viitattu 13.11.2012)
"Oulun museosta Pohjois-Pohjanmaan museoksi"
http://oulu.ouka.fi/ppm/tilapaisnayttely/vanhat_nayttelyt/Pohjois_Pohjanmaan_museo.htm (Viitattu 15.11.2012)

Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys ry:n Internet-sivut:
<http://www.museoyhdistys.eu/index.html> (Viitattu 15.11.2012)

Suomen muinaismuistoyhdistyksen Internet-sivut:
<http://www.muinaismuistoyhdistys.fi/index.html>
(Viitattu 13.11.2012)

Valkeapää 1997/2003
Valkeapää, Leena: *Taidehistorian sanasto*. (PDF)
<https://www.jyu.fi/hum/laitokset/taiku/tiedostot/sanasto.pdf>. Jyväskylän yliopisto, 2003. (Viitattu 21.11.2012)

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY.
Museovirasto 2009. www.rky.fi (viitattu 22.7. ja 17.8.2013)

Wikipedia Internet-sivusto. wikipedia.org/wiki/Minervan_pöllö
(viitattu 12.11.2013)

V KIRJALLISUUS

Arvokkaita alueita Oulussa, osa 1 Oulun kaupunkisuunnittelusarja, A134.
Oulu, 1999.

Bäckström 1976 Bäckström, Maija-Liisa. *Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys r.y. 1896–1976*. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva. Oulu, 1976.

Gluschkoff 2009 Gluschkoff, Jaana: "Kauppaneuvos Hemming Åström". *Suomen talouselämän vaikuttajat -verkkojulkaisu. Studia Biographica 8*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki, 2009. (viitattu 22.11.2012).
Saatavissa: <http://www.finlit.fi/talousvaikuttajat>
URN: NBN:fi-fe20051414
ISSN 1799-4357 (Verkkojulkaisu)

Hautala 1976 Hautala, Kustaa. *Oulun kaupungin historia IV 1856–1918*. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva. Oulu 1976.

Hautala 1982 Hautala, Kustaa. *Oulun kaupungin historia V 1918–1945*. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva. Oulu 1982.

Henttonen 2004 Henttonen, Maarit: "Kallio, Oiva (1884-1964)". *Kansallisbiografia-verkkojulkaisu. Studia Biographica 4*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki, 2004- (viitattu 17.8.2013)
URN:NBN:fi-fe20051410
ISSN 1799-4349 (Verkkojulkaisu)

- Jeskanen-Leskelä 2000 Jeskanen, Timo - Leskelä, Pekka. *Oiva Kallio*. Suomen rakennustaiteen museo. Helsinki, 2000.
- Kallio-Nevanluoma 2011 Kallio, Antti J. - Nevanluoma, Kari-Otso. *Suomalaisten mestareiden huonekalut – Taustoja, tarinoita, tunnelmia*. Kustannusosakeyhtiö Paasilinna, 2011.
- Neuvonen-Mäkiö-Malinen 2002 Neuvonen, Petri - Mäkiö, Erkki, Malinen, Maarit. *Kerrostalot 1880–1940*. Rakennustietosäätiö RTS, Rakennustieto Oy. Helsinki, 2002.
- Kehusmaa 1976 Kehusmaa, Aimo. ”Pohjois-Pohjanmaan museo vuodesta 1969 lähtien”. *Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistys r.y. 1896–1976*. Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva. Oulu, 1976.
- Klinge 1997 Klinge, Matti: ”Zachris Topelius”. *Kansallisbiografia-verkkajulkaisu. Studia Biographica 4*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki, 1997- (viitattu 26.11.2012) URN:NBN:fi-fe20051410 ISSN 1799-4349 (Verkkajulkaisu)
- Lepistö 2007 Lepistö, Jouni. *Rakennushistoriallinen selvitys Oulun kaupungin 1. kaupunginosa, kortteli 6, tontit 4 ja 5*. Oulun yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. Syventävät 2006–07.
- Manninen 1995 Manninen, Turo. *Oulun kaupungin historia VI 1945–1990*. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä, 1995.
- Mikkonen 2003 Mikkonen, Kalevi. ”Egyptomania kulttuuri-ilmiönä Suomessa.” *Faravid. Pohjois-Suomen historiallisen yhdistyksen vuosikirja XXVII*. Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys ry. Rovaniemi, 2003.
- Mölläri 2007 Mölläri, Jonna-Maria. *Kulttuuriperinnön äärellä. Pohjois-Pohjanmaan museoyhdistyksen toiminta vuosina 1977–2005*. Oulu, 2007.
- Niskala 2002 Niskala, Kaarina. *Oulun graadi. 350 vuotta asemakaavoitusta*. Kirjapaino Kaleva. Oulu, 2002.
- Niskala 2005 Niskala, Kaarina. *Hurmaavat Hupisaaret*. Painotalo Suomenmaa. Oulu, 2005.
- Niskala 2007 Niskala, Kaarina. *Tietoa & tarinoita. Oulun kaupungin kirjastolaitos 130 vuotta*. Kalevaprint Oy. Oulu, 2007.
- Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet*. Oulun kaupunki, 1986.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1*. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, 1993.
- Toropainen 2005 Toropainen, Ritva. *Oulun paikannimet – mistä nimet tulevat*. Oulu, 2005.

LIITTEET

Liite 1	Piirustus- ja asiakirjaluettelo
Liite 2	Kopio lahjakirjasta 15.8.1910 (alkuperäinen ruotsin kielellä)
Liite 3	Ajantasapiirustukset 11.5.1992
Liite 4	Ulkovaraston piirustukset 23.11.1990

PIIRUSTUS- JA ASIAKIRJALUETTELO

Pohjois-Pohjanmaan museon arkisto (PPM)

Kansio: Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo

Kopiota alkuperäispiirustuksista sekä vuoden 1984 peruskorjauksesta:

Arkkitehti Oiva Kallio, Helsingissä 24.9.1930

"Oulun kirjastotalon piirustus Pakolan saarelle Oulun kaupungissa":

- asemapiirros, julkisivut, leikkaukset, pohjat (kellari, I-, II- ja III-kerros), ovi-, ikkuna- ja räystäsdetaljeja 1:1

Oulun Kaupungin Rakennustoimisto

- "Ohjelma yhdistettyä kaupungin kirjasto-, maakunta-arkisto ja museorakennusta varten Pakolan saarelle Oulussa" E. Alpo Autio, Oulun kaupungin rakennuskonttori 29.10.1929
- Rakennepiirustuksia, E. Alpo Autio vuodelta 1930
- "Oulun kirjastotalon ympäristön järjestely" N.N.? 24.11.1931
- "Oulun kaupunginkirjaston sivuportaat" VM 12.2.1959
- kolme kappaletta porttitutkielmaluonnoksia

Arkkitehtitoimisto Huusko & Teppo, Jorma Teppo 28.10.1983

"Ainola", muutos ja perusparannustyö

- luonnokset: asemapiirros, julkisivut, leikkaukset, pohjat (pohja-, 1.-, 2.- ja 3.-kerros) 1:100

Kansio: Pohjois-Pohjanmaan museo, Ainola, IV-luovutuskansio

Insinööritoimisto EKONO, 10.10.1983

- ilmanvaihtopiirustukset (pohja-, 1.-, 2.- ja 3.-kerros) 1:100, ilmanvaihtokonehuoneen piirustukset, ilmanvaihtokaavio jne.

Liikelaivos Oulun Tilakeskuksen arkisto (LOTK)

Liite 1

Liite

Piirustuskansio: Pohjois-Pohjanmaan museo, Ainola (ent. kaupunginkirjasto)
AINOLAN PUISTO

Oiva Kallio 12.8.1930 Helsingissä – Oulun kirjastotalo

- (rakenne)leikkaus E-F

Oulun museo- ja kirjastotalon luonnos – Helsingissä 3.1.1930 Oiva Kallio, Arkkit.

- asemap. 1:100, kellari, I-, II- kerros, kaakkoinen julkisivu, lounainen julkisivu ja leikkaus A-B

Alkuperäispiirustukset: Oulun kirjastotalon piirustus Pakolansaarelle Oulun kaupungissa

- asemapiirros Helsingissä 24.9.1930 Oiva Kallio arkkitehti
- I kerros ja kellarikerros ibid.
- II ja III kerros ibid
- leikkaus A-B ja julkisivu lounaaseen ibid
- julkisivut kaakkoon ja luoteeseen ibid
- kirjastopöydän detaljipiirustus, luonnollinen koko, Helsingissä 1.10.1930 Oiva Kallio arkkitehti, jätetty 9/III1931

Suojalaite tulvavettä vastaan (n. 2,5"x10") kirjastotalon ulko-oviin Ainolassa, luonnollinen koko v 1931, signeeraamatta

Porttiehdotuksia 3 kpl, signeeraamatta

Kartta Pakolan (Ainolan) saaresta Oulussa 1:500 Oulun kaupungin rakennuskonttorissa 31.10.1929 E. Alpo Autio – Kaupungininsinööri, piirt. K. Kunnas 1929.

Oulun kaupungin rakennustoimisto

- Kirjastotalon kirjastohyllyjen korotus- ja lisähyllyt 1:20, 1:10, piirt. S.R.(A.R.)? 9.7.1947, hyv. Martti Heikura
- ibid. osapohjap. 1:50 S.R. 9.7.1947, Martti Heikura
- 2 kirjavaunua 10.4.1952 S.R., Martti Heikura
- Oulun Museo, kasvistokaappi 1:20, 1:1, piirt. 18.12. -53 O. Kinnunen(?), tark. A.???
- kaupunginkirjasto kirjoituspöytä 1:20 - 1:5, piirt. 14.2.1952 S.R., Martti Heikura

- Kirjastotalo, lukusalin kirjahyllyn muutos 1:10, 29.1.1952 S.R., Martti Hiekura
- Kaupunginkirjasto, vaatenaulakko, 10.4.1952 S.R., Martti Heikura
- Kirjastotalo, Lastenosaston lehtiteline 1:10, 10.4.1952 S.R., MH
- Kirjastotalo (lehtihylly?) 1:10 10.4.1952 S.R., MH
- Kirjastotalo (hyllyjä) 1:20, 1:5, 10.4.1952 S.R., MH
- Kirjastotalo (lainaustiski?) 10.4.1952 S.R., MH
- Kirjastotalo, Siirrettävä koroke, 1:10, 1:1, 10.4. S.R., MH
- Kirjastotalo (kirjavaunu ja kortistovaunu, 10.4.1952 S.R., MH
- Kirjastotalo (hyllyjä?) 1:20, 1:2, 10.4.1952 S.R., MH
- Kirjastotalo, (kortistoteline?) 13.3.1956 S.R. MH
- Kirjastotalo, Lastenkirjasto (III-kerros 1:100) (kalustepiirr.?) 28.8.1961 S.R., MH
- Kirjastotalo, Lastenkirjasto, (lainaustiski?) 1:20, 1:10, 1:5, 30.9.1961 S.R., MH
- Kirjastotalo, lastenkirjasto (kalustuspiirr. III-k.) 1:50, 10.10.1961 S.R., MH
- " " (hyllyt) 1:50. 10.10.1961 S.R., MH
- " " hyllyjä? 1:20, 1:5, 11.10.1961 S.R., MH
- " " naulakko? 1:20, 1:5, 14.11.1961 SR, MH
- " " vinohylly??? 1:20, 1:5, 2.12.1961 RS
- Kirjastotalo, Museon porrashuoneen ovi, 1:20, 1:1, 3.9.1963 S.R., tark. V.P.
- kaup.kirjasto, työpöytiä ja hyllyköitä(?) 20.5.1959 S.R., MH
- Kaup.kirjasto, kortistolokerikon muutos/laaj(?). 21.5.1959 SR, MH
- kaupunginkirjasto, lehtihyllyjä, 27.5.1959 SR, MH
- Oulun kkirjaston sivuportaat 1:25, 1:10, 1:2, 12.2.1959 VM, Mh
- kirjastotalo, kellarin kirjasvarasto 1:50, 12.4.1965 SR, P.Tala
- kirjastotalo, museon toimistohyllyjä 1:20, 7.7.1969 SR, P.Tala
- kirjastotalo (kirjastopuolen 1-kerr. pohja) 10.4.1952 SR. MH
- Kaupungin kirjasto, kellarikerros ja 1-kerros 1:100, 14.6.1966 SR, P.Tala
- ibid II- ja III-kerros 1:100, 14.6.1966 SR, P.Tala
- ibid. muutos 1.7.1969 SR, P.Tala
- kopiota alkuper. piirustuksista

Oulun kaupungin rakennusvirasto, talosuunnitteluosasto - KIRJASTOTALO

- museon Toivo-lavan vitriini, 1:2, 1:50, SR ja (Esko) Tuulos 25.8.1971
- " " leikkaukset 26.8.1971 " "
- porrashuoneen eristyslasit 1:1, 20.9.1971 SR ja Tuulos(?)
- paloturvallisuusmuutos (ovia) 1:25, SR ja Seppo Kannianen 15.12.1971
- porrashuoneen ikkunakaiteen korotus ja turv.suoja 1:10, SE ja Tuulos 21.12.1971
- käsikirjaston puhelinkoppi, 1:10, SR ja Tuulos 14.1.1972

- vieraskielinen kaunokirjallisuus kirja ja lehtihyllyjen uusinta, 1:10, 1:20, TP Tuulos 15.3.1972
- paloturvallisuusmuutos kirjahissin seinämät a1-luokkaisiksi 1:5, 1:20, SR ja Tuulos 2110.1974
- kirjahissin mitoituspiirros II-kerros, 1:5, SR 23.1.1973
- Oulun kirjastotalo Ainola- muutostyöt
- periaatepiirros ovien paloturvamuutoksista 1:1 31.12.1976 MT – Tuulos
- pääulko-oven aukeamissuunnanmuutos – detaljeja, ovipiirros, 1:1, 1:50 22.12.1976, MT – Tuulos
- alkuperäispiirustuksen kopioon: paloturvallisuusmuutos 1:100, LN 12.6.1975 sekä
- Muutos ja perusparannustyö, Oulun kirjastotalo, Ainola: kellarikerroksen, I-, II- ja III-kerr. pohjat 1:100, 17.11.1976 MT - Tuulos
- työpiirustuksia 1:50 osapohjia
- pohja- ja leikkauspiirustuksia (2x)18.11.1976, 22.11.1976, 23.11.1976, kalustepiirros 25.11.1976, avattavat ikkunat 26.4.1977, palosulku 10.5.1977 MT – Tuulos, asemapiirros 1:500 MT – Tuulos
- Kirjastotalo Kattolista 1:1 (signeeraamatta)
- LVI-piirustuksia 2 kpl: Öljylämmitys, Oulu 1.3.1964 U. Savukoski

Huusko&Teppo: (muutos ja perusparannus 1983)

Asemap. 1:500 21.11.1983

Inventointipiirustukset 1:50, pohja-, 1-, 2, 3-kerr (=mittauspiirustukset)

Oulun kaup. rakennusvirasto, Talosuunnitteluosasto: (muutos ja perusparannus 1992)

Pääpiirustukset

- asemap. 1:500 11.5.1992
- pohja-, 1-,2-,3-kerr. 1:100 11.5.1992
- leikk. A-A ja C-C 1:100
- julkisivut kaakkoon, luoteeseen, koill+lounas 1:100
- Työpiirustukset 1:50, 11.5.1992
- pohja-, 1-, 2-, 3-, ullakkokerr., leikk A-A, B-B, C-C
- pihasuun. 1:200, 1:10

Oulun kirjastotalo – Lämpökeskuksen muutostyöt - uusiminen

Suunnittelu-OY E. Niemelä, 6.10.1969 Oulu: työselostus ja piirustukset (Oulun Onninen Oy)

Kansio: VI-KO Ainolan kirjasto

- Ainolan kirjasto, luonnoksia 1:200 1930
- 51 Koskikeskus - Oulun kirjastotalo Ainola – rakennuslupa-asiapaperit muutos ja perusparannustyötä varten v. 1977
- VI Myllytulli – Ainolan kirjasto I.A.a Pääpiirustuksia, neliö ja mittauspääpiirustuksia, hissien katsastuspöytäkirjat 1934-58, tarkastuspöytäkirjat, ym. vuosilta 1966-1973
- Ainolan kirjasto – I.A.C – Rakennepiirustuksia (Alpo Autio, Oulu lokakuu 1930)
- VI Myllytulli – Ainolan kirjasto: loppukatselmusptk, piirustuksia, värisävyt, rakennustapaselostus, palotarkastus, kirjaston johtajan huone, toimistohuone, palo-ovet, muistio, ptk, Ainolan kirjasto-museorakennuksen palo-ovet, ym. kirjeistöä, pääpiirustuksia, työpiirustuksia, Lvi-piirustuksia
- Ainolan kirjasto – E. Saapuneet kirjeet: tarjouspyyntö, sisustustarjous, ym., VSS-suunnitelma
- lämpökeskuksen muutostyöpiirustukset E.Niemelä 1969
- Ainolan kirjasto – H Sopimukset: sopimus Konehissi, urakkasopimuksia 1930
- Sähkö tarkastuslaitoksen Hissin tarkastusptk 1934-1942

Rakennuttajapäällikkö Seppo Kanniaisen (oranssi)kansio:

Pohjois-Pohjanmaan museo

- muistioita, ptk, päätöksiä, suunnitelmia 1980-luku(?)
- 1989: Pohjakerroksen työmaa-aikainen kosteusvaurio 28.10.1984
- -perusnäyttelyn avajaiset 17.3.1989

Punainen avokansio: kaupunginkirjasto

- suunnitelmia 1976–77, lastenosasto NMKY:lle yms., tarjouksia, detaljeja, muistioita ym.
- Arkkitehtitoimisto Huusko&Teppo: Ainola – Pohjois-Pohjanmaan maakuntamuseo: rakennusselitys 22.11.1983; rakennusselityksen liitteet: nro 1 huoneselitys 14.11.1983, nro 2 rakennetyypit 16.11.1983, nro 3 ikkuna, ovi- ja heloitusselosteet 16.11.1983, nro 4, maalaustyöselitys 9.11.1983, nro 5 urakkarajaliite 22.11.1983.

Oranssi avokansio: Pohjois-Pohjanmaan museo, Rusko

- Ruskon konservointitilojen sähkötyöselitys+piirustukset 1990
- PPM LVI v.1992, 1996 (mm. Salaojitus), sähkö v.1996
- PPM LVI v.2002 ilmanvaihto
- PPM Ainola: atk-pisteiden asennuspiirustukset 2.11.1987

muut Kansiot: 275

- LVI-piirustukset, Pohjois-Pohjanmaan museo Ainola IV + konekortit 1983-84 (+ 1992)
- Ibid. LV-luovutussarja 1(3) 1983
- Ainolan museo hyväksytyt IV-kuvat ja rakennekuvat 1984

VI Myllytulli - PPM Ainola, Oulu sähkötyöpiirustukset Sortavalan sähkö (kahdessa kansiossa)

- loppupiirustukset 9.11.1984
- sähkötyöselitys EKONO 11.11.1983
- lisäksi perus- ja sadevesiviemärointi insinööritoimisto Ylitalo oy 19.8.1996

3x Kansio: 275 – VI Myllytulli - Pohjois-Pohjanmaan museo, Ainola – Muutos ja perusparannustyö v. 1983–1985

- rakennusselitys, rakennetyypit, ikkuna-, ovi- ja heloitusselosteet, maalaustyöselitys, urakkarajaliite, Ainola-tutkimus, sähkötyöselitys, LVI-työselitys, LVIS-urakkaohjelma
- huonekortit, kiintokalusteluettelo, kaluste-eritelmät, ovet, näyttelysuunnittelu
- rakennuslupa-asiapaperi, kustannusarviot, lausunnot, pöytäkirjat, muistiot, Ainola-tutkimus ja VTT:n lausunto 23.11.1983

Kansio: 447, Oulun kaupunki, Rakennusvirasto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Sähkötyösopimus (Sortavalan sähkö Oy) 1984

- sähkötyösopimus asiakirjoineen ja (työ)piirustuksineen, allekirjoitettu 6.3.1984 (Oulun kaupungin rakennusvirasto – Talo- ja satamarakennusosasto ja Sortavalan sähkö OY (Yrjö Jaatila?))

Kansio: 447, Oulun kaupunki, Rakennusvirasto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Ilmanvaihtotyöt (LVI-Marjamaa Oy); Teräsovet (Insinöörirakentajat Oy, Haukiputaan tehtaat) 1984

- oviurakkasopimus liitteineen, allekirjoitettu 24.10.1984
- ilmanvaihtotyösopimus liitteineen ja asiakirjoineen (LVI-työselitys: EKONO 30.9.1983), allekirjoitettu 10.4.1984

Kansio: 447, Oulun kaupunki, Rakennusvirasto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Putkityöt (Rakennusvoima Oy, Putkivoima) Lattiapäällystetyöt (Matto Nurminen Oy) Maalaustyöt (Maalausliike K.Jämsä Oy) 1984

- lattiapäällystetyöurakka allekirjoitettu 28.8.1984 (Forbo Marmoleum linoleumi, kolme eri väriä: 3056 – 1486m², 3028 – 50m², 3056 ja 3028 607m²; Nokia Nella muovimatto 15114 45m²; Nokia Finnplano muovimatto 32120 43m²)
- maalaustyöurakka 27.8.1984 +maalaustyöselitys ja huonekortit ym. piirustukset ja asiakirjat

- putkityöurakkasopimus 9.3.1984 + LVI-työselitys ja muuta asiakirjat

Kansio: 447, Oulun kaupunki, Rakennusvirasto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Näyttelykalusteet (Insinöörirakentajat) 1984

- näyttelykalustesop. 22.4.1985, + näyttelysuunnitelma ja detaljit

Kansio: 447, Oulun kaupunki, Rakennusvirasto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Kalustotyöt (Oulun puukaluste OY) 1984

- sopimus 21.8.1984 + luettelot ja detajli- ym. piirustukset

Kansio: Oulun kaupunki, Pohjois-Pohjanmaan museo, Hankinnat 1985

Lahjakirja

Puolisoni ja isämme kauppaneuvos Hemming Åströmin meille kalliin muiston ylläpitämiseksi luovutamme täten lahjana Oulun kaupungille omistamamme Hanhisaaren puutarha nimisen saaren, sekä siinä olevan Ainolan huvilan ja omistamamme osan Sahansaaren saaresta siinä olevine rakennuksineen seuraavilla ehdoilla:

1:o. Ainolan huvila käytetään yleisölle avoinna olevana kaupungin kirjastona, sekä lukusaleina, kotiseutumuseona ja vaihtoehtoisesti taidemuseona, joitten laitosten hoidossa kuten luetteloihin, ilmoituksiin ynnä muihin nähden molempien kotimaisten kielten tulee olla tasa-arvoisia; eikä saa tilaa käyttää minkäänlaisiin puoluetarkoituksiin, vaan ainoastaan sivistystarkoituksiin.

2:o. Sahasaarelle järjestetään lapsille, jotka käyvät tai ovat käyneet kaupungin kansakouluja, tarkoitettu työtupa työpajoineen ja koulupuutarhoineen ja on työtupa järjestettävä siten, että lapset saavat hyvää opetusta muutamissa käytännöllisissä ammateissa, talousaskareissa ja puutarhanhoidossa, että työ työpajoissakin on käynnissä myöskin kesällä sekä että johtaja ja johtajatar asuu paikalla.

Muutoin lausumme toivomuksemme:

1:o Hanhisaareen ja Ainolaan nähden: että kirjastossa teknillinen kirjallisuus erityisesti huomioon otetaan, että yksi huoneista järjestetään lukusaliksi lapsille ja nuorisolle, sekä ettei puutarhaa yhdistetä kaupungin lähellä oleviin puistoihin eikä sitä käytetä kansanjuhlisiin eikä urheiluun, vaan jää rauhoitetuksi, yleisölle avoinna olevaksi paikaksi, joka öiksi suljetaan.

2:o Työtupaan nähden Sahansaarella: että kunnes joku tarkoituksenmukaisempi järjestys keksitään, Ruotsissa tavallinen järjestys otetaan käytäntöön.

Liittäen tähän lahjakirjaan omistusoikeuspaperimme selitämme me, että omistusoikeus yllämainittuihin tiloihin siirtyy Oulun kaupungille 1 p. syyskuuta 1910, mutta pidätämme oikeuden käyttää kaksi asuinhuonetta, ullakkohuoneen ja kaksi kellaria päärakennuksessa kahden vuoden aikana, sekä koneenkäyttäjän huoneen marrask. 1 päivään 1910.

Kullon kartano, Porvoon pitäjässä 15 p. elok. 1910.

Maria Åström

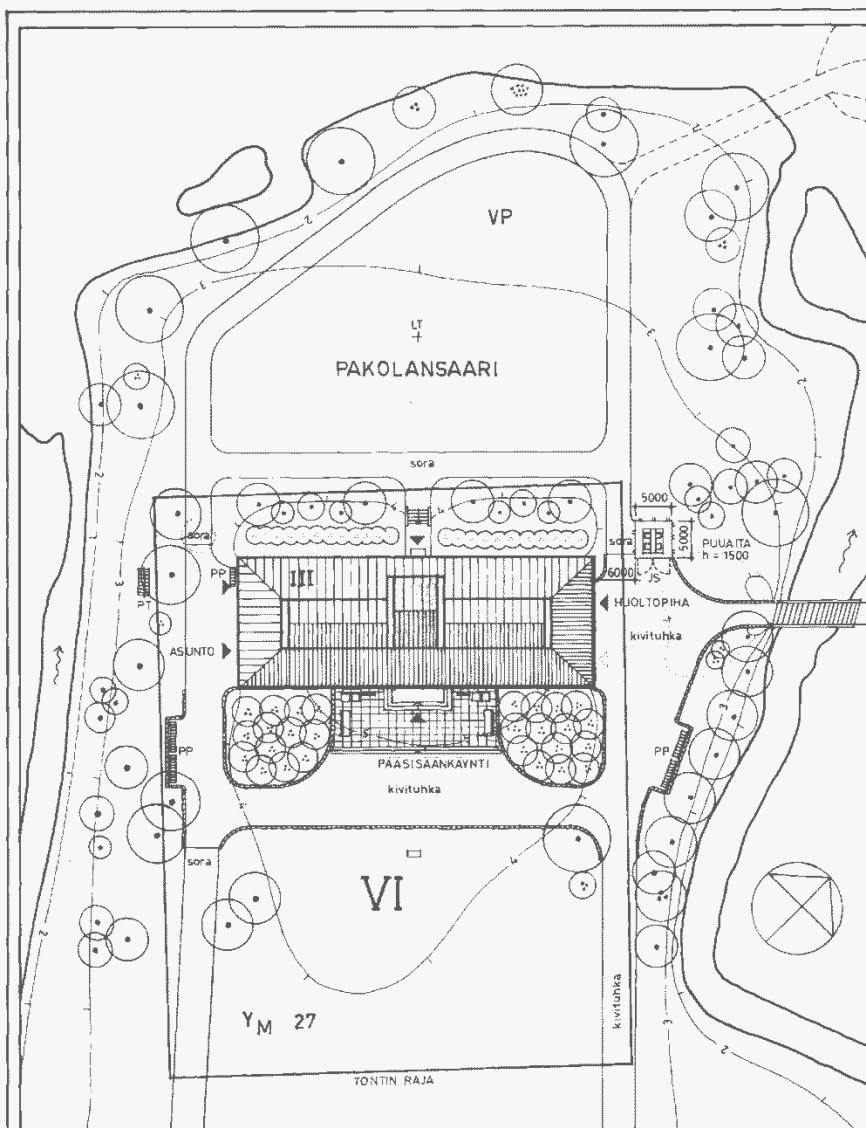
Hanna Frankenhaeuser

C. Frankenhaeuser

Todistavat

Mikael Sundberg

Ida Wennström

JS = JÄTESÄILIÖ
 PT = PÖLYTYSKÄSKELE
 PP = POLKUPYÖRÄKÄSKELE
 LT = LIPPUTANKO

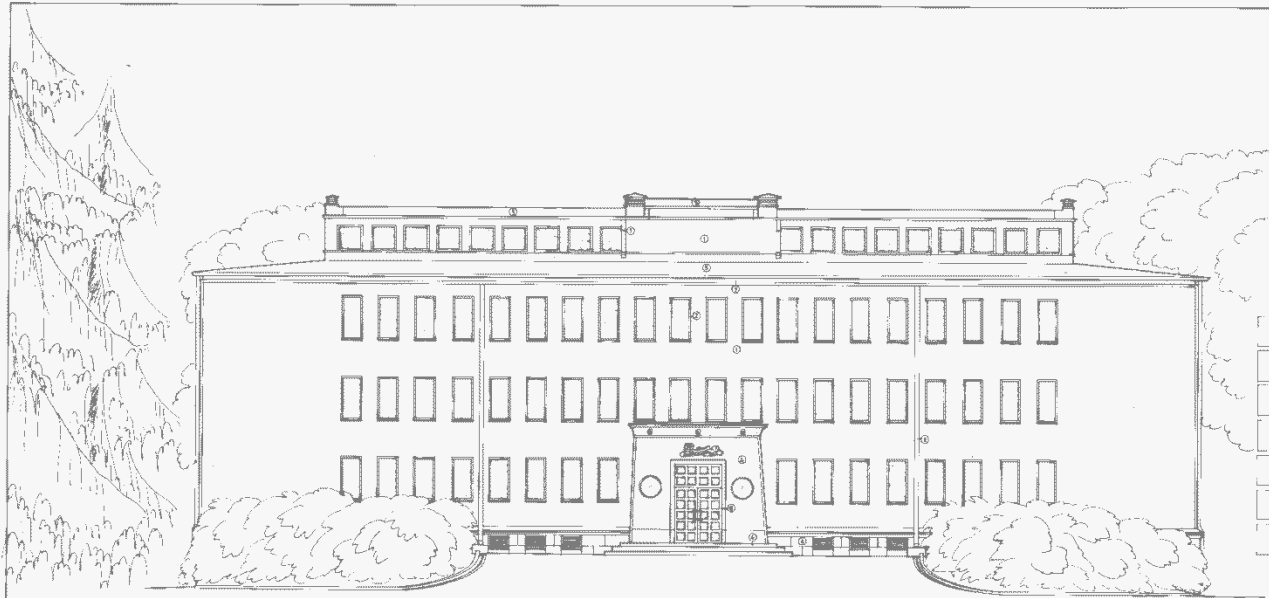
□ KOROTUS (IV-KONEHUONE)

KOSKIKYLÄ	KORTTELITILA	TONTINR.N.O	VIRANOMAISEN ARKISTOINTIMERKINTÖJÄ VARTEN		
VI	27		PIIRUSTUSLAJI	JUOKS.N/O	
RAKENNUSKOHTEEN NIMI JA Osoite			PÄÄPIIRUSTUS		
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYÖ			PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ		
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO			ASEMAPIIRUSTUS		
AINOLA 90100 OULU 10			MITTAKAAVAT 1:500		
PÄIVÄYS	SUUNN.	SUUNNITTELUALA	TYÖN NUMERO	PIIRUSTUKSEN NUMERO	
11.5.1992		ARK	39	56	
PIIRT.	HYVÄKSYNYT				

 OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO
 TALOSUUNNITTELUOSASTO
 KIRKKOKATU 54
 90120 OULU
 PUH. 981 242011
 FAX 981 242132

AINOLA OULU

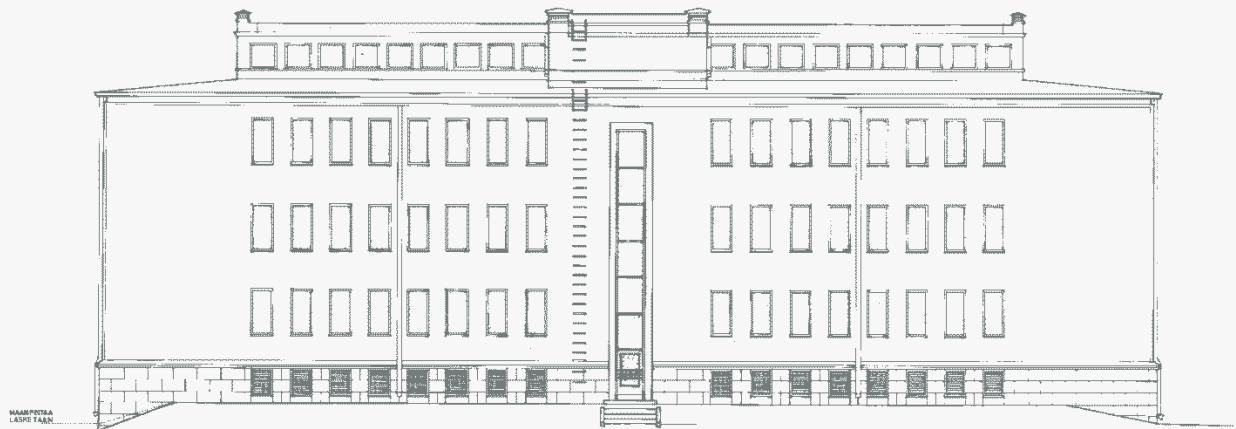
Koskikyli	Korttelitas	TontinR.no	Viranomaisen arkistointimerkintöjä varten	
VI	27		PIIRUSTUSLAJI	Juoks.n:o
RAKENNUSKOHTEEN NIMI JA Osoite			PÄÄPIIRUSTUS	
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYÖ			PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO			ASEMAPIIRUSTUS	
AINOLA 90100 OULU 10			1:500	
Suunnittelijan nimi, päiväys ja allekirjoitus	Suunnittelun ala	työn numero	piirustuksen numero	
ARKKITEHTITOIMISTO HUUSKO & TEPPÖ KIRKKOKATU 2 90100 OULU LO 981 14727 21.11.1983 <i>Huusko</i>	ARK	52 / 101		

- ① REINAT JA UHNEEMUOKALUT HUONAT, KEIN. 210
- ② KUNNITEN KARNIT JA PUTTEET, TUMMAN RUSKEA
- ③ VÄHÄ PORTAALI
- ④ VÄHÄ GRANIITTIKASELI
- ⑤ KAPTO- JA NIUT PELITYKSET, PÄHNSÄRMAALI 2M
- ⑥ OYET, TUMMAN RUSKEA
- ⑦ LISTA, KEIN. 210

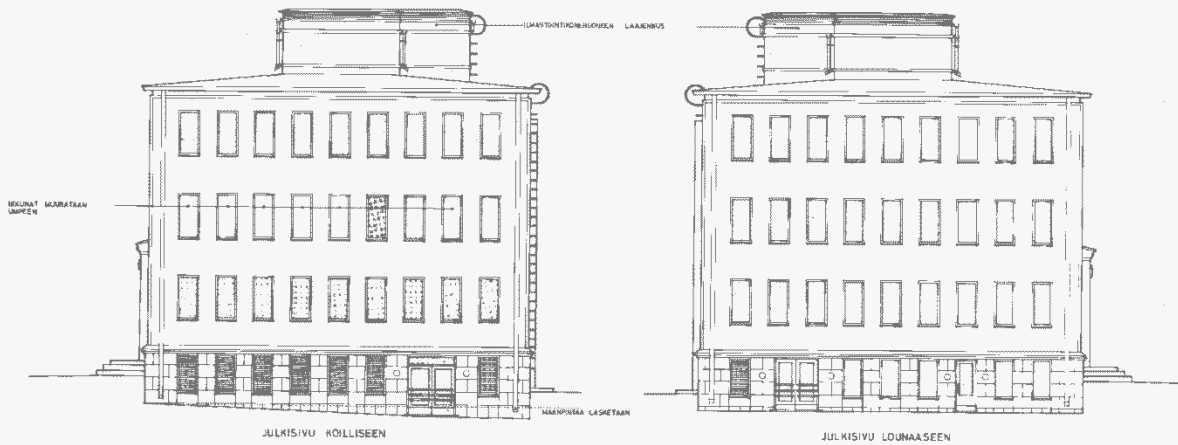
KOKONAIS VI	KORTTELINUMERO 27	TOIMINTALUOKKA	YHTEISKUNNALLINEN
PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992
PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992
PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992

AINOLA		OULU	
VI	27	PERUSTAMISVUOSI	1992
PERUSTAMISVUOSI	1992	PERUSTAMISVUOSI	1992
PERUSTAMISVUOSI	1992	PERUSTAMISVUOSI	1992
PERUSTAMISVUOSI	1992	PERUSTAMISVUOSI	1992

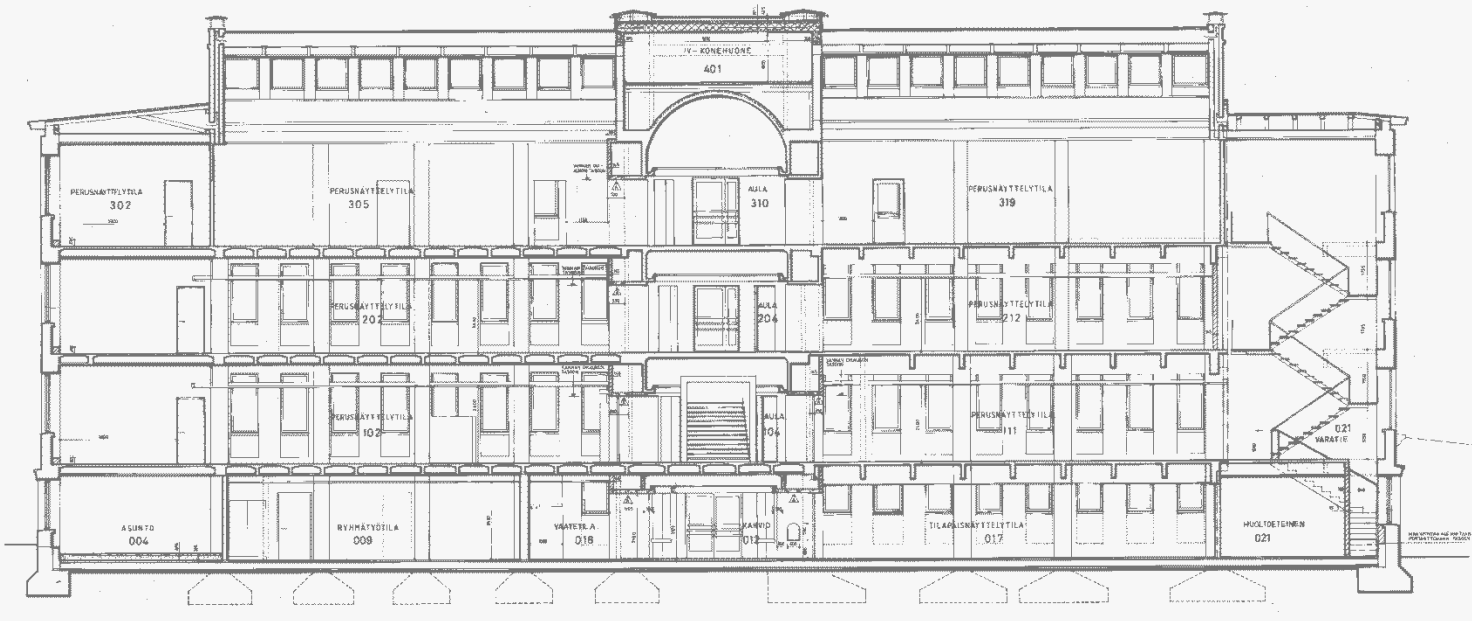

KOKONAIS VI	KORTTELINUMERO 27	TOIMINTALUOKKA	YHTEISKUNNALLINEN
PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992
PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992
PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992	PERUSTAMISVUOSI 1992

AINOLA		OULU	
VI	27	PERUSTAMISVUOSI	1992
PERUSTAMISVUOSI	1992	PERUSTAMISVUOSI	1992
PERUSTAMISVUOSI	1992	PERUSTAMISVUOSI	1992
PERUSTAMISVUOSI	1992	PERUSTAMISVUOSI	1992

KUNNALLINEN	ARHITEHTI	KOHTEENRO	YHTEISKUNNALLINEN
VI	27		
KUNNAN TOIMIKUNNAN	PERUSTEIDEN	PAIKKUNNAN	YHTEISKUNNALLINEN
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	PAIKKUNNAN	YHTEISKUNNALLINEN	YHTEISKUNNALLINEN
AINOLA	90100 OULU 10	JULKISIVUJA	1:100
TAVOITTEET	TYÖN NIMIKKE	PERUSTEIDEN	
31.5.1992	ARK	39	66
PIIRIT	HYVÄKSI		
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO TALOUSUNNITTELUOSASTO			
AINOLA		OULU	
KUNNALLINEN	ARHITEHTI	KOHTEENRO	YHTEISKUNNALLINEN
VI	27		
KUNNAN TOIMIKUNNAN	PERUSTEIDEN	PAIKKUNNAN	YHTEISKUNNALLINEN
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	PAIKKUNNAN	YHTEISKUNNALLINEN	YHTEISKUNNALLINEN
AINOLA	90100 OULU 10	JULKISIVUJA	1:100
TAVOITTEET	TYÖN NIMIKKE	PERUSTEIDEN	
31.5.1992	ARK	39	66
PIIRIT	HYVÄKSI		
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO TALOUSUNNITTELUOSASTO			
AINOLA		OULU	

AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA
AINOLA	27	90100 OULU 10	JULKISIVUJA

KUNNALLINEN	ARHITEHTI	KOHTEENRO	YHTEISKUNNALLINEN
VI	27		
KUNNAN TOIMIKUNNAN	PERUSTEIDEN	PAIKKUNNAN	YHTEISKUNNALLINEN
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	PAIKKUNNAN	YHTEISKUNNALLINEN	YHTEISKUNNALLINEN
AINOLA	90100 OULU 10	JULKISIVUJA	1:100
TAVOITTEET	TYÖN NIMIKKE	PERUSTEIDEN	
31.5.1992	ARK	39	66
PIIRIT	HYVÄKSI		
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO TALOUSUNNITTELUOSASTO			
AINOLA		OULU	
KUNNALLINEN	ARHITEHTI	KOHTEENRO	YHTEISKUNNALLINEN
VI	27		
KUNNAN TOIMIKUNNAN	PERUSTEIDEN	PAIKKUNNAN	YHTEISKUNNALLINEN
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	PAIKKUNNAN	YHTEISKUNNALLINEN	YHTEISKUNNALLINEN
AINOLA	90100 OULU 10	JULKISIVUJA	1:100
TAVOITTEET	TYÖN NIMIKKE	PERUSTEIDEN	
31.5.1992	ARK	39	66
PIIRIT	HYVÄKSI		
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO TALOUSUNNITTELUOSASTO			
AINOLA		OULU	

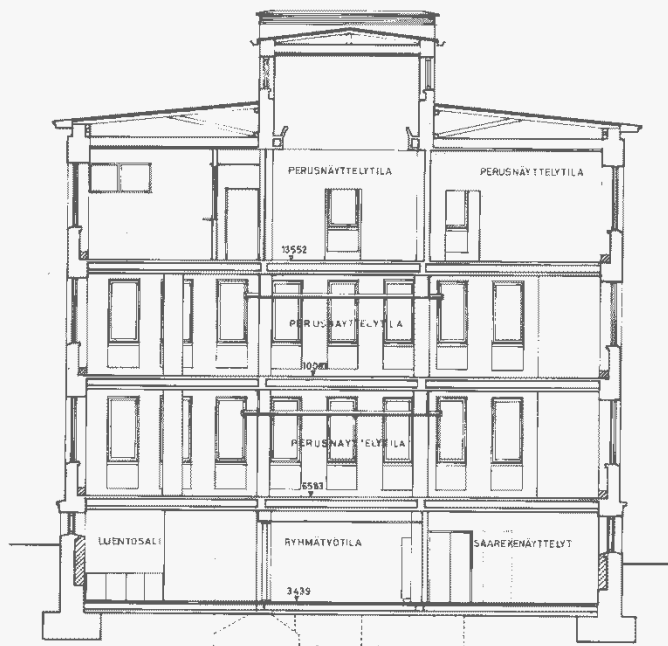

K OSAKYLÄ	KORTTELIALUE	TOINTIPIIKKO	VIRANOMAISEN ARKISTOINTIMERKINTÖJÄ VÄHETEN	
VI	27			
RAKENUSTYÖMÄÄRIT			PIIRUSTUSLAJI	JUOKSINUMERO
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYÖ			PÄÄPIIRUSTUS	
RAKENUSKOHTIEN NIMI JA OROITE			PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO			LEIKKAUS A-A	1:100
AINOLA		90100 OULU 10		
PÄÄVYS	SUUNN.	SUUNNITTELUALUE	TYÖN NUMERO	PIIRUSTUKSEN NUMERO
11.5.1992			39	42
PIIRIT.	HYVÄKSYNYT	ARK		
 OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO TALOSUUNNITTELUOSASTO			KIRKKOKATU 54 80100 OULU 6 Puh. 0800-242011 Fax. 081-242132	

AINOLA

OULU

Korttelialue	Osasto	Projekti	Arkkitehti
VI	27		
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYÖ	PÄÄPIIRUSTUS	107	
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	LEIKKAUS A-A	1:100	
AINOLA	90100 OULU 10		
ARKKITENTTILOIMISTO HULSKO & TEPPÖ KIRKKOKATU 2 80100 OULU 6 21.11.1983		ARK	52 / 107

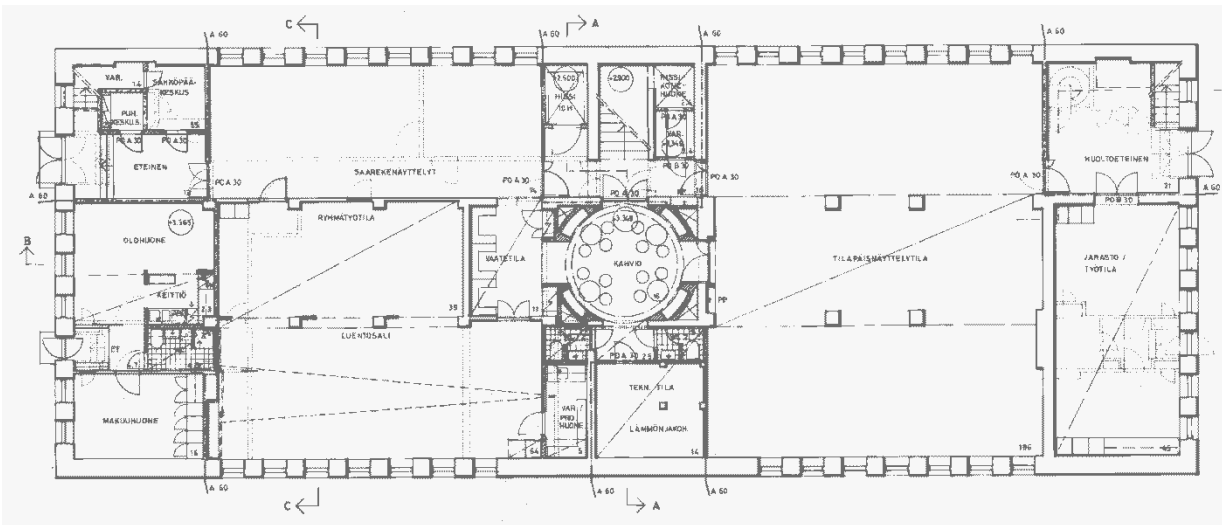

K. OSAKYTLÄ VI	KORTTELITILA 27	TONTTUNRO	VIRANOMAISEN ARKISTOINTIMEKINTÖJÄ VARTEN	
RAKENNUSLOMPEKID MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO		PIIRUSTUSLAJI PÄÄPIIRUSTUS	JUKS.N:O	
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO AINOLA 90100 OULU 10		PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ LEIKKAUS C-C	MITTAKÄYVÄT 1:100	
PÄIVÄYS 11.5.1992	SUUNN. HYVÄKSYNYT	SUUNNITTELUALA ARK	TYÖN NUMERO 39	PIIRUSTUKSEN NUMERO 63
 OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO TALOSUUNNITTELUOSASTO		KIRKKOKATU 54 90100 OULU PUN. 081-242011 FAX 081-242132		

AINOLA

OULU

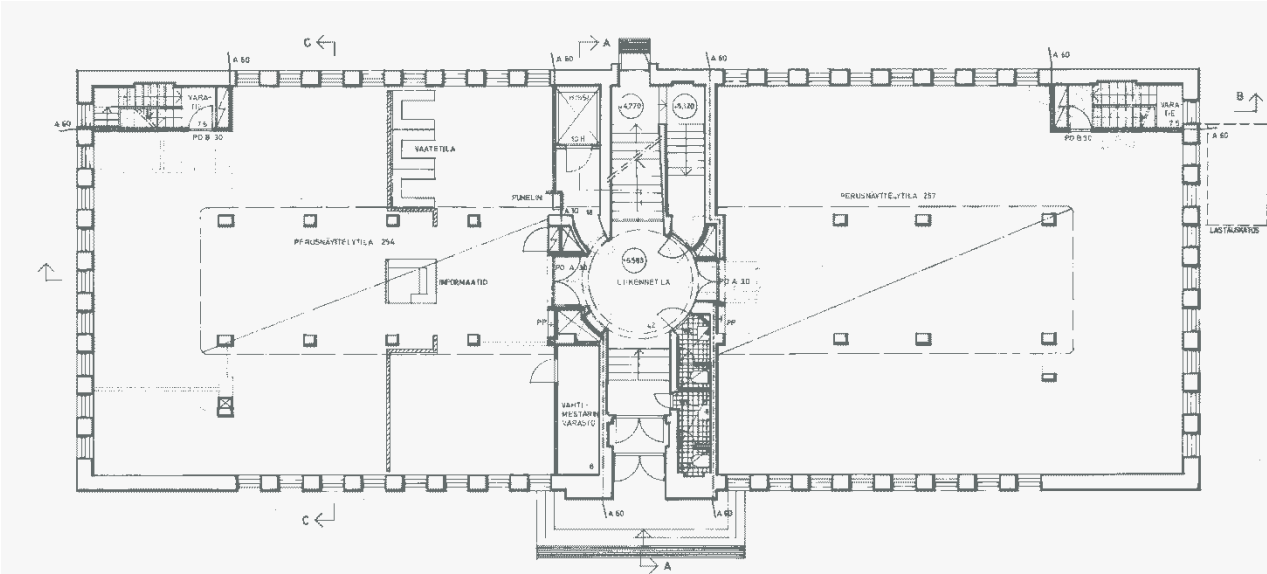
K. OSAKYTLÄ VI	KORTTELITILA 27	TONTTUNRO	VIRANOMAISEN ARKISTOINTIMEKINTÖJÄ VARTEN	
RAKENNUSLOMPEKID MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO		PIIRUSTUSLAJI PÄÄPIIRUSTUS	JUKS.N:O	
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO AINOLA 90100 OULU 10		PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ LEIKKAUS C-C	MITTAKÄYVÄT 1:100	
ARKKITEHTITOIMISTO HULSKO & TEPPÖ KIRKKOKATU 3 90100 OULU 27.11.983 OULU		SUUNNITTELUALA ARK	TYÖN NUMERO 521108	PIIRUSTUKSEN NUMERO

RAKENNUS YARUSTETAAN KONELLISELLA RAKENNAHOLLILLA VOMASSA OLEVIA LAKKEJA, ASETEKUNIA JA PILOTIVALUUSKUNNAAKSAKSI NGUDDATAAN.
 RAKENNUS YARUSTETAAN AUTOMAATTISELLA PALOILMOITUSLAITTEISTOLLA JA MERKKIKAISTUKSILLA.

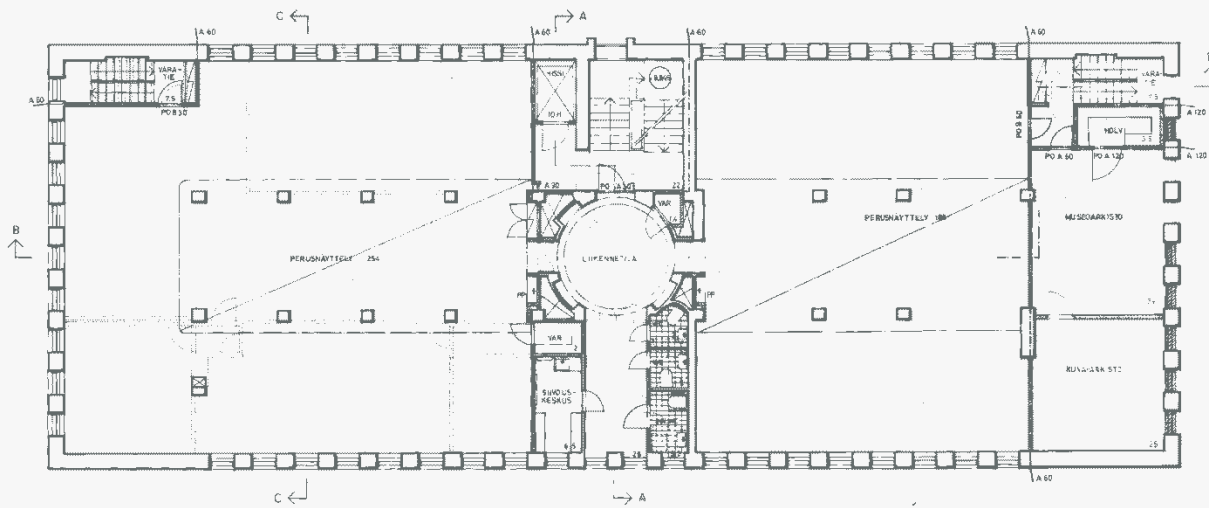
KUNTA/ALUE	KORTTELITILA	TONTTI/NUMERO	VIIRIKOMARIN ARVIOINTI/VIIRIKOMARIN VARTEN
VI	27		
RAKENNUSOHJELMA	RAKENNUSOHJELMAN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN NIMI	ALUE/NUMERO
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO	POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO AINOLA	PAAPIRUSTUS	102
PERUUSOHJELMAN NIMI JA OSOITE	AINOLA 90100 OULU 10	PIIRUSTUKSEN TILASTO	1:100
PIIVAYS	DIIVAIN	SAUNNITTELUKALA	TYONNUMERO
11.5.1992		ARK	39
PIIRI	HYVAKSIVIT	PIIRUSTUKSEN NUMERO	57
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIIRASTO TALOSUUNNITTELUOSASTO			KIRJOKATU 54 80100 OULU Puh. 09-24001 Fak. 09-24012

AINOLA		OULU	
KUNTA/ALUE	KORTTELITILA	TONTTI/NUMERO	VIIRIKOMARIN ARVIOINTI/VIIRIKOMARIN VARTEN
VI	27		
RAKENNUSOHJELMA	RAKENNUSOHJELMAN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN NIMI	ALUE/NUMERO
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO	POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO AINOLA	PAAPIRUSTUS	102
PERUUSOHJELMAN NIMI JA OSOITE	AINOLA 90100 OULU 10	PIIRUSTUKSEN TILASTO	1:100
PIIVAYS	DIIVAIN	SAUNNITTELUKALA	TYONNUMERO
11.5.1992		ARK	52/102
PIIRI	HYVAKSIVIT	PIIRUSTUKSEN NUMERO	
ARKKITEHTITOIMISTO HUUSKO & TEPPU KIRJOKATU 2 90100 OULU 981-1472 21.11.1983			

KUNTA/ALUE	KORTTELITILA	TONTTI/NUMERO	VIIRIKOMARIN ARVIOINTI/VIIRIKOMARIN VARTEN
VI	27		
RAKENNUSOHJELMA	RAKENNUSOHJELMAN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN NIMI	ALUE/NUMERO
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO	POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO AINOLA	PAAPIRUSTUS	103
PERUUSOHJELMAN NIMI JA OSOITE	AINOLA 90100 OULU 10	PIIRUSTUKSEN TILASTO	1:100
PIIVAYS	DIIVAIN	SAUNNITTELUKALA	TYONNUMERO
11.5.1992		ARK	58
PIIRI	HYVAKSIVIT	PIIRUSTUKSEN NUMERO	
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIIRASTO TALOSUUNNITTELUOSASTO			KIRJOKATU 54 80100 OULU Puh. 09-24001 Fak. 09-24012

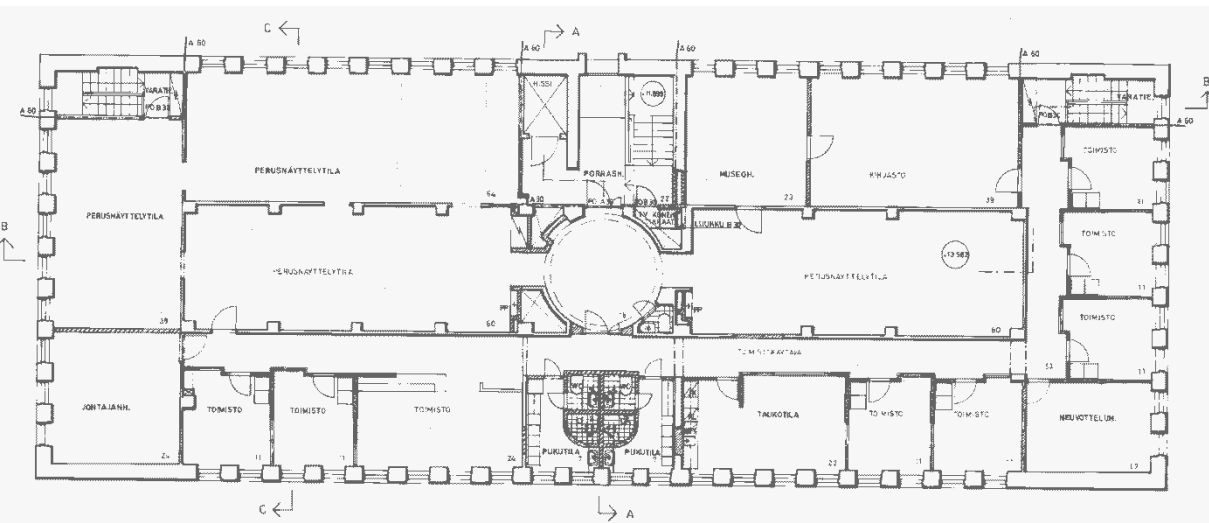
AINOLA		OULU	
KUNTA/ALUE	KORTTELITILA	TONTTI/NUMERO	VIIRIKOMARIN ARVIOINTI/VIIRIKOMARIN VARTEN
VI	27		
RAKENNUSOHJELMA	RAKENNUSOHJELMAN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN NIMI	ALUE/NUMERO
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO	POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO AINOLA	PAAPIRUSTUS	103
PERUUSOHJELMAN NIMI JA OSOITE	AINOLA 90100 OULU 10	PIIRUSTUKSEN TILASTO	1:100
PIIVAYS	DIIVAIN	SAUNNITTELUKALA	TYONNUMERO
11.5.1992		ARK	52/103
PIIRI	HYVAKSIVIT	PIIRUSTUKSEN NUMERO	
ARKKITEHTITOIMISTO HUUSKO & TEPPU KIRJOKATU 2 90100 OULU 981-1472 21.11.1983			

K.Osoitus	KORTTELIALUE	TONTTI-NUMERO	VIHANOMAJSEN ARKISTOINTI-MENETELMÄ VARTEN
VI	27		JURKKO-RIO
Rakennus-ohje	27		
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO	PÄÄPIIRUSTUS		JURKKO-RIO
Rakennusohjeen nimi ja osoite	PAIKALLISEN OSALETO		MITTAKAAVAT
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	2. KERROS		1:100
AINOLA	90100 OULU 10		
PROJEKTOINTI	ALUEN	SUUNNITTELUKILÄ	TYÖN NUMERO
11.5.1992		ARK	39
PIIRIT	HYVÄKÄYTTÖ		PIIRUSTUKSEN NUMERO
			59
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO TALOSUUNNITTELUOSASTO			KORHONKATU 54 00100 OULU Puh. 081-248011 Fak. 081-247010

AINOLA OULU

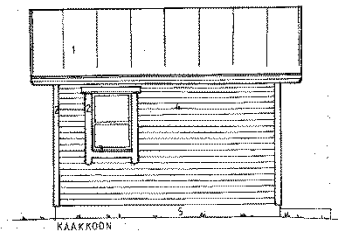
Korttelialue	27	Tontti-nro	
VI	27		
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO	PÄÄPIIRUSTUS		104
Rakennusohjeen nimi ja osoite	PAIKALLISEN OSALETO		MITTAKAAVAT
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	2. KERROS		1:100
AINOLA	90100 OULU 10		
ARKKITEHTITOIMISTO HUUSKO & TEPPU RINNEKATU 2 00100 OULU 21.11.1983			ARK 52 / 104

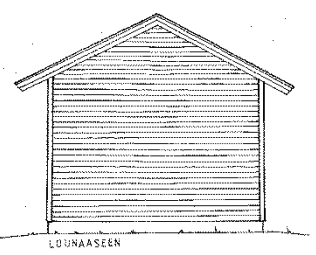
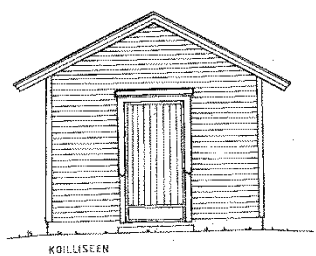
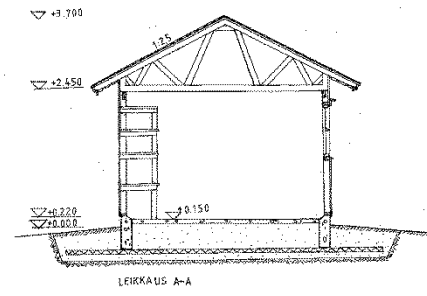
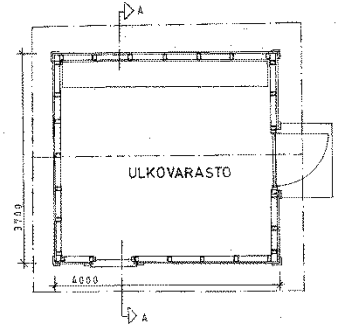
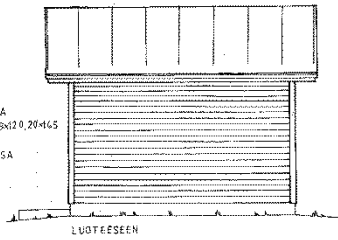
K.Osoitus	KORTTELIALUE	TONTTI-NUMERO	VIHANOMAJSEN ARKISTOINTI-MENETELMÄ VARTEN
VI	27		JURKKO-RIO
Rakennus-ohje	27		
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO	PÄÄPIIRUSTUS		JURKKO-RIO
Rakennusohjeen nimi ja osoite	PAIKALLISEN OSALETO		MITTAKAAVAT
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	3. KERROS		1:100
AINOLA	90100 OULU 10		
PROJEKTOINTI	ALUEN	SUUNNITTELUKILÄ	TYÖN NUMERO
11.5.1992		ARK	39
PIIRIT	HYVÄKÄYTTÖ		PIIRUSTUKSEN NUMERO
			60
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO TALOSUUNNITTELUOSASTO			KORHONKATU 54 00100 OULU Puh. 081-248011 Fak. 081-247010

AINOLA OULU

Korttelialue	27	Tontti-nro	
VI	27		
MUUTOS- JA PERUSPARANNUSTYO	PÄÄPIIRUSTUS		105
Rakennusohjeen nimi ja osoite	PAIKALLISEN OSALETO		MITTAKAAVAT
POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO	3. KERROS		1:100
AINOLA	90100 OULU 10		
ARKKITEHTITOIMISTO HUUSKO & TEPPU RINNEKATU 2 00100 OULU 21.11.1983			ARK 52 / 105

1. HUOPAKATE, RIMONIN VÄRI RUSKEA, KUTEN PÄÄRAK. ALA-OSSA
2. PIELLETTYSAT JA POHJA, VALKEA, KUTEN AITA. HÖYL. 19x95, 19x120, 20x165
3. PELLITYKSET VALKEA
4. PANELI UUY 20x150, VÄRI VAAL. HARMAA KUTEN PÄÄRAK. YLÄOSSA
5. BET. SOKKELI, KÄSIT. TELEMÄTON

kuva 2/2003

OSASTO	KUVERI/ALUE	SOITIN-NUMERO	TIETOKANTAKÄYTTÖ-ARVOSTUS/RAKENTAMIS-VAIKUTUS
VI	27		
RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI	RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI	RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI	RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI
UUDISRAKENNUS	PÄÄPIIRUSTUS	ALUEKODI	102
RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI JA ESITE	RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI	RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI	RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI
POHJASPIIRUSTUKSIIN MUSEON ULKOVARASTO	POHJASPIIRUSTUKSIIN MUSEON ULKOVARASTO	RAKENTAMISLUKUNNAN NIMI	1:50
ALUEKODI	ALUEKODI	ALUEKODI	ALUEKODI
9000 OULU	9000 OULU	9000 OULU	9000 OULU
OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSVIRASTO	ALUEKODI	ALUEKODI	ALUEKODI
TALOUSNUNNITTELUOSASTO	ARK	ALUEKODI	ALUEKODI
PÄIVÄYS	ALUEKODI	ALUEKODI	ALUEKODI
23.11.1999	52	142	55
ALUEKODI	ALUEKODI	ALUEKODI	ALUEKODI
ALUEKODI	ALUEKODI	ALUEKODI	ALUEKODI

Takakannen kuva: Ainola lännestä, Tuiran silloille johtavalta pyörätieltä
kevättulvan aikaan toukokuussa 2013 (PPM/TY)

